

YURT DIŞI VATANDAŞLAR

HAK VE ÖZGÜR LÜKLER GÜNCESİ 2024

NECAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

YURT DIŞI
VATANDAŞLAR
HAK VE ÖZGÜRLÜKLER
GÜNCEİ
2024

NESAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele
nesam.ytb.gov.tr

Ağustos 2025

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI**

**YAYIMLANMA TARİHİ
AĞUSTOS 2025**

**YAYIMA HAZIRLAYAN - İLETİŞİM
YURTDIŞI VATANDAŞLAR DAİRE BAŞKANLIĞI**

Bu yayının tüm hakları Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına aittir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının izni olmaksızın yapılamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

© f X @ yurtdisiturkler

Oğuzlar, Mevlana Blv. No:145, P.K:06520 Balgat - Ankara
T: 00 90 (312) 218 40 00 - F: 00 90 (312) 218 40 49 E-mail: info@ytb.gov.tr

İÇİNDEKİLER

5

BÖLÜM 1: GİRİŞ

YURT DIŞI VATANDAŞLARA ÖZGÜ HAK VE
ÖZGÜRLÜKLERE DAİR GENEL BİR BAKIŞ.....6

33

BÖLÜM 2: ÜLKE ANALİZLERİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ.....	35
ALMANYA.....	43
AVUSTRALYA.....	53
AVUSTURYA.....	59
BELÇİKA.....	67
BİRLEŞİK KRALLIK.....	75
DANİMARKA.....	83
FİNLANDİYA.....	93
FRANSA.....	101
HOLLANDA.....	111
İSVEÇ.....	121
İSVİÇRE.....	129
İTALYA.....	137
KANADA.....	143
NORVEÇ.....	149

BÖLÜM 1:

GİRİŞ

YURT DIŞI VATANDAŞLARA ÖZGÜ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERE DAİR GENEL BİR BAKIŞ

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2020 yılından itibaren diasporamızın yoğun şekilde yaşadığı ölkelerde meydana gelen önemli idari ve hukuki gelişmeleri yıl boyunca düzenli olarak takip etmekte ve raporlamaktadır. “Yurt Dışı Vatandaşlar Hak ve Özgürlükler Güncesi” başlığı altında bütöncöl bir rapor olarak kamuoyuna sunulan bu çalıőmada Müslöman toplumu veya özelde Türk diasporasını etkileme potansiyeline sahip olan düzenleme ve gelişmeler kaydedilerek ortaya çıkaracakları sonuç itibarıyla insan hakları kategorilerinde tasnif edilmektedir.

2024 yılında diasporamızın yoğun yaşadığı Avrupa’da 12 ölkle ile birlikte ABD, Kanada ve Avustralya dahil olmak üzere toplam 15 Batı ölkesinde diasporamızı doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren hak ve özgürlüklere dair düzenleme ve gelişmeler gerek medya üzerinden gerekse diğer açık kaynaklardan taranarak kaydedilmiştir. 2024 yılında kamuoyuna yansımıő, örnek niteliğinde 388 kayıt elde edilmiştir.

388 kayıttan 181’i vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı Almanya’da gerçekteőmiőtir. Almanya’dan sonra Hollanda’da 40, Birleşik Krallık’ta 24 ve Fransa’da 22 idari ve yasal düzenleme veya gelişme Türk diasporasının hak ve özgürlüklerine etki eden örnekler olarak öne çıkmaktadır.

Raporda kaydedilen düzenleme ve gelişmeler ortaya çıkaracakları sonuç itibarıyla birden çok kategoriye girebilmektedir fakat kategorilerin tasnifi AB Temel Haklar Bildirgesi’nde yer alan hak ve özgürlükler esas alınarak yapılmıştır. Olumlu ve olumsuz idari ve yasal düzenleme ile gelişmelerin iki kategoride yoğunlaőtıđı gözlemlenmiştir. Bunlar 211 kayıt ile ırkçılık/ayrımcılık yasağı ve 71 kayıt ile din ve vicdan özgürlüğü kategorileridir. Çalıőmada yer verilen tüm kayıtların dağılımına bakıldığında; olumsuz kayıt sayısının olumlu kayıt sayısından fazla olduğu görölmüştür.

Batı Avrupa ölkelerinde Müslöman nüfusun kalıcı hale gelmesiyle birlikte, son yıllarda en çok bu iki kategoriye yönelik ihtiyaçlara cevap veren düzenlemelerin yapıldığı; ancak aynı zamanda bireysel ve grup haklarını kısıtlayan düzenlemelerin de yine bu iki temel hak kapsamında gerçekteőtirildiđi dikkat çekmektedir. 388 kaydın tasnifinde olumlu ve olumsuz gelişmelere sadece sayısal olarak bakmak yanıltıcı olabilmektedir. Zira düzenleme ve geliőmenin etki alanını da değerlendirmek gerekmektedir. Yasal ve idari düzenlemelerin etki alanı, her ölkenin kendi mevzuatına bağlı olarak yerel ya da ulusal düzeyde geçerli olabilmektedir. Bu nedenle, ölkle bölömlerinde yer alan her bir olumlu ya da olumsuz yasal ve idari düzenleme ile geliőmenin, ilgili konu bağlamında ayrı ayrı değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Devletlerin olumlu adımlar attığı başlıca alanların ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele olduğu görölmektedir. Ancak bu alandaki yoğun mücadele, sorunun büyüklüğünü de ortaya koymaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada ve Norveç ülkelerine dair tespit edilen idari ve yasal düzenleme ile gelişmeler ilgili ülke bölümünde detaylı olarak yer almaktadır.

2024 Yılındaki Önemli İdari ve Yasal Düzenlemeler ile Gelişmeler

2024 yılında diasporamızı etkileme potansiyeline sahip olumlu ve olumsuz idari ve yasal düzenlemeler ile gelişmelerden en dikkat çekicileri şunlar olmuştur:

Kaydedilen 388 düzenleme/gelişme incelendiğinde, olumlu ve olumsuz düzenleme ile gelişmelerin ekseriyetinin ırkçılık/ayrımcılık yasağı temelinde olduğu görülmektedir. Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Batı ülkeleri genelinde yükselen aşırı sağ popülizm, ayrımcılık, ırkçılık, nefret söylemi ve İslam karşıtlığı olumsuz düzenlemelerin temelini oluştururken, olumlu düzenlemelere de göçmen ve Müslüman toplulukların ülkelerde kalıcı hale geldiği bilinci dayanak oluşturmaktadır. Diasporamızı ve genel anlamda hem göçmen hem de Müslüman toplulukları etkileyen düzenleme ve gelişmeleri birkaç konu başlığı altında tasnif etmek mümkündür. Bu konular; Müslüman çalışanların haklarına ilişkin olumlu ve olumsuz düzenlemeleri (başörtüsü, dini sembollerin kullanımı, dini bayramlarda izin hakkı gibi), sivil toplum kuruluşları ve İslami okullara yönelik kısıtlayıcı ve ayrımcı uygulamaları, yurt dışı finansman gibi hakları sınırlandıran düzenlemeleri, ayrıca helal kesim, defin işlemleri, Türk millî günleri ve dini bayramların tanınması, ezan okunması ve cami inşaatı gibi meseleleri kapsamaktadır. İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları ve 54.000'den fazla sivilin ölümüne neden olan soykırımını protesto etmek isteyen kişilere karşı Batı ülkelerin ekseriyetinde kısıtlayıcı politikalar ve engelleyici uygulamalar 2024 yılına damgasını vurmuştur.

Tablo 1: Genel Veriler

ÜLKE	DÜZENLEME/GELİŞME
ALMANYA	181
HOLLANDA	40
BİRLEŞİK KRALLIK	24
FRANSA	22
İSVEÇ	14
AVUSTURYA	13
İSVİÇRE	13
DANİMARKA	12
ABD	10
FİNLANDİYA	10

ÜLKE	DÜZENLEME/GELİŞME
BELÇİKA	9
NORVEÇ	8
AVUSTRALYA	7
KANADA	5
İTALYA	3
DİĞER	17
GENEL TOPLAM	388

Kaynak: YTB

Tablo 2: Hak Türleri

HAK TÜRÜ	DÜZENLEME/GELİŞME
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	211
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	71
DÜŐÜNCİ VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	26
VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)	16
ÇALIŞMA HAKKI	11
EĞİTİM HAKKI	7
YAŞAMA HAKKI	5
KANUNİ SUÇ VE CEZA (CEZANIN ORANTILILIĞI)	4
SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM	4
ÇOCUK HAKLARI	3
KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ	3
KÖTÜ MUAMELE VE İŐKENCE YASAĞI	3
SAĞLIK HAKKI	3
SERBEST SİYASAL SEÇİM	3
SEYAHAT VE İKAMET ÖZGÜRLÜĞÜ	3
EVLENME HAKKI	2
HABERLEŐME ÖZGÜRLÜĞÜ	2
ÖRGÜTLENME VE TOPLANTI ÖZGÜRLÜĞÜ	2

HAK TÜRÜ	DÜZENLEME/GELİŞME
TERÖRLE MÜCADELE	2
AİLE VE ÖZEL YAŞAMA SAYGI	1
ANA DİL (DİL ÇEŞİTLİLİĞİ - ÇEŞİTLİLİĞE SAYGI)	1
ETKİLİ BAŞVURU/ADALETE ERİŞİM HAKKI	1
KONUT DOKUNULMAZLIĞI	1
KÜLTÜREL HAYATA KATILIM	1
MÜLKİYET HAKKI	1
SIĞINMA HAKKI	1
GENEL TOPLAM	388

Kaynak: YTB

Tablo 3: Düzenleme ve Geliőmenin Etkilediği Topluluklar

HEDEF	DÜZENLEME/GELİŞME
GÖÇMENLER	182
MÜSLÜMAN TOPLUM	165
TÜRK	41
GENEL TOPLAM	388

Kaynak: YTB

Tablo 4: Olumlu ve Olumsuz Düzenleme ve Gelişmeler

GELİŞME	DÜZENLEME/GELİŞME
OLUMSUZ	211
OLUMLU	177
GENEL TOPLAM	388

Kaynak: YTB

2024 Yılındaki Önemli İdari ve Yasal Düzenlemeler ile Gelişmeler

2024 yılında rapor edilen ölkelerde diasporamızı etkileme potansiyeline sahip hem olumlu hem de olumsuz idari ve yasal düzenlemeler ile gelişmelerden en dikkat çekicileri şunlar olmuştur:

- ABD’de özellikle Filistin’e destek veren açıklamalar ve protestolar, sıklıkla “güvenlik riski,” “antisemitizm” veya “kamu düzenini tehdit” gerekçesiyle engellenmeye çalışılmıştır.
- “Amerika Birleşik Devletleri İslam ve Arap Karşıtı Nefretle Mücadele İçin Ulusal Strateji” başlıklı strateji belgesi, federal hükümetin İslam karşıtı ayrımcılığı tanıdığını ve buna karşı kapsamlı bir mücadele taahhüdünde bulunduğunu beyan eden ilk politika dokümanıdır.
- Almanya’da çifte vatandaşlık imkânı başta olmak üzere birçok olumlu düzenlemeyi içeren yeni Vatandaşlık Yasası kabul edilmiştir.
- Almanya’nın Rheinland-Pfalz eyaleti, DiTİB, Schura, VİKZ ve Ahmediye Cemaati ile bir devlet anlaşması imzalamış; bu anlaşma kapsamında Müslümanların bireysel ve grup haklarına dair birçok hak özel güvence altına alınmıştır.
- Almanya’da Türk vatandaşlarına uygulanan vize sürecindeki gecikmeler ve zorluklar 2024 yılında da devam etmiştir.
- Avustralya’da İslamofobi’yle Mücadele Özel Temsilcisi atanmıştır.
- Avusturya’daki parlamento seçiminde aşırı sağcı FPÖ partisi İkinci Cumhuriyet tarihinde ilk kez birinci parti olmuştur.
- Belçika’nın Flaman Bölgesi’nde bazı belediyeler, kamu kurumlarında başörtüsü yasağını genişletme eğilimindedir. 2024 yılında bu yasağa yapılan itirazlar neticesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Belçika’nın Flaman bölgesindeki ortaokullarda uygulanan başörtüsü yasağı kararı aleyhine yapılan itirazı reddederek kararın, “düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü” ihlal etmediğini bildirmiştir.
- 2024 yılında Belçika özelinde ön plana çıkan bir diğer hak ihlali ise, 2017’de Valon bölgesinde fiilen uygulanmaya başlanan hayvan kesimlerinde bayıltma zorunluluğunun 2024 yılında Flaman bölgesinde helal kesimin tamamen yasaklanması ve helal kesim yapan mezbahalara ağır cezalar getirilmesi ile uygulamaya başlanmıştır.
- Danimarka’da Kur’an-ı Kerim ve Diğer Kutsal Kitapların Yakılmasının Yasaklanmasına Dair Yasa uygulanmaya başlanmıştır.

- Danimarka’da Batı dışından gelen göçmenlerin erken emeklilik ve sosyal yardım haklarını kısıtlama girişimleri kamuoyunda tartışılmıştır.
- Avrupa Konseyi’ne bağılı İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) tarafından yayımlanan yıllık değerlendirme raporunda, Danimarka’daki idari uygulamalar ve yasal düzenlemelerin, özellikle “getto yasası” olarak bilinen mevzuatın “Batı kökenli olmayan” toplulukları hedef aldığını ortaya koymuştur.
- ECRI raporunda, Danimarka’nın 2022 yılında başlattığı ırkçılıkla mücadele eylem planını hâlâ resmî olarak kabul etmediğini belirtmiştir.
- Finlandiya hükümetinin mülteci geçmişı olan bireylerin bazı sosyal yardım programlarına erişimini zorlaştıran yeni bir düzenleme önerdiği medyada yer bulmuştur.
- Hükümet ortağı Gerçek Finler Partisi, göçmenlere yönelik vatandaşlık başvurusu için talep edilen sürenin uzatılması ve çifte vatandaşlığa kısıtlama getirilmesi gibi önerileri gündeme getirmiştir.
- CCIE’nin Fransa’ya ilişkin 2024 yılı verilerinde raporlanan vakaların %19,97’si kişiler arası ırkçılık/ ayrımcılık olaylarıyla ilgiliyken, %80,03’ü doğrudan hükümet önlemleri veya politikalarıyla bağlantılı eylemlerle ilgili olarak kayda geçmiştir.
- Fransa’da 2023’te okullarda getirilen abaya (uzun elbise) yasağının ardından, 2024 yılında “çok uzun” veya “çok bol” olduğu düşünölen giysiler giyen genç kızlara yönelik ayrımcılık vakalarında artış görölmüştür. Lise ve ortaokullardaki kız öğrencilere, Fransız milli eğitiminin temel ilkeleri olan eşitlik ve tarafsızlık ilkeleriyle ve 15 Mart 2004 tarihli ve 2004-228 sayılı Laiklik İlkesinin Uygulanmasında, Kamu Ortaokul ve Liselerinde Dini İnancı Gösteren İşaretlerin veya Giysilerin Giyilmesini Düzenleyen Kanun ile 18 Mayıs 2004 tarihli uygulama genelgesinin mahiyetiyle çelişen, “dini bir mesaj iletecekleri” kaygısı ile elbise ve eteklerini kısaltmaları veya kıyafetlerini değiştirmeleri talep edilmiştir.
- Fransız hükümeti 2024 yılında da kamu düzenini bozacağı gerekçesiyle Filistin yanlısı gösterilere sistematik bir yasak getirmiştir.
- Hollanda’da 2023 yılında gerçekleşen genel seçimler sonucunda 2024 yılında koalisyon hükümeti kurulmuştur. Koalisyon hükümeti tarafından yayımlanan mutabakat belgesi göçmen karşıtlığıyla mücadelenin yeterince gündeme alınmaması ve bazı maddelerin hukuk devleti ilkeleriyle çatışması sebebiyle Barolar Birliği ve İnsan Hakları Koleji gibi kurumlar tarafından eleştirilmiştir.
- Hollanda Dışışleri Bakanlığı tarafından yayımlanan bir araştırma raporuna göre, son 12 ayda her 10 memurdan 1’i – özellikle göçmen kökenli olanlar – ayrımcılığa maruz kalmıştır.

- 2024 yılında Hollanda İçişleri ve Krallık İliőikleri Bakanlığı tarafından ayrımcılık vakalarına dair ulusal bildirim hattı niteliğinde Discriminatie.nl internet sitesi yayıma alınmıştır.
- Hollanda Temsilciler Meclisi, ayrımcı saikin bir suçta etkisi olması halinde bu durumun cezayı ağırlaştırıcı neden sayılmasını öngören bir yasa tasarısını kabul etmiştir.
- Vergi Dairesi'nde yaşanan ayrımcılık sebebiyle yaşanan sorunların tazmini için Hollanda hükümeti mağdur ailelere finansal destek verileceğini açıklamıştır.
- Bergen op Zoom Belediye binasında Felemenkçenin yanı sıra Türkçe olarak resmî nikah kıyma imkânı sağlanmıştır.
- Hollanda'nın Hengelo şehrinde Müslüman mezarlığında azami mezar kullanma süresi 75 yıla çıkarılarak Müslümanların dini haklarında ilerleme kaydedilmiştir.
- İsveç'te Kur'an-ı Kerim'i yakma eylemlerinde bulunan kişiler nefret suçu işlemleri gerekçesiyle yargılanmıştır.
- İsveç Ayrımcılık Ombudsmanlığı, bir doktorun muayene öncesinde Müslüman bir kadın hastadan başörtüsünü çıkarmasını talep etmesini, hastanın dini kimliğinin ihlali olarak değerlendirmiştir. Bu doğrultuda, ilgili sağlık kuruluşunun bağlı olduğu Uppsala Belediyesi'nin, mağdur kişiye 6.200 Avro tutarında tazminat ödemesine karar verilmiştir.
- İsveç Meclisi Adalet Komitesi Başkanı ve aşırı sağ görüşleriyle bilinen İsveç Demokratlar Partisi (Sverigedemokraterna - SD) Milletvekili Richard Jomshof hakkında, sosyal medya hesabı üzerinden Müslümanları hedef alan ve hakaret içerdiği değerlendirilen iki karikatürü paylaşması nedeniyle savcılık makamlarınca nefret suçu kapsamında adli soruşturma başlatılmıştır.
- İsviçre'de 2024 yılında Federal İrkçılık Karşıtı Komisyon (EKR) ve danışmanlık ağıları tarafından toplam 1.211 ırkçılık vakası rapor edilmiştir; bu, bir önceki yıla göre %40'lık bir artışı işaret etmektedir.
- İsviçre'de 2021 yılında referandumla Anayasa'ya tam yüz kapanmayı yasaklayan bir madde eklenmiştir. Yeni yasa 1 Ocak 2025'te yürürlüğe girmiştir.
- 2,6 milyon Müslüman'ın yaşadığı İtalya'da cami inşasını ve kullanımını zorlaştıran ve Mayıs 2024'te iktidar partisi tarafından teklif edilen yasa, Müslümanların cami kurmalarını kısıtlamaktadır.
- 2023 yılında Kanada Hükümeti tarafından kurulan İslamofobi'yle Mücadele Özel Temsilciliği 2024 yılında "Kanada İslamofobi'yi Anlama ve Mücadele Rehberi" yayımlanmıştır. 2024

yılında, yine bu ofis tarafından polis teşkilatlarına yönelik İslam karşıtlığı ile mücadele rehberi yayımlanmış ve kamu görevlileri için eğitim modülleri geliştirilmiştir.

- Aralık 2024'te Norveç hükümeti tarafından 2025-2030 Anti-Müslüman İrkçılıkla Mücadele Eylem Planı kamuoyuna duyurulmuştur.

Çalışmanın bu kısmında vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı ülkelerde 2024 yılında meydana gelmiş olumlu ve olumsuz düzenleme ve gelişmeler temel hak ve özgürlükler kategorilerinde tasnif edilerek gösterilmiştir. Tablolarda olumsuz olarak belirtilen kayıtlar, genel olarak Müslüman toplum ve özelde Türk diasporasının hak ve özgürlüklerinde bir daralmaya yol açması potansiyelini barındıran konulara işaret etmektedir. Olumlu olarak verilen kayıtlar da hak ve özgürlükleri destekleyici ya da genişletici nitelikteki gelişmelerdir. Bu bakımdan çalışma, ilgili ülkelerdeki bütün yasal ve siyasi gelişmelerin değil, kamuoyunda etki yaratan ve diasporamız açısından önem arz eden hususların bir derlemesi niteliğindedir.

Tablolardan da görüleceği üzere en çok olumlu ve olumsuz düzenleme ile gelişme, 211 kayıt ile ırkçılık ve ayrımcılık yasağı kategorisinde raporlanmıştır. Bu kategoriye 71 kayıt ile din ve vicdan özgürlüğü hak türündeki olumlu ve olumsuz düzenleme ile gelişme takip etmektedir. Düşünce ve ifade özgürlüğü ise 25 kayıt ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bu kategorideki olumsuz düzenleme ve gelişmelerin ekseriyetinin İsrail'in Gazze'deki soykırımına karşı düzenlenmek istenen gösterilere dair kısıtlamalar olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 5: Hak Türlerine Göre Ülke, Olumlu ve Olumsuz Veriler

AİLE VE ÖZEL YAŞAMA SAYGI	TOPLAM 1
FİNLANDİYA	
Olumsuz	1
ANA DİL (DİL ÇEŞİTLİLİĞİ-ÇEŞİTLİLİĞE SAYGI)	TOPLAM 1
ALMANYA	
Olumlu	1

ÇALIŞMA HAKKI	TOPLAM 11
ALMANYA	
Olumlu	2
Olumsuz	4

BELÇİKA	
Olumsuz	1

FRANSA	
Olumsuz	2

HOLLANDA	
Olumlu	1

İSVEÇ	
Olumsuz	1

ÇOCUK HAKLARI	TOPLAM 3
ALMANYA	
Olumsuz	2

FİNLANDİYA	
Olumsuz	1

DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	TOPLAM 71
ALMANYA	
Olumlu	6
Olumsuz	15

AVUSTURYA	
Olumlu	1

BELÇİKA	
Olumlu	1
Olumsuz	2

BİRLEŞİK KRALLIK	
Olumlu	3
Olumsuz	1

DANİMARKA	
Olumlu	2
Olumsuz	2

FİNLANDİYA	
Olumsuz	2

FRANSA	
Olumlu	3
Olumsuz	5

HOLLANDA	
Olumlu	7
Olumsuz	4

İSPANYA	
Olumlu	1
Olumsuz	1

İSVEÇ	
Olumlu	5
Olumsuz	2

İSVİÇRE	
Olumsuz	3

İTALYA	
Olumlu	1
Olumsuz	1

KANADA	
Olumlu	1
Olumsuz	1

NORVEÇ	
Olumlu	1

DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	TOPLAM 26
----------------------------	-----------

ABD	
Olumsuz	1

ALMANYA	
Olumsuz	15

AVUSTRALYA	
Olumlu	2

AVUSTURYA	
Olumsuz	2

DANİMARKA	
Olumsuz	1

FİNLANDİYA	
Olumsuz	1

FRANSA	
Olumsuz	2

İSVİÇRE	
Olumlu	1
Olumsuz	1

EĞİTİM HAKKI	TOPLAM 7
--------------	----------

ALMANYA	
Olumlu	1
Olumsuz	2

FRANSA	
Olumlu	2
Olumsuz	1

HOLLANDA	
Olumsuz	1

ETKİLİ BAŞVURU/ADALETE ERİŞİM HAKKI	TOPLAM 1
-------------------------------------	----------

ALMANYA	
Olumlu	1

EVLENME HAKKI	TOPLAM 2
---------------	----------

HOLLANDA	
Olumlu	1

İSVEÇ	
Olumsuz	1

HABERLEŐME ÖZGÜRLÜĞÜ	Toplam 2
----------------------	----------

ALMANYA	
Olumsuz	1

HOLLANDA	
Olumsuz	1

IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	TOPLAM 211
ABD	
Olumlu	4
Olumsuz	4

ALMANYA	
Olumlu	45
Olumsuz	61

AVUSTRALYA	
Olumlu	4
Olumsuz	1

AVUSTURYA	
Olumlu	5
Olumsuz	5

BELĐİKA	
Olumlu	2
Olumsuz	2

BİRLEŞİK KRALLIK	
Olumlu	13
Olumsuz	6

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER	
Olumlu	2

DANİMARKA	
Olumlu	3
Olumsuz	2

FİNLANDİYA	
Olumlu	1

FRANSA	
Olumlu	1
Olumsuz	3

HOLLANDA	
Olumlu	11
Olumsuz	12

İSPANYA	
Olumsuz	1

İSVEÇ	
Olumlu	3
Olumsuz	1

İSVİÇRE	
Olumlu	4
Olumsuz	1

İTALYA	
Olumlu	1

KANADA	
Olumlu	1

LETONYA	
Olumlu	1

LİTVANYA	
Olumlu	1

NORVEÇ	
Olumlu	4

POLONYA	
Olumlu	3

PORTEKİZ	
Olumlu	2
Olumsuz	1

KANUNİ SUÇ VE CEZA (CEZANIN ORANTILILIĞI)	TOPLAM 4
---	----------

ALMANYA	
Olumsuz	3

NORVEÇ	
Olumlu	1

KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ	TOPLAM 3
-----------------------------	----------

ALMANYA	
Olumlu	1
Olumsuz	1

KANADA	
Olumlu	1

KONUT DOKUNULMAZLIĞI	TOPLAM 1
----------------------	----------

FRANSA	
Olumsuz	1

KÖTÜ MUAMELE VE İŐKENCE YASAĞI	TOPLAM 3
ALMANYA	
Olumlu	2
KANADA	
Olumsuz	1
KÜLTÜREL HAYATA KATILIM	TOPLAM 1
ALMANYA	
Olumlu	1
MÜLKİYET HAKKI	TOPLAM 1
FRANSA	
Olumlu	1
ÖRGÜTLENME VE TOPLANTI ÖZGÜRLÜĞÜ	TOPLAM 2
ALMANYA	
Olumsuz	1
FRANSA	
Olumsuz	1
SAĞLIK HAKKI	TOPLAM 3
ALMANYA	
Olumsuz	2
BELÇİKA	
Olumlu	1

SERBEST SİYASAL SEÇİM	TOPLAM 3
ALMANYA	
Olumsuz	1
BİRLEŞİK KRALLIK	
Olumsuz	1
YUNANİSTAN	
Olumlu	1
SEYAHAT VE İKAMET ÖZGÜRLÜĞÜ	TOPLAM 3
ALMANYA	
Olumlu	1
Olumsuz	1
HOLLANDA	
Olumlu	1
SİĞİNMA HAKKI	TOPLAM 1
HOLLANDA	
Olumsuz	1
SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM	TOPLAM 4
ALMANYA	
Olumsuz	1
DANİMARKA	
Olumsuz	2
FİNLANDİYA	
Olumsuz	1
TERÖRLE MÜCADELE	TOPLAM 2
ALMANYA	
Olumsuz	2

VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)		TOPLAM 16
AVRUPA BİRLİĞİ		
Olumsuz		1
ALMANYA		
Olumlu		3
Olumsuz		3
FİNLANDİYA		
Olumsuz		3
İSVEÇ		
Olumsuz		1
İSVİÇRE		
Olumlu		2
Olumsuz		1
NORVEÇ		
Olumsuz		1
YUNANİSTAN		
Olumsuz		1
YAŞAMA HAKKI		TOPLAM 5
AVRUPA BİRLİĞİ		
Olumlu		1
ABD		
Olumlu		1
ALMANYA		
Olumlu		2
NORVEÇ		
Olumsuz		1

Uluslararası Örgütlerin Önemli Rapor ve Kararları

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 15 Mart 2024'te kabul edilen "İslamofobi'yle Mücadele Kararı" (115 evet, 44 çekimser) ve 219. UNESCO Yürütme Kurulu toplantısında dini metinlerin kutsallığını koruma yönünde alınan karar, kurumsal mücadelede yeni bir dönemi işaret etmektedir. Bununla birlikte Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) tarafından açıklanan 2024 tarihli "Being Muslim in the EU" raporu, ayrımcılığın çok yönlü etkisini çarpıcı şekilde belgelemektedir. Rapora göre:

- AB'deki Müslümanların %47'si son beş yılda en az bir kez ayrımcılığa maruz kalmıştır (2016'da bu oran %39'du).
- Avusturya'da (%71), Almanya'da (%68) ve Finlandiya'da (%63) ayrımcılığın çok yüksek seviyelere ulaştığı bildirilmiştir.
- İş gücü piyasasında ayrımcılığa uğradığını bildirenlerin oranı %39'a, işyerlerinde ayrımcılığa maruz kalanların oranı ise %35'e yükselmiştir (2016'da sırasıyla %31 ve %23).
- Kadınlar, özellikle dini kıyafet tercih edenler, çoklu ayrımcılığa maruz kalmakta olup, iş başvurularında ayrımcılığa uğradığını bildirenlerin oranı %58'i bulmuştur.

Rapor, Avrupa'da İslam ve Müslüman karşıtlığının kurumsal kararlarla, yasalarla ve toplumsal ilişkilere yön veren politikalara kadar yayılan bir tehdit olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte,

yasalarla koruma altına alınmamıő bir tehdit alanı oluőması, şikâyet mekanizmalarındaki eksiklikler ve kurumsal reflekslerin yetersizliği nedeniyle, olayların büyük bir kısmının kayıtlara geçmeden devam ettiğine dikkat çekilmektedir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) 25 Nisan 2024 Tarihli Kararı – Türk Vatandaşlığına Yeniden Başvuru ve Alman Vatandaşlığının Kaybı

Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), 25 Nisan 2024 tarihinde C-684/22 - C-686/22 sayılı kararında, Türk vatandaşlığına yeniden başvuru yoluyla Alman vatandaşlığını kaybeden kişilerin durumunu değerlendirmiştir. Kararda, AB vatandaşı olan bireylerin başka bir ülkenin vatandaşlığını gönüllü olarak ve başvuru üzerine edinmeleri durumunda, mevcut AB üyesi ülke vatandaşlığının kaybının doğrudan AB hukukuna aykırı olmadığına hükmedilmiştir.

1. Davaların Arka Planı

Kararın konusu 3 davaya ilişkin olup dava konularında 1999 yılında Alman vatandaşlığına geçmiş olan beş Türk asıllı bireyin, daha sonra Türk vatandaşlığına yeniden başvurması ve Alman makamlarından izin almaksızın Türk vatandaşlığına kabul edilmeleridir. Bu durum sonucunda, Türk vatandaşlığının edinildiği tarihte Almanya'daki yasal mevzuat gereği başvuru sahipleri otomatik olarak Alman vatandaşlıklarını kaybetmiőlerdir. Davacılar, bu vatandaşlık kaybının özellikle AB hukukuna aykırı olduğunu ileri sürerek Almanya'daki yerel mahkemelere başvurmuştur.

2. ABAD'ın Değerlendirmesi

Yerel mahkemeler, davacıların sadece Alman vatandaşlığını değil, aynı zamanda AB vatandaşlığına bağlı haklarını da kaybettikleri gerekçesiyle konuyu ABAD'a taőımiőtir. ABAD ise kararında, AB üyesi olmayan bir devletin vatandaşlığının gönüllü olarak ve başvuru üzerine kazanılmasının, üye bir devletin vatandaşlığının kaybedilmesine yol ačmasının otomatikman AB hukukuna aykırı olmadığını belirtmiőtir. Bu bağlamda, AB vatandaşlığı statüsünün, yalnızca bir üye ülkenin vatandaşlığına bağlı olduğunu ve bu vatandaşlığın yitirilmesinin, dolayısıyla AB vatandaşlığının da sona ermesine yol ačabileceėi hükme baėlanmıőtır.

3. Kararın Hukuki ve Sosyal Etkileri

Bu karar, özellikle çifte vatandaşlık politikalarının AB düzeyindeki etkilerine ve bireylerin temel haklarına ilişkin önemli yansımalar doğurmaktadır. ABAD, her ne kadar AB vatandaşlığının önemi ve kapsamını kabul etse de, bu statünün korunmasının ulusal mevzuatlar karşısında mutlak bir güvence sunmadığını ortaya koymuştur. Bilhassa Almanya gibi Haziran 2024'e kadar çifte vatandaşlığa sınırlı ölçüde izin veren ülkelerde yaşayan göçmen kökenli bireylerin durumları, bu kararla birlikte daha dikkatli değerlendirilmesi gereken bir konu hâline gelmiştir. ABAD'ın bu kararı, AB vatandaşlığı haklarının doğrudan bir üye ülkenin vatandaşlığına bağlı olduğunu ve bu

vatandaşlığın kaybedilmesinin, AB düzeyinde koruma altındaki hakların da kaybı anlamına geleceğini teyit etmektedir.

Karar, Türkiye açısından da önem arz etmektedir. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının çifte vatandaşlık politikaları çerçevesinde karşılaştıkları yasal ve bürokratik engellerin yeniden gözden geçirilmesi ve Türkiye ile AB üyesi ülkeler arasında göç, vatandaşlık ve temel haklar konularında yapılacak iş birliğinin güçlendirilmesi ihtiyacını gündeme getirmektedir.

BM Genel Kurulu’nun İslam İşbirliği Teşkilatı ile İş Birliğini Güçlendirme Kararı

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu, 2024 yılı itibarıyla İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ile olan ilişkilerini daha da güçlendirmeye yönelik bir karar almıştır. Bu karar, dinler arası diyalogun teşvik edilmesi, barışın inşası ve dini hoşgörüsözlökle mücadelede ortak hareket etme çabalarının uluslararası düzlemde kurumsallaştırılmasını hedeflemektedir. Karar, küresel düzeyde artış gösteren dini temelli ayrımcılıklara ve çatışmalara karşı dayanışma içinde mücadele edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

1. Kararın Temel Unsurları

BM Genel Kurulu’nun kabul ettiği karar, çok taraflı iş birliğini güçlendirmek ve özellikle din ve inanç özgürlüğü alanında sürdürülebilir politikalar geliştirmek amacı taşımaktadır. Kararda, İİT ile ortak çalışma alanları arasında dinler arası anlayışın güçlendirilmesi, hoşgörü kültürünün yaygınlaştırılması ve kültürel diplomasinin etkin kullanımı ön plana çıkmaktadır. Karar metni, barışa katkı sağlayan dini liderlerin, kurumların ve sivil toplumun rolünün altını çizmektedir.

2. Dini Topluluklar Arası İletişim ve Barışın İnşası

Karar, dini topluluklar arası iletişim sadece kültürel bir araç değil, aynı zamanda diplomatik bir enstrüman olarak kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, BM ve İİT arasında ortak forumlar, sempozyumlar ve danışma mekanizmaları kurulması hedeflenmektedir. Ayrıca, çatışma çözümü süreçlerinde dini aktörlerin yapıcı rollerine daha fazla yer verilmesi teşvik edilmektedir.

3. Türkiye’nin Rolü

Türkiye, hem BM hem de İİT nezdindeki aktif diplomatik varlığı ile bu kararın şekillenmesinde etkili ülkeler arasında yer almıştır. Türkiye, özellikle medeniyetler arası diyalog ve kültürel diplomasi alanlarında sahip olduğu tecrübeyle kararın içeriğine katkı sağlamış; hoşgörü, karşılıklı anlayış ve saygı temelinde inşa edilmiş bir küresel düzen vizyonunu desteklemiştir.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Uzmanlar, BM ve İİT arasındaki bu tür iş birliklerinin artmasının küresel barışa olumlu katkılar

sunacağını ifade etmektedir. Dini farklılıkların çatışma unsuru olarak değil, zenginlik kaynağı olarak görölmesi gerektiği; kararın bu çerçevede kültürlerarası empatiyi teşvik edici rol üstlenebileceği değerlendirilmektedir. Ancak bu iş birliklerinin etkili olabilmesi için sahaya yönelik somut projelerin geliştirilmesi ve izleme mekanizmalarının oluşturulması gerektiği vurgulanmaktadır.

Avrupa Birliği’nde Dijital Hizmetler Yasası: Platformlar, Denetim ve İfade Hürriyeti Üzerine Yeni Düzenlemeler

Şubat 2024 itibarıyla Avrupa Birliği genelinde tam olarak yürürlüğe giren Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act – DSA), çevrim içi hizmet sağlayıcılar, içerik platformları ve e-ticaret siteleri gibi aktörler için önemli yükümlölükler getirmiştir. Bu kapsamda şirketlerin güvenli dijital alanlar oluşturması, yasa dışı ürün veya hizmetlerin satışını engellemesi ve uygunsuz içerikleri bildirme mekanizmalarını kurması gerekmektedir. Özellikle TikTok gibi uygulamaların seçim süreçlerine etkisi gibi gündemlerle DSA kamuoyunda tartışılmaya devam etmektedir.

1. Yasanın Temelleri ve Kapsamı

AB Komisyonu’nun 2018/334 sayılı tavsiyesiyle şekillenen ve 2020’de Konsey ve Parlamento’ya sunulan yasa, 2023 Ağustos’unda uygulamaya alınmıştır. 45 milyondan fazla kullanıcıya sahip platformlar “çok büyük çevrim içi platformlar” (VLOP) ya da “çok büyük çevrim içi arama motorları” (VLOSE) olarak sınıflandırılmıştır. Şu an 17 platform VLOP kategorisinde yer almakta olup; Google, Facebook, TikTok, YouTube ve Amazon gibi isimleri içermektedir. Google Arama ve Bing ise VLOSE olarak tanımlanmıştır.

2. İfade Özgürlüğü ve Denetim Mekanizmaları

DSA, aracı hizmet sağlayıcılara geniş sorumluluklar yüklemekte; içerik kontrolü, reklamcılık ve algoritmalarla ilgili şeffaflık raporlarının her yıl kamuya açık şekilde yayımlanmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak bu hükümler ifade özgürlüğünü sınırlandırma riskleri taşıdığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Örneğin, VLOP’lar, algoritma kullanımı ve içerik denetleyici faaliyetlerine dair detaylı verileri paylaşmak zorundadır.

3. Yetkili Kurumlar ve Güvenilir Bildiriciler

Her AB ülkesi, DSA’yı uygulamak ve denetlemek üzere bir “Dijital Hizmetler Koordinatörü” atamakla yükümlüdür. Bu kurumlar şikâyetleri inceleme, bilgi talep etme ve hatta dijital hizmet sağlayıcıların faaliyetlerini geçici olarak durdurma yetkisine sahiptir. Ayrıca bazı kuruluşlara “güvenilir bildirici” statüsü verilebilmektedir. Örneğin; Almanya’da bu rol, REspect! adlı bir STK’ya verilmiş ve bu durum, bildiricilerin tarafsızlığı konusunda soru işaretleri doğurmuştur.

4. Hukuka Aykırı İçerik ve Tanım Sorunu

DSA, yasa dışı içerikleri tanımlarken oldukça geniş ve esnek bir ereve sunmaktadır. Hukuka aykırılığın değerlendirilmesinde esas alınması gereken norm, ilgili üye devletin ulusal hukukudur. Bu durum, içerik kaldırma kararlarının yalnızca belirli ülke sınırları içinde geçerli olmasına ve uygulamanın bütün AB çapında tek biimlilikten uzak kalmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda, güvenilir bildirici statüsündeki kuruluşlara fazla inisiyatif tanınmasına zemin hazırlamaktadır.

5. Acil Durumlar ve Seçim Güvenliği

Yasanın 66. maddesi, kamu sağlığı ve güvenliğini tehdit eden durumlarda kriz yönetimi mekanizmaları öngörmektedir. Avrupa Komisyonu, belirli mecralara kriz protokolleri dayatma yetkisine sahiptir. Bu doğrultuda TikTok'un, AB genel seçimleri sürecine ilişkin tüm verileri saklaması kararı alınmıştır. Bu geleiőme, önümüzdeki dönemdeki seçimlerde ifade özgürlüğü ile devlet müdahalesi arasındaki dengeyi gündeme taşıyabilir.

6. Sonuç ve Değerlendirme

DSA, internet ortamındaki serbestlikleri kontrol altına alma amacı güden bir düzenleme olarak öne çıkmaktadır. Sosyal medya őirketlerinin şeffaflık ve hesap verebilirliğini artırma yönünde olumlu etkileri olmakla birlikte, devletlerin çevrim içi içerikler üzerinde artan gücü, ifade özgürlüğü açısından ciddi riskler taşımaktadır. Bu bağlamda yasa, kötüye kullanılma potansiyeli barındırmakta ve uzun vadede dijital alanda devlet müdahalesini artıracak bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Avrupa Birliği Yeni G ve İltica Anlaşması

Avrupa Birliği (AB), 10 Nisan 2024 tarihinde uzun süredir tartışmalara konu olan Yeni G ve İltica Anlaşması'nı kabul etmiştir. Anlaşma, 2026 yılında yürürlüğe girmesi planlanan kapsamlı bir g yönetimi ve iltica sistemine dair yasal ereve sunmaktadır. Bu anlaşmanın temel hedefi, AB yesi lkeler arasında g ve iltica konularında dayanıőmayı artırmak, düzensiz göç sınırlamak ve iltica başvurularını daha hızlı ve etkili şekilde sonuçlandırmaktır.

Yeni G ve İltica Anlaşması, aşağıdaki temel ilkeleri içermektedir:

- ye lkeler arasında sorumluluk ve dayanışma ilkesi gereği yük paylaşımı yapılması,
- İltica başvurularının hızlandırılması ve sınır prosedrlерinin standartlaőtırılması,
- Düzensiz göçmenlerin geri gönderilmesinde daha etkin mekanizmaların geliştirilmesi,
- nc lkelerle (AB dışı) daha kapsamlı iş birliği yoluyla gn kök nedenleriyle mücadele edilmesi,
- Göçmen haklarının korunmasına yönelik asgari standartların garanti altına alınması.

hususları yer almaktadır.

Anlaşmanın 2026'nın ikinci yarısında tam olarak uygulamaya girmesi düşünölmektedir. Bu süreçte AB Komisyonu, üye ölkelerin ulusal mevzuatlarını yeni anlaşma ile uyumlu hale getirmeleri için yönlendirici teknik belgeler ve uygulama rehberleri yayımlayacaktır. Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex) ve Avrupa İltica Destek Ofisi (EUAA), anlaşmanın uygulama sürecinde koordinasyon görevini üstlenecektir.

Yeni anlaşma, göçün kaynağı olan ölkelerle daha stratejik iş birliklerini öngörmektedir. AB, bu iş birlikleri aracılığıyla göçü önleme, geri kabul anlaşmaları yapma ve yeniden yerleőtirme programlarını geliştirme hedefindedir. Özellikle Kuzey Afrika, Orta Doğı ve Batı Balkanlar'daki ölkelerle yapılan anlaőmaların sayısının artması beklenmektedir.

Anlaşma maddeleri temel olarak beş baőlık altında toplanmaktadır:

1. Zorunlu Dayanışma Mekanizması

- Üye devletler arasında yük paylaşımı zorunlu hale getirilmiştir.
- Ölkeler, gelen sığınmacıları kabul edebilir, mali katkı sağlayabilir ya da göçmenlerin geri gönderilmesine yardımcı olabilir.
- Bu sistem "zorunlu ama esnek" olarak tanımlanmakta; yani her ölkede katkıda bulunmak zorunda ancak hangi yolla katkı sunacağına kendisi karar verebilecektir.

2. Sınır Prosedürleri ve Hızlandırılmış İnceleme

- Hızlandırılmış iltica başvurusu ve sınırda işlem süreçleri getirilmiştir.
- Özellikle düşük kabul oranına sahip ülkelerden gelen başvurular 12 hafta içinde sonuçlandırılacaktır.
- Ret alanlar, hızla geri gönderme prosedürüne alınacaktır.

3. Kriz ve Mücbir Sebep Durumları

- Kriz anlarında (ani göç dalgaları, savaş, felaket vb.) üye devletlere esneklik tanıyan özel prosedürler uygulanacaktır.
- Üye ülkeler bu gibi durumlarda başvuru kabul süresini uzatabilecek veya sınır prosedürlerini devreye sokabilecektir.

4. Veri Paylaşımı ve EURODAC Reformu

- EURODAC (parmak izi veritabanı) sistemi genişletilmiştir.
- Artık sadece sığınmacıların değil, düzensiz şekilde AB'ye giren tüm göçmenlerin biyometrik verileri sisteme işlenecektir.
- Girişler daha sıkı takip edilecek, veri paylaşımı AB düzeyinde zorunlu olacaktır.

5. Üçüncü Ülke İlişkileri ve Geri Kabul

- AB, göçmenlerin menşee ve geçiş ülkeleriyle geri kabul anlaşmaları yapmaya öncelik verecektir.
- Üçüncü ülkelerin, vatandaşlarını geri almayı kabul etmemesi durumunda vize politikalarında yaptırım uygulanabilecektir.

Avrupa Parlamentosu seçimlerinden birkaç hafta önce alınan bu karar, genel anlamda tartışmalara neden olmuştur. Uluslararası insan hakları örgütleri, Avrupa Birliği'nin yeni göç ve iltica düzenlemelerinin, sınır kontrollerinin yaygınlaştırılmasıyla birlikte göçmenlerin uzun süreli olarak kabul merkezlerinde tutulmasına zemin hazırlayabileceği konusunda kaygılarını dile getirmektedir.

Buna ek olarak, düzenlemenin "mücbir sebep" hâllerinde üye ülkelere çeşitli istisnalar tanınması nedeniyle, uygulamada mülteci hukuku ile uluslararası insan hakları hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlal edilme riskine dikkat çekilmektedir.

Ayrıca, yeni düzenlemelerin AB'nin sınır kontrolünü üçüncü ülkelerle yaptığı iş birlikleri aracılığıyla kendi sınırları dışında gerçekleştirme çabasının bir parçası olduğu ve bu durumun Avrupa'nın mültecilere yönelik sorumluluklarını yerine getirmekten kaçındığını gösterdiği vurgulanmaktadır.

Bunların yanı sıra, halihazırda göç ve iltica hususlarında kapsamlı düzenlemelere yer veren Dublin Sözleşmesi'nin yerine yeni bir anlaşmanın imzalanmasının hukuki açıdan mülteciler için bir geri adım olacağı endişesi dile getirilmektedir.

BÖLÜM 2:

ÜLKE

ANALİZLERİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Kuruluş:

4 Temmuz 1776
(Bağımsızlık
Bildirgesi)

İdari Yapı:

Federalizm, 50 eyalet
ve bir federal bölge
(District of Columbia)

Devlet Biçimi:

Federal
Cumhuriyet

Hükûmet Biçimi:

Başkanlık
Sistemi

Önemli Sayıdaki

Göçmen Nüfus:

23 milyon

Latin Amerika ve
Meksika kökenli,
15 milyon Asya
kökenli, 5 milyon
Avrupa kökenli,
3 milyon Afrika
kökenli

Devlet Başkanı:

Donald Trump
(Cumhuriyetçi Parti)

Nüfus:

331 milyon
(yaklaşık)

Türk Nüfus:

350 bin

Ekonomik Yapı:

%77 Hizmet Sektörü, %22
Sanayi, %1 Tarım

Dinler ve Mezhepler:

140 milyon Protestan
(Baptist, Metodist, Evangelist
dahil), 61 milyon Katolik,
5.8 milyon Yahudi, 3.45
milyon Müslüman, 1 milyon
Ortodoks, 3.5 milyon Budist,
2.5 milyon Hindu, 1.1 milyon
Yehova Şahidi

Parlamento Yapısı:

İki kamaralı
parlamento
(Senato, 100
üye; Temsilciler
Meclisi, 435 üye)

**Başkan
Yardımcısı:**
JD Vance

**Mevcut
Hükûmet:**
Cumhuriyetçi Parti

Amerika Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

2024 yılı, Amerika Birleşik Devletleri'nde özellikle Müslüman topluluklar ve Filistin'e destek veren bireyler için zorlu gelişmelere sahne olmuştur. Gazze'de yaşananlara karşı kamuoyunda artan duyarlılık, özellikle üniversitelerde ve sivil toplum örgütlerinde güçlü bir dayanışma zeminine dönüşmüştür. Bununla birlikte, bu desteği gösteren birçok kişi ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek açıklama ve eylemleri nedeniyle disiplin, sansür, gözaltı ve yargılanma tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu olumsuz gelişmelerin yanı sıra aynı zamanda çeşitli sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla kazanılan olumlu gelişmeleri de öne çıkmaktadır.

ABD Anayasası'nın Birinci Değişikliği olarak ifade edilen ve temel metine yapılan ilk ilave yasal düzenlemeler, bireylerin ifade özgürlüğünü ve barışçıl toplanma hakkını koruma altına almaktadır. Ancak 2024 yılında özellikle Filistin'e destek veren açıklamalar ve protestolar, sıklıkla "güvenlik riski," "antisemitizm" veya "kamu düzenini tehdit" gerekçesiyle bastırılmaya çalışılmıştır. Bu durum, özellikle üniversite kampüslerinde disiplin cezaları, sendikalarda baskılar, medya ve siyasi temsil düzeyinde itibarsızlaştırma kampanyaları ile kendini göstermiştir.

2024 yılının aralık ayında yayımlanan "Amerika Birleşik Devletleri İslam ve Arap Karşıtı Nefretle Mücadele İçin Ulusal Strateji" başlıklı strateji belgesi, federal hükümetin İslam karşıtı ayrımcılığı tanıdığını ve buna karşı kapsamlı bir mücadele taahhüdünde bulunduğunu beyan eden ilk politika dokümanıdır. 2024 yılında yaşanan olaylar, bu stratejinin sistematik bir politika hâline gelen İslam karşıtlığı ile mücadelede ne kadar etkili olacağı konusundaki endişeleri artırmaktadır.

Strateji belgesinde üç ana alana odaklanılmıştır:

- **Toplumsal farkındalık ve tarihî saygı:** Müslümanların kültürel katkılarına saygı gösterilmesi.
- **Güvenli kurumlar ve ifade özgürlüğü:** Özellikle okul, iş yeri ve ibadethanelerde nefretin engellenmesi.
- **Eğitimde eşitlik ve ayrımcılığın önlenmesi:** Kampüslerde tüm öğrencilerin eşit haklara sahip olması.

2024 yılı, Amerika Birleşik Devletleri'nde özellikle Müslümanlar, Arap Amerikalılar ve Filistin destekçileri için ifade özgürlüğünün, akademik bağımsızlığın ve kamusal temsil kabiliyetinin sınındığı bir yıl olmuştur. 2024 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Müslüman toplumun haklarına dair temel sorunlar şu başlıklar altında özetlenebilmektedir:

- Üniversitelerde barışçıl protestolar bastırılmış, öğrenciler ve akademisyenler cezalandırılmıştır.
- Kamu kurumları, Filistin destekçilerine yönelik ayrımcılığı engellemekte yetersiz kalmıştır.
- Medya temsili adil olmamış; Müslümanların sesi sistematik biçimde dışlanmıştır.
- Yasama düzeyinde çıkarılan veya önerilen yasalar, ifade özgürlüğünü doğrudan tehdit etmiştir.

Olumlu Gelişmelerden Seçmeler

► Rutgers Üniversitesi'nde Sendikaların Filistin'e Destek Kararı

Nisan 2024'te Rutgers Üniversitesi akademisyen ve çalışanlarını temsil eden sendikalar, İsrail'in Gazze'deki eylemlerine dolaylı yoldan destek sağlayan şirketlerden yatırım çekilmesi (divestment) çağrısında bulunmuş; üniversite yönetimine etik yatırım politikaları uygulaması için resmi karar göndermiştir. Bu karar, akademik özgürlük ve etik sorumluluk temelinde alınmış ve geniş destek bulmuştur.

► Alameda County (Kaliforniya) Filistin Destekçileriyle Dayanışma Gösterdi

Alameda County, 2024 yılı başlarında Caterpillar gibi İsrail'in askeri politikalarına katkıda bulunduğu iddia edilen şirketlerden yatırımlarını çekme kararı aldı. Bu karar aynı zamanda, eyalet düzeyindeki etik yatırım politikalarının yaygınlaşması açısından da önemli bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

► 9. Daire'de Tarihi Mahkeme Kararı

Uzun süredir devam eden *FBI v. Fazaga* davasında, 9. Daire Mahkemesi, FBI'ın Müslüman Amerikalılara yönelik ayrımcı gözetleme faaliyetleriyle ilgili olarak dava ortaklarının lehine karar verdi. Bu karar, devletin "devlet sırrı" gerekçesiyle keyfî uygulamalarını sınırlayan önemli bir dönüm noktasıdır.

► Yargıdan Müslüman İşçiye Destek Kararı

Michigan’da yaşayan bir Yemen kökenli Müslüman işçinin, U.S. Steel Corp. tarafından ayrımcılığa uğradığına dair dava, 2024’te mahkeme tarafından görölmeye uygun bulundu. CAIR bu gelişmeyi “iş yerindeki sistematik İslamofobi’yle mücadelede dönüm noktası” olarak değerlendirdi.

Olumsuz Gelişmelerden Seçmeler

2024 yılı boyunca Filistin’e destek açıklamaları ve barışçıl protestolar nedeniyle, birçok öğrenci, akademisyen, kamu çalışanı ve sivil aktivist baskılara maruz kalmıştır. Bu bölümde, anayasal hakları ihlal eden ve İslam karşıtlığı ya da Filistin karşıtlığı ile bağlantılı olan temel olaylar derlenmiştir.

► New York Üniversitesi: Filistin Destekçilerine Disiplin Cezaları

New York Üniversitesi (NYU) yönetimi, kampüs içerisinde düzenlenen Filistin yanlısı protestoların ardından bazı öğretim üyelerine disiplin soruşturmaları başlatmıştır. Öğretim üyeleri, sadece öğrencilere destek verdikleri ve barışçıl yürüyüşlere katıldıkları gerekçesiyle ceza tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır.

► Ohio’da İfade Özgürlüğüne Karşı Yasa Teklifi

Ohio eyalet meclisine sunulan bir yasa tasarısı, İsrail’in Gazze saldırılarını eleştiren söylemleri “antisemitizm” kapsamına alarak cezalandırmayı hedeflemiştir. Bu girişim, birçok insan hakları savunucusu ve ifade özgürlüğü savunucusu tarafından yoğun şekilde eleştirilmiştir.

► Michigan Üniversitesi’nde Öğrenciler Üniversiteyi Dava Etti

Michigan Üniversitesi, kampüs içindeki Filistin destekçisi eylemlere karşı yürüttüğü disiplin uygulamaları ve idari baskılar nedeniyle öğrenci toplulukları tarafından mahkemeye verildi. Dava, ifade özgürlüğü, eşit koruma ve adil süreç haklarının ihlali gerekçesiyle açıldı.

► California’da Filistin Yanlısı Aktivistin İşine Son Verildi

Los Angeles’taki bir tıp merkezinde çalışan Filistin destekçisi bir sağlık çalışanı, sosyal medya paylaşımları nedeniyle işten çıkarıldı. CAIR ve Legal Aid at Work adlı kuruluşlar, olayı Kaliforniya İş Kanunu çerçevesinde ayrımcılık olarak değerlendirerek dava açtı.

► Medya Platformlarında Filistin Temsili Engellendi

ABD’de Müslüman toplumunun önde gelen sivil toplum kuruluşlarından olan Amerikan İslam İlişkileri Konseyi CAIR’in yaptığı araştırmalar, 7 Ekim 2023 tarihinden sonra ulusal sabah programlarına çıkan konukların tamamının İsrail yanlısı pozisyonları temsil ettiğini ortaya koymuştur. CNN,

NBC, ABC gibi büyük medya kuruluşlarının hiç Filistinli konuğa yer vermemesi, CAIR tarafından “görünürlük sansürü” olarak tanımlanmıştır.

► George Mason Üniversitesi Öğrencilerine Gözaltı ve Uzaklaştırma

Virginia’da bulunan George Mason Üniversitesi’nde, Gazze’deki sivillere yönelik saldırıları protesto eden öğrenci grupları, kampüsten uzaklaştırıldı ve bazıları gözaltına alındı.

► ABD Kongresi’nde “Gazze Sessizliği” Eleştirisi

2024 yılı boyunca ABD Kongresi’nde, özellikle Demokrat Parti içerisinde, İsrail’in Gazze’ye yönelik saldırılarına açık destek verilmesi ve Filistinlilerin görmezden gelinmesi büyük tepki çekti. Bazı üyeler ABD yönetimini “tek taraflı yaklaşmakla” suçladı. CAIR ve çeşitli insan hakları örgütleri, Filistinli sivillere karşı işlenen suçların uluslararası hukuk kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı.

► Yasama Süreçlerinde İfade Özgürlüğü Tartışmaları

Ohio, Güney Carolina ve Tennessee gibi eyaletlerde, “antisemitizmle mücadele” adı altında hazırlanan yasa teklifleri, ifade özgürlüğü ve insan hakları savunucularının tepkisini çekti. CAIR, bu yasa tekliflerinin Filistin’e destek veren kişi ve kurumları hedef alacak biçimde hazırlandığını, ifade özgürlüğünü bastırdığını belirtti.

► CAIR ve Ortakları Dışışleri Bakanlığı’na Dava Açtı

Filistinli Amerikalıların Gazze’de mahsur kalmasına kayıtsız kalan Dışışleri Bakanlığı, CAIR ve insan hakları avukatları tarafından dava edildi. Dava dilekçesinde, ABD vatandaşlarının etnik ve dini kimliklerine göre farklı muamele gördüğü vurgulandı.

Raporun devamında yer alan, Türk diasporası ve Müslüman toplumların hak ve özgürlüklerini etkileyen veya etkileme potansiyeline sahip düzenleme ve gelişmelerin sınıflandırılmasında insan hakları temel alınmıştır. İlgili düzenleme ve gelişmeler temel aldıkları hak ve özgürlükler bağlamında açıklanarak olumlu olarak değerlendirilen “+” işareti ile olumsuz olarak değerlendirilenler “-” işareti ile tasnif edilmiştir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre ABD’de 2024 yılında 10 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre ABD’de olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

ABD	TOPLAM 10
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	4
Olumsuz	4
YAŞAMA HAKKI	
Olumlu	1

Kaynak: YTB

- DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ 1.06.2024

New York

Haziran 2024’te, NYU Langone Hastanesi bünyesinde görev yapan Filistinli Müslüman Amerikalı hemşire H. J., Filistin’e destek mahiyetinde gerçekleştirdiği bir konuşmanın ardından iş akdi feshedilmiştir. Kurumsal düzeyde alınan bu karar, başta düşünce ve ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlükler bakımından ciddi soru işaretlerine yol açmıştır. Olay, akademik ve sivil toplum çevrelerinde geniş yankı uyandırmıştır.

- IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 9.09.2024

Amerikan-İslam İlişkileri Konseyi'nin (CAIR) Chicago Şubesi Operasyonlar Müdürü Maggie Slavin, 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren Müslüman ve Filistin karşıtlığına ilişkin hukuki başvurularda yüzde 97 oranında artış gözlemlendiğini bildirmiştir. Slavin, özellikle Müslüman ve Filistinli Amerikalılara yönelik nefret suçlarında yüzde 196'lık bir artış tespit edildiğini ifade etmiştir. CAIR'in temel misyonunun, Müslüman kimliği nedeniyle ayrımcılığa uğrayan bireylerin haklarını savunmak olduğunu vurgulayan Slavin, son dönemde destek verdikleri hukuki süreçlerin bazı alanlarında artış oranlarının yüzde 200'e kadar ulaştığını belirtmiştir. En fazla artışın yaşandığı alanlar arasında istihdam davaları, nefret suçları ve eğitim kurumları kaynaklı olaylar öne çıkmaktadır.

+ IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 13.12.2024

2024 yılının aralık ayında yayımlanan "Amerika Birleşik Devletleri İslam ve Arap Karşıtı Nefretle Mücadele İçin Ulusal Strateji" başlıklı strateji belgesi, federal hükümetin İslam karşıtı ayrımcılığı tanıdığını ve buna karşı kapsamlı bir mücadele taahhüdünde bulunduğunu beyan eden ilk politika dokümanıdır.

ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ

Kuruluş:

23 Mayıs 1949

İdari Yapı:

Federalizm,
16 eyalet devleti

Devlet Biçimi:

Parlamber Federal
Cumhuriyet

Önemli Sayıdaki

Göçmen Nüfus:

3,5 milyon Türk
kökenli, 500 bin
İtalyan kökenli, 420
bin Polonya kökenli,
280 bin Yunan
kökenli, 1 milyon Eski
Yugoslavya kökenli

Mevcut Hükûmet:

Hristiyan Demokrat Birlik
Partisi / Hristiyan Sosyal
Birliğı (CDU/CSU) - Sosyal
Demokrat Parti (SPD)

Hükûmet Biçimi:

Parlamber
Demokrasi

Nüfus:

83,6 milyon

Türk Nüfus:

3,5 milyon

Ekonomik Yapı:

%65 Hizmet Sektörü, %25
Sanayi, %5 Tarım

Dinler ve Mezhepler:

%30,2 Katolik,
%29,2 Protestan,
%2 Ortodoks, %3,8 Müslüman

Parlamento Yapısı:

Federal
Parlamento
ve 16 Eyalet
Parlamentosu

Başbakan:

Friedrich Merz
(CDU)

Devlet Başkanı:

Frank-Walter
Steinmeier

Almanya Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

2024 yılı Almanya'daki Türk, Müslüman ve göçmen toplumu açısından hem olumlu gelişmelerin hem de çeşitli zorlukların yaşandığı bir yıl olmuştur. Müslümanların topluma entegrasyonu ve kabulü noktasında önemli ilerlemeler kaydedilirken, özellikle mültecileri de kapsayan göçmen kökenli bireylere yönelik ayrımcılık ve şiddet olaylarında artış gözlemlenmiştir.

Almanya'daki Türk, Müslüman ve göçmen nüfus, toplumsal uyum konusunda her geçen yıl önemli kazanımlar elde ederken, mevcut sorunların derinleştiğı bir durum ile de karşı karşıya kalmaktadırlar. Alman Anayasası'nın güvence altına aldığı haklar doğrultusunda Müslümanların dini vecibelerini yerine getirmelerine yönelik çeşitli kolaylaştırıcı adımlar atıldıysa da bu adımlar federal kararlar sonucu değil, eyaletlerin ve eyalet içerisindeki bölgelerin inisiyatifleri sonucu alınan karar olmuştur. Bu bağlamda bazı bölgelerdeki bilinçli kısıtlamalar ve engeller devam etmektedir. Örneğın, 2023 yılında Berlin, Brandenburg ve Aşağı Saksonya eyaletlerinde İslami usullere göre defin işlemleri için özel mezarlık alanları tahsis edilmiş, 2024 yılında bu uygulama diğer eyaletlerin belirli bölgelerine de yayılmış, ancak bazı eyaletlerde hâlâ İslami usullere uygun defin işlemleri önündeki bürokratik engeller kaldırılmamıştır.

Devlet Anlaşmaları

Bu tür temel dini gerekliliklerin sağlanması ve yaşanan zorlukların giderilmesi için, eyalet yönetimlerinin İslami kuruluşlarla devlet anlaşmaları imzalaması en etkili çözümlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Nitekim, 20 Aralık 2024 tarihinde Rheinland-Pfalz eyaleti, DİTİB, Schura, VİKZ ve Ahmediye Cemaati ile bir devlet anlaşması imzalamış; bu anlaşma kapsamında Müslümanların okullarda din eğitimi verme ve müfredat belirleme hakkı, İslami usullere uygun defin işlemleri, dini bayramların resmî tatil olarak tanınması, özel kreş ve okul açma hakları ile cezaevlerinde manevi destek hizmetleri gibi çeşitli haklar güvence altına alınmıştır. Bu bağlamda söz konusu anlaşma, diğer eyalet yönetimleri ve Müslüman topluluklar için önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Yeni Vatandaşlık Yasası

2024 yılında, özellikle Türk toplumu başta olmak üzere Avrupa Birliğı dışından gelen göçmenler açısından en önemli gelişmelerden biri de Almanya'da yürürlüğe giren yeni vatandaşlık yasası olmuştur. Almanya, uzun yıllardır tartışılan ve kısıtlayıcı olarak değerlendirilen vatandaşlık politikasını terk ederek, 27 Haziran 2024 itibarıyla yeni vatandaşlık yasasını yürürlüğe koymuştur. Bu kapsamda, Türk vatandaşları artık mevcut vatandaşlıklarını kaybetmeden Alman vatandaşlığına geçiş yapabilecek, hâlihazırda Alman vatandaşı olan Türk kökenliler ise Türk vatandaşlığına yeniden başvurabileceklerdir. Ayrıca, vatandaşlığa başvuru için gerekli ikamet süresi sekiz yıldan beş yıla indirilmiş, özel entegrasyon çabaları gösterenler için ise bu süre üç yıla düşürülmüştür. Yeni düzenleme göçmen topluluklar tarafından memnuniyetle karşılanmasına rağmen, başvuru süreçlerinde randevu sıkıntıları ve uzun bekleme süreleri ciddi bir sorun olarak öne çıkmaktadır.

Kalifiye İşçi Göçünün Teőviki

Diğer taraftan, Almanya'nın giderek yaőlanan nüfusu ve özellikle Doğu Almanya'daki iş gücü açığı, siyasi otoriteleri yurt dışından işçi göçünü teşvik eden politikalar geliőtirmeye yönlendirmiştir. Son yıllarda göçmen işçilere yönelik kolaylaőtırılan vize süreçleri 2024 yılında da devam etmiş, ancak özellikle Doğu Almanya'da aşırı sağ grupların gerçekleştirdiği ırkçı saldırılar, bu politikaların etkinliğini zayıflatmış ve bölgedeki demografik sorunların çözümüne engel teşkil etmiştir.

Olumsuz Geliőtmeler

Almanya'daki göçmen toplumu ilgilendiren olumlu geliőtmelere rağmen, önceki yıllarda olduğu gibi 2024 yılında da mevcut sorunlar derinleőtmiş ve bu durum çeőtli olumsuzluklara yol açmıştır. 7 Ekim 2023 sonrasında, Müslümanlara yönelik olumsuz yaklaőtımlar artmış, anayasal bir hak olan ifade özgürlüğü hükümet tarafından antisemitizm ve nefret söylemi gerekçesiyle sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, Müslüman toplumun eğitim kurumlarında, kamusal alanlarda ve günlük yaőtmanın pek çok yerinde hakları kısıtlanmış, özgürlük alanları daraltılmıştır.

EURO 2024 sırasında A Milli Takım futbolcusu Merih Demiral'ın "Bozkurt" işareti yapmasının ardından Almanya'daki Türk toplumuna yöneltilen haksız ırkçılık suçlamaları, Alman yetkililerin hukuki bir engel bulunmayan bir konuda siyasi saiklerle hareket ettiğini göstermiştir.

Almanya'da Türk vatandaşlarına uygulanan vize sürecindeki gecikmeler ve zorluklar, iki ülke arasındaki diplomatik görüşmelerde dönem dönem gündeme gelmiştir. Ayrıca, devlet güvenliği ve polis soruőturmalarında yetkililerin özellikle göçmenler söz konusu olduğunda tarafsızlık ve hassasiyet gerektiren konulara önyargıyla yaklaőtıęı vakalar yaşanmıştır. Örneğin, 20 Haziran 2024'te Alman Özel Polis Birimi'nin (SEK) yanlış istihbarat ve özensiz çalışma sonucunda Ercan Tümer adlı vatandaőa yönelik ev baskını düzenleyerek kendisini darp etmesi, bu alandaki sistematik sorunları bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bu süreçte, ırksal profillemeye (racial profiling) uygulamalarının medya ve diğer iletişim araçlarıyla yaygınlaştırılması, göçmenlerin düşük nitelikli ve uyumsuz bireyler olduğu yönündeki önyargıyı beslemiş, bu algı hem halk arasında hem de devlet kurumlarında kökleőtme ve devam etmiştir. Alman polis teşkilatında bu tür uygulamalara yönelik soruşturma ve araştırmalar başlatılmıştır.

2024 yılının sonunda, güvenoyu alamayan Olaf Scholz liderliğindeki Alman hükümeti düőtmüş ve erken seçim kararı alınmıştır. Siyasi partilerin seçim programlarında Müslümanlara yer verilmiş olsa da bu yaklaőtımlar çoğunlukla yüzeysel kalmış, samimi ve derinlemesine bir temsil sağlanamamıştır. Göçmen politikalarına yönelik popülist söylemler öne çıkarken, mesele yalnızca sınır güvenliği, sınır dışı işlemlerinin hızlandırılması ve yasa dışı göçün önlenmesi perspektifinden ele alınmış; mevcut göçmenlerin topluma entegrasyonuna dair kapsamlı stratejiler geliőtirilmemiőtir.

Sonuç olarak, 2024 yılı bir yandan dini haklar, entegrasyon ve kültürel kimliğin güçlendirilmesi yönünde önemli adımların atıldığı, diğer yandan ise ayrımcılık, önyargı ve bürokratik engellerin

derinleőtiđi bir yıl olmuştur. Bu çeliőkili tablo, gelecekte daha kapsayıcı politikalar geliştirilmesi ve toplumsal dayanıőmanın hem devlet hem de sivil toplum kuruluşları tarafından daha etkin bir şekilde desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

YTB Verileri ve Örneğ Vakalar

YTB verilerine göre Almanya’da 2024 yılında 181 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örneğ teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

ALMANYA	TOPLAM 181
ANA DİL (DİL ÇEŞİTLİLİĞİ - ÇEŞİTLİLİĞE SAYGI)	
Olumlu	1
ÇALIşMA HAKKI	
Olumlu	2
Olumsuz	4
ÇOCUK HAKLARI	
Olumsuz	2
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	6
Olumsuz	15
DÜşÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	15
EĞİTİM HAKKI	
Olumlu	1
Olumsuz	2
ETKİLİ BAşVURU / ADALETE ERİşİM HAKKI	
Olumlu	1
HABERLEőME ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	45

Olumsuz	61
KANUNİ SUÇ VE CEZA (CEZANIN ORANTILILIĞI)	
Olumsuz	3
KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ	
Olumlu	1
Olumsuz	1
KÖTÜ MUAMELE VE İŐKENCE YASAĞI	
Olumlu	2
KÜLTÜREL HAYATA KATILIM	
Olumlu	1
ÖRGÜTLENME VE TOPLANTI ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1
SAĞLIK HAKKI	
Olumsuz	2
SERBEST SİYASAL SEÇİM	
Olumsuz	1
SEYAHAT VE İKAMET ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
Olumsuz	1
SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM	
Olumsuz	1
TERÖRLE MÜCADELE	
Olumsuz	2
VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)	
Olumlu	3
Olumsuz	3
YAŞAMA HAKKI	
Olumlu	2

Kaynak: YTB

- DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 25.01.2024***Germersheim***

Almanya'nın Rheinland-Pfalz eyaletine bağlı Germersheim kentinde, belediye meclisi, Diyanet İşleri Türk İőlam Birliği'ne (DİTİB) bağlı bir cami için planlanan minare inőaatına onay vermemiőtir. Karar, Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) ve AfD partilerinin oylarıyla alınmıştır. Gerekçe olarak minarenin "kentsel mimari dokuya uymadığı" belirtilmiő, ancak yerel Müslüman topluluklar ve bazı meclis üyeleri kararın ayrımcı nitelikte olduğunu ifade etmiştir.

+ İRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 19.02.2024***Hamburg***

Almanya'nın Hamburg kentinde, baőörtüsü taktığı gerekçesiyle bir iőe alım sürecinde elenen Müslüman bir kadın, ačtıėı ayrımcılık davasını kazanmıőtır. Kadın, baőörtüsü sebebiyle bir iő görüşmesinden olumsuz yanıt aldığını bildirmiő, baővurduėu merci ise bu durumu din temelli ayrımcılık olarak deėerlendirmiőtir. Hamburg İő Mahkemesi'nin verdiği kararda, iőverenin baőörtüsünü gerekçe göstererek iőe alımda ret kararı vermesinin eőitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına aykırı olduğu vurgulanmıőtır. Bu karar, Almanya'da dinî özgürlüklerin korunması ağısından emsal teőkil etmektedir.

+ VATANDAŞLIK HAKKI 27.06.2024

27 Haziran 2024 itibarıyla yeni vatandaşlık yasası yürürlüğe girmiőtir. Bu kapsamda, Türk vatandaşları artık mevcut vatandaşlıklarını kaybetmeden Alman vatandaşlığına gečiő yapabilecek, hâlihazırda Alman vatandaőı olan Türk kökenliler ise Türk vatandaşlığına yeniden baővurabileceklerdir.

+ ANA DİL (DİL ÇEŞİTLİLİĞİ - ÇEŞİTLİLİĞE SAYGI) 18.10.2024***Hamburg***

Almanya'da kimlik belgelerine iliőkin yeni düzenlemeler kapsamında, Türk vatandaşlarının talep etmesi halinde Almanca kimlik kartlarında doğum yeri, őehir adı ve benzeri bilgiler Türkçe karakterlerle yazılabilecek. Bu uygulama özellikle "İstanbul" gibi Türkçe özgün yazımlara sahip őehir adlarının kimlik belgelerinde doğru őekilde yer almasını mümkün kılacaktır. Almanya'daki Türk toplumu tarafından olumlu karőılanan bu deėiőiklik, resmi evraklardaki yazım hatalarının ve bürokratik sorunların önüne gečmeyi hedeflemektedir. Federal Göő ve Uyum Dairesi yetkilileri, uygulamanın kimliklerdeki kiőisel verilerin doğruluğunu artıracadıını ifade etmiőtir.

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 20.12.2024

20 Aralık 2024 tarihinde Rheinland-Pfalz eyaleti, DİTİB, Schura, VİKZ ve Ahmediye Cemaati ile bir devlet anlaşması imzalamış; bu anlaşma kapsamında Müslümanların okullarda din eğitimi verme ve müfredat belirleme hakkı, İslami usullere uygun defin işlemleri, dini bayramların resmî tatil olarak tanınması, özel kreş ve okul açma hakları ile cezaevlerinde manevi destek hizmetleri gibi çeşitli haklar güvence altına alınmıştır.

AVUSTRALYA MİLLETLER TOPLULUĞU

Kuruluş:

1 Ocak 1991

İdari Yapı:
6 federe devlet ve
2 özerk bölge

Başbakan:
Anthony Albanese

**Mevcut
Hükümet:**
İşçi Partisi
(21 Mayıs 2022'den
itibaren)

Devlet Biçimi:
Federal Devlet

Hükümet Biçimi:
Federal Parlamenter
Demokrasi ve Anayasal
Monarşi

**Önemli Sayıdaki
Göçmen Nüfus:**
500 bin Yeni Zelanda
kökenli, 400 bin Çin
kökenli, 400 bin
Hint kökenli, 200 bin
İtalyan kökenli, 200
bin Vietnam kökenli,
200 bin Filipin kökenli

Nüfus:
27,4 milyon

Türk Nüfus:
200 bin

Ekonomik Yapı:
%71,2 Hizmet, %25,3 Sanayi,
%3,6 Tarım

Dinler ve Mezhepler:
%22,6 Katolik Kilisesi, %13,3
Anglikan Kilisesi, %3,7 Birleştirici
Kilise, %2,6 Hristiyan (Mezhep
Belirtilmemiş), %2,6 İslam, %2,4
Budizm, %2,3 Presbiteryen ve
Reform Kilisesi, %2,1 Ortodoks
Kilisesi, %1,9 Hinduizm

**Parlamento
Yapısı:**
3 bölümlü
parlamento
(Kral, Senato
ve Temsilciler
Meclisi)

Genel Vali:
Sam Mostyn

**Devlet Başkanı/
Hükümdar:**
Kral III. Charles

Avustralya Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

Ülkeler arasında yaşanan çatışmalar ve diplomatik gerginliklerin yansımaları diaspora toplulukları arasındaki ilişkilerde sıklıkla kendini göstermektedir. İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları, küresel sembolik önemi ve yüksek ölüm oranı nedeniyle dünya çapında bu saldırılara karşı önemli bir karşı koyma eylemini ortaya çıkartmıştır. Avustralya her ne kadar coğrafi olarak çatışmaların uzağında yer alsa da benzer eylemler yaşanmıştır.

İslamofobik Saldırıları

Islamophobia Register Avustralya tarafından Ocak 2023 ile Kasım 2024 tarihleri arasında 309 yüz yüze ve 415 çevrim içi İslamofobik saldırı gerçekleştirildiği kaydedilmiştir. Scanlon Sosyal Uyum Endeksine göre 2024 yılında yetişkinlerin %34'ünün Müslümanlara karşı kısmen veya oldukça negatif bir tutumu olduğu tespit edilmiştir. Bu bir önceki yıla göre %27 oranında artış göstermektedir.

Avustralya'da 2024 yılında artan antisemitizm ve İslamofobi olaylarına karşı önlem olarak antisemitizm ve İslamofobi özel temsilcisi atanmasına karar verilmiştir. Başbakan Anthony Albanese ve hükümeti, 10 Temmuz 2024 tarihinde Jillian Segal'i ülkenin ilk antisemitizm özel temsilcisi olarak atamıştır. İslamofobi elçisinin antisemitizm elçisiyle birlikte duyurulmaması, Müslüman topluluklara hükümetin her iki gruba eşit davranmadığı izlenimini verme riski taşımaktaydı. Başbakan Anthony Albanese ve hükümeti 30 Eylül 2024'te ise Aftab Malik'in Avustralya'da İslamofobi'yle Mücadele Özel Temsilcisi olarak atandığını duyurmuştur. Özel Temsilci, İslamofobi'yle mücadelenin en etkili yolları konusunda Müslüman toplumun üyelerini, dinsel ayrımcılık uzmanlarını ve hükümetin her kademesini dinleyeceği ve onlarla etkileşime gireceği belirtilmiştir. Malik'in, 14 Ekim'de başlayacak üç yıllık bir süre için atandığı ve doğrudan Başbakan'a ve İçişleri, Göçmenlik ve Çok Kültürlülük ve Siber Güvenlik Bakanı'na rapor vereceği belirtilmiştir.

Pakistanlı bir ailenin çocuğu olarak İngiltere'de doğan Malik, 2012 yılında Lübnan Müslüman Derneği tarafından Sidney'in batı banliyölerinde yaşayan genç Müslümanlara eğitim vermek ve üzere bir akademisyen olarak Avustralya'ya göç etmiştir. Malik, yaklaşık on yıldır Yeni Güney Galler eyaletinin başbakanlık ofisinde çalışmaktaydı. Daha önce Lübnan Müslüman Derneği'nde görev almış ve şiddet yanlısı aşırılıkla mücadeleyi amaçlayan programlar yürütmüştür.

Ülkede İslamofobi'nin yerelleşmesine yol açan 11 Eylül saldırıları, Cronulla ayaklanmaları ve 2012 protestoları gibi olayları yaşamamış olan İngiliz asıllı bir kişinin bu göreve getirilmiş olması Avustralya'daki İslam toplumu tarafından sorgulanmıştır.

Cronulla Ayaklanmaları: 11 Aralık 2005'te çoğunluğu Anglo-Avustralyalı olan 5.000'den fazla kişi, Sidney'in güneyindeki Cronulla'da 'plajı yabancılardan geri almak' için toplanmıştır. Kalabalık Orta Doğulu görünümü insanlara saldırdığında şiddet patlak vermiş ve iki gün daha süren isyana yol açmıştır.

2012 Protestoları: 15 Eylül 2012'de, İslam karşıtı film Müslümanların Masumiyeti'ne karşı bir protesto, Yeni Güney Galler'in Sidney kentinde düzenlenmiştir. Protesto barışçıl bir şekilde başlasa da protestocular Amerika Birleşik Devletleri Başkonsolosluğu'na ulaştığında polis ve protestocular arasında şiddetli çatışmalar başlamıştır. Çıkan çatışmalarda altı polis memuru ve 19 protestocu yaralanmıştır Şiddet, Başbakan Julia Gillard da dahil olmak üzere Avustralyalı siyasi liderler tarafından kınanmıştır. Polis, şiddetle bağlantılı olarak dokuz protestocuyu tutuklamıştır.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Avustralya’da 2024 yılında 7 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Avustralya’da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

AVUSTRALYA	TOPLAM 7
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	2
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	4
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

+ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ 4.01.2024

Victoria

Avustralya’nın Victoria eyaletinde görülen bir davada, bir kişinin evine Filistin bayrağı astığı gerekçesiyle bu evin önüne el yapımı bomba yerleőtiren 36 yaşındaki zanlı, mahkeme tarafından 3 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Zanlının, “siyasi saikle hareket ettiğı” ve “korku yaratmayı amaçladığı” mahkemece tespit edilmiştir. Olay, 2023 yılı kasım ayında meydana gelmiş, bomba patlamamış ancak ciddi tehlike yaratmıştır. Victoria Eyalet Mahkemesi, bu eylemi nefret suçu kapsamında değerlendirmiştir.

+ IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 30.09.2024

30 Eylül 2024’te Aftab Malik’in Avustralya’da İslamofobi’yle Mücadele Özel Temsilcisi olarak atandığı duyurulmuştur.

AVUSTURYA CUMHURİYETİ

Kuruluş:

27 Temmuz 1955

İdari Yapı:

Federalizm,
9 eyalet devleti

Devlet Biçimi:

Parlamber Federal
Cumhuriyet

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

Alman, Rumence,
Boşnak, Sırp vb.
kökenler çoğunlukta;
Türk vatandaş sayısı
124,100

Mevcut

Hükûmet:

ÖVP – SPÖ – NEOS
Koalisyonu

Hükûmet Biçimi:

Parlamber
Demokrasi

Nüfus:

9,198,200
milyon

Türk Nüfus:

350 bin

Ekonomik Yapı:

%70 Hizmet, %28 Sanayi,
%1,4 Tarım

Dinler ve Mezhepler:

4,9 milyon Katolik, 745 bin
Müslüman, 436 bin Ortodoks,
340 bin Evangelist, 60 bin
Alevi, 30 bin Budist, 20 bin
Yehova Şahidi, 11 bin Hindu,
9 bin Sih, 5 bin 400 Yahudi

Parlamento Yapısı:

İki kamaralı
parlamento
(62 üyeli
Eyaletler Meclisi
ve 183 üyeli Milli
Meclis)

Başbakan:

Christian
Stocker (ÖVP)

Devlet Başkanı:

Dr. Alexander van
der Bellen

Avusturya Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

29 Eylül 2024'te gerçekleştirilen Avusturya parlamento seçimleri, ülkenin siyasi manzarasında kayda değer bir dönüşüme sahne olmuştur. Aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), 56 milletvekili ile en çok sandalye kazanan parti olarak öne çıkmıştır; bu, önceki duruma göre 25 sandalyelik önemli bir artışı temsil etmektedir. Seçim sonuçlarının ardından hükümet kurma süreçleri oldukça karmaşık bir hal almıştır. FPÖ'nün 2024 seçimlerindeki oy oranını önemli ölçüde artırması, Avusturya siyaset sahnesinde göç ve entegrasyon politikaları üzerindeki baskıyı artırmıştır.

Aşırı Sağın Yükselişi ve Ülkedeki Yansımaları

Ocak 2024'te Avusturya, Viyana'da aşırı sağcılığa karşı büyük çaplı gösterilere tanıklık etmiştir; katılımcı tahminleri yetkililer tarafından 35.000, organizatörler tarafından ise 80.000 olarak belirtilmiştir. Almanya'daki benzer gösterileri takip eden bu protestolar, Avrupa genelinde büyüyen aşırılıkçı hareketler ve Avusturya'nın 1938'deki Nazi Almanya'sı ile tarihi birleşmesine atıfta bulunarak, karanlık tarihi dönemlere geri dönme potansiyeli hakkındaki derin endişeleri kamuoyuna duyurmuştur. Pankartlarda, FPÖ lideri Herbert Kickl'in Nazi olduğu ifade edilirken bu ve benzer mesajlar aşırı sağın söylemine ve yükseliőine doğrudan bir meydan okuma olarak değerlendirilmiştir. Bu gösteriler, güçlü bir sivil toplum tepkisini ve aşırı sağın gündeminin açıkça reddini temsil etmekte, nüfusun önemli bir kısmının aşırılıkçı tehditlere karşı demokratik değerleri savunmak için aktif olarak mücadele ettiğini göstermektedir. Bu durum, sivil toplum kuruluşlarını ve taban hareketlerini desteklemenin ve güçlendirmenin derin önemini vurgulamaktadır.

Göç ve Entegrasyon Politikaları

Avusturya'da 2024 yılı, göçmen ve entegrasyon politikalarında önemli adımların atıldığı bir yıl olmuştur. Hükümet, özellikle iltica sürecindeki ve koruma statüsü almış kişilere yönelik yeni bir entegrasyon programı başlatmıştır. Bu üç yıllık program, bireylerin Avusturya'ya geldikleri ilk günden itibaren entegrasyon süreçlerine dahil edilmesini zorunlu kılmaktadır. Programın temelini; Almanca öğrenimi (en az A2 seviyesi hedeflenmektedir), Avusturya değerleri kursları ve işgücü piyasasına katılım oluşturmaktadır. Katılım göstermeyen veya dil yeterliliğini sağlayamayan kişilere ise sosyal yardımların kesilmesi veya idari para cezaları gibi yaptırımlar uygulanması öngörülmektedir. Bu, entegrasyonun bir hak olmaktan ziyade bir zorunluluk ve beklenti olarak konumlandırıldığını göstermektedir.

Avusturya Entegrasyon Fonu (ÖIF), 2024 yılında mülteciler ve göçmenler için Almanca dil kursu tekliflerini önemli ölçüde genişletmiştir. ÖIF, Avusturya genelinde 200'den fazla lokasyonda 67.500 kurs yeri sağlamış ve 150.000 çevrim içi dil öğrenimi katılımı gerçekleştirmiştir. Bu, ÖIF tarafından sunulan en büyük Almanca öğrenim programı olarak kaydedilmiştir.

Ayrımcılık Karşıtı Mevzuattaki ve Koruma Mekanizmalarındaki Yetersizlikler

Amnesty International'ın 2024 raporu, Avusturya'nın ayrımcılık karşıtı mevzuatı ulusal ve bölgesel düzeylerde uyumlu hale getirmekte başarısız olduğunu ve bunun yetersiz korumalara yol açtığını eleştirel bir şekilde belirtmiştir. Rapor ayrıca; engellilik, etnik köken ve cinsiyet gibi korunan zeminlerin, yaşamın tüm alanlarında kapsamlı koruma sağlamak yerine, mal ve hizmetlere erişim gibi yalnızca belirli bağlamlarda dikkate alınmaya devam ettiğini belirtmiştir. Yıl boyunca genel anlamda ırkçılık ve ülkedeki Müslüman toplumu hedef alan İslamofobik suç sayılarının yüksek olduğu belirtilmiştir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Avusturya'da 2024 yılında 13 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Avusturya'da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

AVUSTRALYA	TOPLAM 13
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	2
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	5
Olumsuz	5

Kaynak: YTB

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 23.02.2024

Avusturya'nın Aşağı Avusturya (Niederösterreich) eyaletinde bulunan bir kıőlada, Müslüman askerlerin ibadet ihtiyacını karşılamak amacıyla üçüncü mescit hizmete açılmıştır. Açılıő, Savunma Bakanlığı yetkilileri, din subayları ve Müslüman temsilcilerin katılımıyla gerçekleşmiştir. Bu gelişme, Avusturya Silahlı Kuvvetleri bünyesinde dinî çoğulculuk ve ibadet özgürlüğü ilkelerinin kurumsal olarak tanındığını göstermektedir. Avusturya Ordusu'nda görev yapan Müslüman askerlerin sayısındaki artış da bu tür düzenlemeleri destekleyen unsurlar arasında yer almaktadır.

BELÇİKA KRALLIĞI

Kuruluş:

4 Ekim 1830

İdari Yapı:

Federal Devlet

Devlet Biçimi:

Anayasal Monarşi
altında Federal Devlet

Önemli Sayıdaki

Göçmen Nüfus:

Flaman %58, Valon %31
ve diğ er %11, 322.000
Türk kökenli, 587.095
Fas kökenli, 63.364
Cezayir kökenli, 51.835
Tunus kökenli, 30.530
Pakistan kökenli,
18.287 Libya kökenli

Mevcut Hükûmet:

“Arizona koalisyonu”: Flandre’den
N-VA (Yeni Flaman Birliği), CD & V
(Hristiyan-Demokratlar) ve
Vooruit (Sosyalist) Wallonia’dan
Reformist Movement (MR) ve Les
Engagés

Hükûmet Biçimi:

Parlamenter
Demokrasi

Nüfus:

11,8 milyon

Türk Nüfus:

350 bin

Ekonomik Yapı:

Hizmet (%78,5), sanayi (%20,9),
inşaat (%4,7), tarım/ormancılık/
balıkçılık (%0,6), diğ er (%10,9)
(2021, STATBEL)

Dinler ve Mezhepler:

%56,7 Katolik, %27,7 ateist,
%8,8 Müslüman, %1,8
Protestan ve %2,6 Yahudi

Parlamento Yapısı:

Temsilciler Meclisi
(150 üye),
Senato (60 üye)

Başbakan:

Bart De Wever
(N-VA)

Devlet Başkanı:

Belçika Kralı
Philippe Léopold
Louis Marie

Belçika Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

Belçika’da yaklaşık 800.000’in üzerinde Müslüman yaşamakta ve bunların önemli bir kısmını Türk kökenliler oluşturmaktadır. Türk toplumu, özellikle Flaman Bölgesi’nde (Anvers, Gent) ve Brüksel’de yoğunlaşmış durumdadır. Müslümanlar, ülke nüfusunun %7-8’ini oluştururken, Türkler 300.000’in üzerinde bir nüfusa sahiptir. Bu durum Belçika’yı temel hak gelişmeleri ve İslamofobi üzerine değerlendirmeler yapmak için önemli bir ülke haline getirmektedir. 2024 yılı analiz edildiğinde, Belçika’nın özellikle İslamofobi konusunda artış yaşayan bir ülke olduğu öne çıkmaktadır. Collectif Contre l’Islamophobie en Belgique (CCIB) verilerine göre, 2023’te 220 İslamofobi vakası kaydedilmişken, 2024’te bu sayının %15-20 artış gösterdiği belirtilmektedir.

Aynı zamanda UNIA raporları, Müslümanların iş görüşmelerinde “isimleri veya dini görünüşleri nedeniyle” reddedildiğini belirtmekte bu da çalışma hakkı gibi sosyal ve ekonomik haklarla ilgili sorunların Avrupa merkezli araştırmalarda da ön plana çıktığını göstermektedir.

Başörtüsü ve Helal Kesim Yasağı

Flaman Bölgesi’nde bazı belediyeler, kamu kurumlarında başörtüsü yasağını genişletme eğilimindedir. 2024 yılında bu yasağa yapılan itirazlar neticesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Belçika’nın Flaman bölgesindeki ortaokullarda uygulanan başörtüsü yasağı kararı aleyhine yapılan itirazı reddederek kararın, “düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü” ihlal etmediğini bildirmiştir.

2024 yılında Belçika özelinde ön plana çıkan bir diğer hak ihlali ise, 2017’de Valon bölgesinde fiilen uygulanmaya başlanan hayvan kesimlerinde bayıltma zorunluluğunun 2024 yılında Flaman bölgesinde helal kesimin tamamen yasaklanması ve helal kesim yapan mezbahalara ağır cezalar getirilmesi ile daha vahim bir hal almıştır. Mevcut durumda Flaman bölgesindeki Müslümanlar helal et ürünlerini Brüksel bölgesinden veya Hollanda’dan getirmek zorunda kalmakta bu da et fiyatlarını %20 oranında artırmaktadır. 2024 AİHM kararı ve 2020 Avrupa Adalet Divanı kararları ile “hukuki” bulunan yasak, Belçika’da helal et tüketimi üzerine vatandaşları zorlayan bir unsur haline gelmektedir.

Ayrımcılık

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) 2024 raporu da özellikle Belçika’da gelişen İslamofobi ve bunun ülkede yaşayan Müslümanlar için yarattığı hak ihlalleri ile ilgili pek de parlak olmayan veriler içermektedir. Bu rapora göre:

- Müslümanların %33’ü iş ararken ayrımcılık yaşamıştır.
- Müslümanların %26’sı özel ev sahipleri tarafından reddedildiğini, %13’ü ise daha yüksek kira veya depozito talep edildiğini bildirmiştir.

- Polis tarafından durdurulan Müslümanların %42'si bunun etnik profillemeye nedeniyle olduğunu düşünmektedir.
- Belçika'daki Müslümanların %36'sı son 5 yılda herhangi bir temelde ayrımcılık yaşadığını belirtmiştir. Bu oran, Kuzey Afrikalı Müslümanlar için %56, Sahra Altı Afrikalı Müslümanlar için %42'dir.

2024 yılı içerisinde Başkanlığımız tarafından Belçika özelinde izlenen gelişmeleri özetlemek gerekirse, kaydedilen olumsuz gelişmelerin din ve vicdan özgürlüğü, çalışma hakkı ve ırkçılık/ayrımcılık yasağı ile ilintili olduğu tespit edilmiştir. 2024 yılı içerisinde olumlu olarak kaydedilen gelişmelerden İslamofobi'nin yasal ayrımcılık suçları listesine girmesiye umut verici bir gelişme olarak kaydedilmiştir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Avusturya'da 2024 yılında 13 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Belçika'da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

BELÇİKA	TOPLAM 9
ÇALIŞMA HAKKI	
Olumlu	1
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
Olumsuz	2
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	2
Olumsuz	2
SAĞLIK HAKKI	
Olumlu	1

Kaynak: YTB

- DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 21.02.2024

Ocak 2021’de Brüksel Belediyesine yaptığı iş başvurusu, başörtüsü gerekçesiyle reddedilen bir kadın, ayrımcılığa uğradığı iddiasıyla yargı yoluna başvurmuştur. Aralık 2022’de Brüksel Asliye Hukuk Mahkemesi, belediyeyi haklı bularak davayı reddetmiştir. Davacı bu karara itiraz ederek Ocak 2023’te dosyayı Brüksel İş Mahkemesine taşımıştır. Ancak mahkeme, Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 28 Kasım 2023 tarihli kararını esas alarak kamu kurumlarının çalışanlara yönelik dini simge yasağını meşru saymış ve kadının ayrımcılığa uğramadığına hükmetmiştir.

+ İRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 19.03.2024

Belçika’da federal hükümet, İslamofobi’yi ilk kez resmi olarak yasal ayrımcılık ve nefret suçu kategorileri kapsamına almıştır. Bu kapsamda, Müslümanlara yönelik ayrımcı uygulamalar, nefret söylemleri ve yapısal dışlamalar hukuki olarak cezai takibe konu olabilecektir. Karar, özellikle sivil toplum kuruluşlarının uzun süredir yürüttüğü farkındalık ve hukuk mücadelesinin bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. Adalet Bakanlığı, bu düzenlemenin Müslüman toplulukların korunması açısından önemli bir adım olduğunu vurgulamıştır.

- ÇALIŞMA HAKKI 20.03.2024

Belçika’nın önde gelen üniversiteleri UGent, UAntwerpen, ULB ve UMons tarafından yürütölen araştırmalar, Brüksel’de göçmen kökenli bireylerin iş piyasasında yapısal eşitsizliklerle karşı karşıya olduğunu ortaya koymuştur. Bulgulara göre, bu bireyler düşük ücretli işlerde istihdam edilmekte ve işsizlik oranları, yerli genç nüfusa kıyasla iki kat daha yüksek seyretmektedir. Özellikle Avrupa Birliği dışından gelen göçmenler, ayrımcılık ve fırsat eşitsizliğinden daha fazla etkilenmektedir. Araştırma, çalışma hakkının eşitlik ilkesi ışığında da güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

- DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 21.04.2024

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Belçika'nın kuzeyindeki Flaman Bölgesi'ndeki ortaokullarda başörtüsü yasağı kararına karşı başvuruyu reddetmiş ve başvurunun kabul edilemez olduğuna hükmetmiştir. Mahkeme, başörtüsü yasağının izlediğı amaçlarla orantılı olduğuna hükmederek yasağın düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü ihlal etmediğini açıklamıştır.

BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI

Kuruluş:

1 Mayıs 1707

İdari Yapı:

Birleşik Krallık'ı kapsayan ortak bir idari birim katmanı bulunmamaktadır.

Devlet Biçimi:

Anayasal Monarşi

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

1.8 milyon Hint kökenli, 1.6 milyon Pakistan kökenli, 840 bin Polonya kökenli, 652 bin Bangladeő kökenli, 364 bin İrlanda Cumhuriyeti kökenli, 176 bin Somali kökenli, 135 bin Alman kökenli

Hükûmet Biçimi:
Üniter Parlamenter
Demokrasi

Mevcut Hükûmet:
İşçi Partisi
(Labour Party)

Nüfus:

67,7 milyon

Türk Nüfus:

850 bin

Ekonomik Yapı:

%84.8 Hizmet Sektörü, %7.5 Sanayi, %1.1 Tarım, Diğeri %6.6

Dinler ve Mezhepler:

26 milyon Hristiyan, 3.8 milyon Müslüman, 1 milyon Hindu, 520 bin Sih, 270 bin Yahudi, 262 bin Budist, 26 bin Alevi, 332 bin diğeri dinler, 20 milyon Ateist/Deist/Agnostik

Parlamento Yapısı:

İki kamaralı parlamento (650 üyeli Avam Kamarası ve 805 üyeli Lordlar Kamarası)

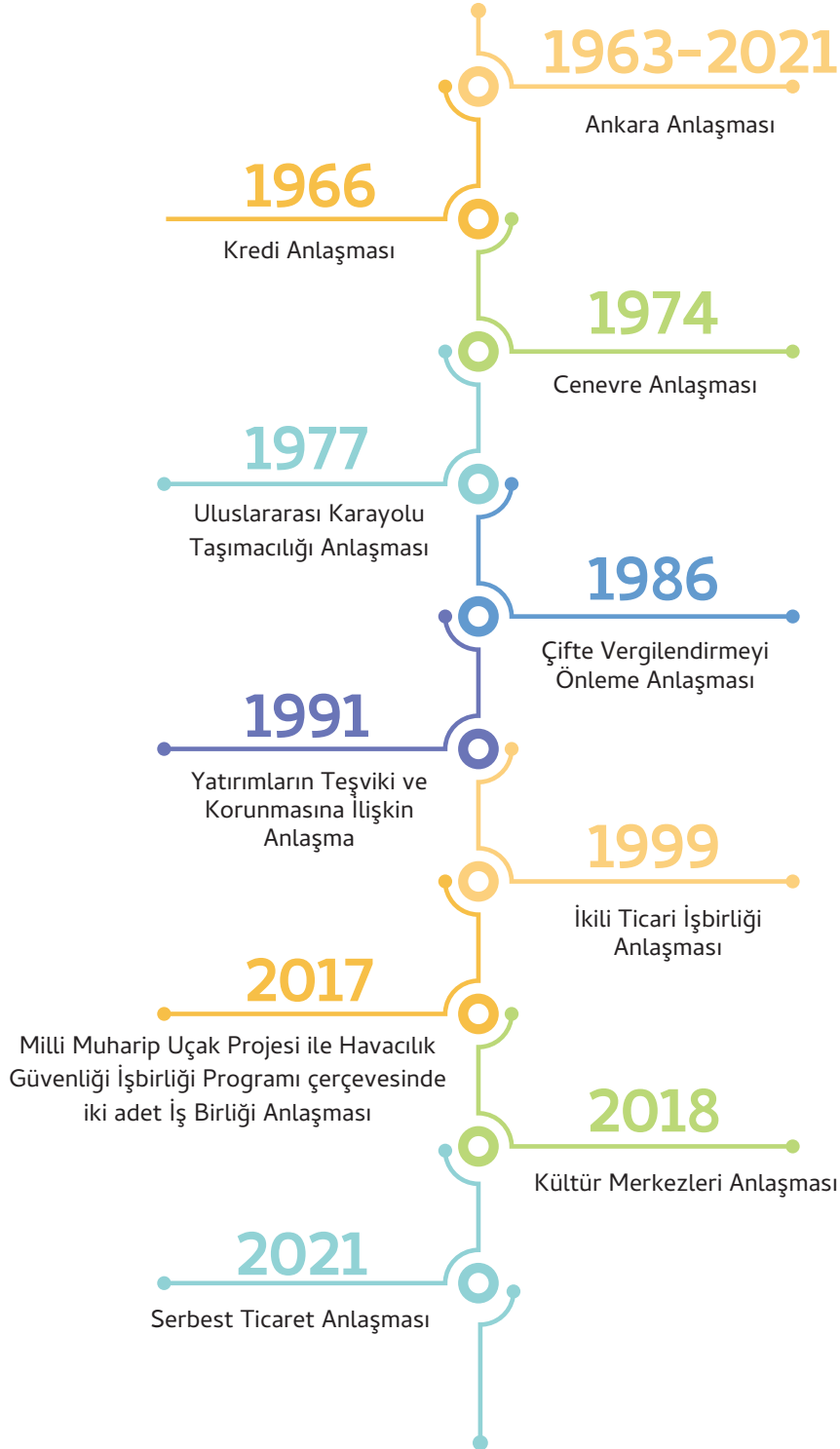
Başbakan:

Keir Starmer

Devlet Başkanı:

Kral III. Charles

Birleşik Krallık Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

2024 yılında artan İslamofobik saldırılar, Birleşik Krallık'taki Müslüman topluluklar üzerinde derin ve çok boyutlu toplumsal etkilere yol açmıştır. En belirgin etki, Müslüman bireylerin günlük hayatlarında hissettikleri güvenlik endişesinin artmasıdır.

İslamofobi

Tell MAMA'ya yapılan bildirimlerde, saldırıya uğrayan veya tacize maruz kalan birçok Müslüman, olayın ardından korku ve tedirginlik duygusunun kalıcı hale geldiğini ifade etmiştir. Örneğin, 2024'te arka arkaya hakarete uğrayan bir Müslüman kadın, artık tek başına sokağa çıkmaktan çekindiğini ve çocuklarını park gibi kamusal alanlara götürmeye korktuğunu söylemiştir. Benzer biçimde, bazı ebeveynler okullarda ve kamusal mekânlarda Müslüman çocukların da sözlü/zorbalık türü tacizlere maruz kaldığını, bu nedenle çocuklarının aidiyet duygusunun zedelendiğini belirtmişlerdir.

İslamofobik saldırıların yaygın bir şekilde toplumsal aidiyet ve kimlik üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu görülmüştür. Saldırıya maruz kalan veya çevresinde bu tür olaylar yaşayan birçok Britanyalı Müslüman, "Bu toplumda istenmiyoruz" duygusuna kapıldıklarını dile getirmiştir. Özellikle Temmuz - Ağustos 2024'te yaşanan sokak olayları sonrasında, bazı Müslümanlar yıllardır emek verdikleri entegrasyon ve birlikte yaşama idealinin yara aldığını hissettiklerini ifade etmişlerdir. Liverpool bölgesinden bir İngiliz Müslüman, yaşanan isyanlar sonrasında "Yıllardır burada kök saldık, komşularımızla iç içeyiz, fakat bu olaylar bize kendimizi yabancı gibi hissettirdi" sözleriyle hayal kırıklığını aktarmıştır. Bu tür deneyimler, Müslüman toplum içinde aidiyet duygusunun sorgulanmasına yol açarken, aynı zamanda bazı genç Müslümanların kimliklerini gizleme veya daha az görünür olma yoluna gitmeleri riskini doğurmuştur. Nitekim, 2024'te başörtülü bazı kadınların taciz korkusuyla örtünmeyi bırakmayı düşündükleri veya Müslüman erkeklerin sakal gibi kimlik vurgusu yapan görünümelerini değiştirmeyi değerlendirdikleri görülmüştür. Bu tür tepkiler, nefret atmosferinin kurbanları kendi kimliklerini bastırmaya zorlayabildiğini göstermektedir.

Sivil Dayanışma

Öte yandan, artan nefret olayları karşısında Müslüman topluluklar içinde dayanışma ve direnç duygusu da kuvvetlenmiştir. Birçok sivil toplum kuruluşu, cami derneği ve yerel topluluk platformu, üyelerine destek sağlamak için etkinlikler ve bilgilendirme çalışmaları düzenlemiştir. Örneğin, Britanya Müslüman Konseyi (MCB) ve Tell MAMA, 2024 boyunca Müslümanlara yönelik güvenlik tavsiyeleri ve psikososyal destek rehberleri yayınlamıştır. Bazı bölgelerde Müslüman mahalle sakinleri, özellikle savunmasız bireylerin (yaşlılar, kadınlar) yanlarında refakatçi olmadan dışarı çıkmaması için komşuluk dayanışma grupları oluşturmuştur. Bu tür organizasyonlar, mağdurların kendilerini yalnız hissetmemelerine yardımcı olmuş ve korku duygusunu bir nebze olsun azaltmıştır.

Toplum genelinin tepkisi incelendiğinde, nefret olaylarına karşı önemli ölçüde dayanışma sergilendiği görülmektedir. Özellikle 2024 yazındaki İslamofobik isyanların ardından, ülke genelinde farklı etnik ve dini kesimlerden insanlar ırkçılık ve İslam karşıtlığına karşı ortak tavır almıştır. Örneğin, Ağustos 2024'te Müslümanlara yönelik şiddete tepki olarak bir araya gelen binlerce kişi,

çeşitli şehirlerde anti-ırkçılık mitingleri düzenlemiş ve “Nefrete Hayır” mesajı vermiştir. Belfast’ten Londra’ya uzanan bu protestolarda, toplumun çoğunluğunu oluşturan kesimdeki insanların da katılımıyla ırkçı nefretin toplumsal normlara aykırı olduğu vurgulanmıştır. Yine isyanlar sırasında pek çok noktada karşı mitingler düzenlenmiş; hatta bazı kasabalarda ırkçı göstericiler sayı ve enerji bakımından bu karşıt gruplar tarafından gölgede bırakılmıştır. Bu durum, nefret olaylarının Britanya toplumunun tamamı tarafından onaylanmadığını, aksine geniş bir kesimin mağdurlarla empati kurup saldırganları kınadığını göstermesi bakımından önemlidir.

Yasal makamların tepkisi de mağdurlar ağısından belirleyici olmuştur. 2024 yılındaki ciddi olaylardan sonra polis ve yargı mercilerinin nispeten kararlı adımlar atması, mağdurların adalet duygusunu pekiştirmiştir. Örneğin, Temmuz-Ağustos isyanlarına katılanlardan 1.200’den fazlasının tutuklanması ve yüzlercesine hızlı bir biçimde hapis cezaları verilmesi, birçok Müslüman tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Tell MAMA, özellikle Southport saldırısı sonrası gelişen olaylarda cezai adalet sisteminin güçlü tepkisini ve kamu düzeninin korunması için gösterilen çabayı övgüyle not etmiştir. Bu tür önlemler, mağdurlar ve potansiyel hedefler üzerinde kısmen rahatlatıcı bir etki yaratmış, devletin kendilerini korumak için adım attığını görmelerini sağlamıştır. Öte yandan Birleşik Krallık hükümeti, Mart 2024’te bu amaçla bir adım atarak önümüzdeki dört yıl için toplam 117 milyon İngiliz sterlini tutarındaki bütçeyi cami, İslami okul ve toplum merkezlerinin korunmasına ayıracağını duyurmuştur. Söz konusu bütçe, camilere CCTV kamera sistemleri kurulması, giriş güvenlik sistemleri, aydınlatma ve alarm düzenekleri gibi altyapı iyileştirmeleri için kullanılacaktır.

Son olarak, Müslüman toplumu içinde farklı gruplar arasında da yakınlaşma yaşanmıştır. 2024’te İslamofobi tehdidine karşı İslam inancı etrafında birleşme ve iç dayanışma duygusu arttığı gibi, diğer azınlık topluluklarıyla köprü kurma çabaları da artmıştır. İsrail’in Gazze’ye yönelik saldırıları sırasında Müslüman ve Müslüman olmayan bazı sivil toplum kuruluşları karşılıklı destek mesajları yayımlamış; aşırı sağ kaynaklı ortak tehditlere karşı birlik olma çağrıları yapılmıştır. Bu da mağdurların kendilerini tamamen izole hissetmesinin önüne geçmeye yardımcı olan bir faktör olmuştur.

Özetle, artan ırkçılık, ayrımcılık ve Türk ve Müslüman karşıtı söylem ve eylemler Britanya’da Müslüman kimliğine sahip insanlarda korku, güvensizlik ve dışlanmışlık hislerini güçlendirmiştir. Bununla birlikte, mağdurların deneyimleri yalnızca pasif korku tepkisiyle sınırlı kalmamış; aynı zamanda kendi aralarında ve diğer toplum kesimleriyle dayanışma ve direnç stratejileri de gelişmiştir. Toplumsal etkiler, travmatik boyutlarıyla birlikte, Müslüman toplumunun bir kesimini daha da bilinçlendirmiş ve hak arayışına yöneltmiştir. Bu süreçte hem kurbanların bireysel rehabilitasyonu hem de toplulukların genel olarak güçlendirilmesi ihtiyacı belirgin hale gelmiştir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Birleşik Krallık'ta 2024 yılında 24 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Birleşik Krallık'ta olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

BİRLEŞİK KRALLIK	TOPLAM 24
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	3
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	13
Olumsuz	6
SERBEST SİYASAL SEÇİM	
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

+ IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 14.08.2024

Chester

Julie S. adlı 53 yaşındaki kadın, İngiltere'de Southport'ta üç çocuğun öldürüldüğü bıçaklı saldırının ardından 3 Ağustos 2024 tarihinde Facebook'ta yerel bir topluluk grubuna "Bir camiye içindeki yetişkinlerle birlikte patlatın" şeklinde paylaşım yapmıştır. Chester Kraliyet Mahkemesi'nde Julie S., bu paylaşımının "ölüm veya ciddi zarar verme tehdidi içerdiğini" kabul ederek suçunu itiraf etmiştir. Hâkim, bu tür nefret suçlarının "klavye savaşçıları" tarafından işlendiğini vurgulayarak, Julie S.'yi 15 ay hapis cezasına çarptırmıştır. Bu karar, özellikle sosyal medyada yaygın bir şekilde işlenen nefret söylemleriyle ilgili önemli ve emsal niteliğinde bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

- IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 20.11.2024

Tell MAMA ve Survation tarafından 750 Müslüman katılımcıyla yapılan ankete göre, İngiltere’de 30 Temmuz 2024 sonrası artan aşırı sağcı şiddet olayları, Müslüman toplumu ciddi şekilde etkilemiştir. Katılımcıların %25’i bu süreçte nefret söylemi veya İslamofobik saldırıya maruz kaldığını belirtmiştir. %66’sı Müslümanların risk altında olduğunu düşünürken, %33’ü başka bir ülkeye taşınmayı değerlendirmektedir. Ayrıca %70, Müslüman karşıtlığının toplumda ana akım görüş haline geldiğini ifade etmiştir. Söz konusu anket çalışması ırkçılık ve ayrımcılık yasağı kapsamında ülkedeki güncel durumu analiz ederek yapısal sorunlara dikkat çekmektedir.

DANİMARKA KRALLIĞI

Kuruluş:

5 Haziran 1849

Başbakan:

Mette Frederiksen
(Sosyal Demokratlar)

Devlet Biçimi:

Anayasal Monarşi

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

56.463 Leh kökenli,
44.915 Suriye kökenli,
40.960 Alman kökenli,
34.742 Irak kökenli,
27.131 Pakistan kökenli,
25.381 İran kökenli,
16.230 Çin kökenli

Mevcut Hükûmet:

Sosyal Demokratlar
(Socialdemokratiet),
Venstre (Danimarka
Liberal Partisi) ve
Moderaterne (İlmlılar)
Koalisyonu

Hükûmet Biçimi:

Parlamentar
Demokrasi

Nüfus:

5.962.302

Türk Nüfus:

66.517

Ekonomik Yapı:

%66,31, Endüstri: %20,87
Tarım: %0,78

Dinler ve Mezhepler:

%72,5 Lutheryan, %19,01
ateist, %5,5 Müslüman,
%2,1 diğer dini gruplar

Parlamento Yapısı:

Folketing
(Toplam 179
vekil: Danimarka
175, Faroe Adaları
2 ve Grönland
2 vekil)

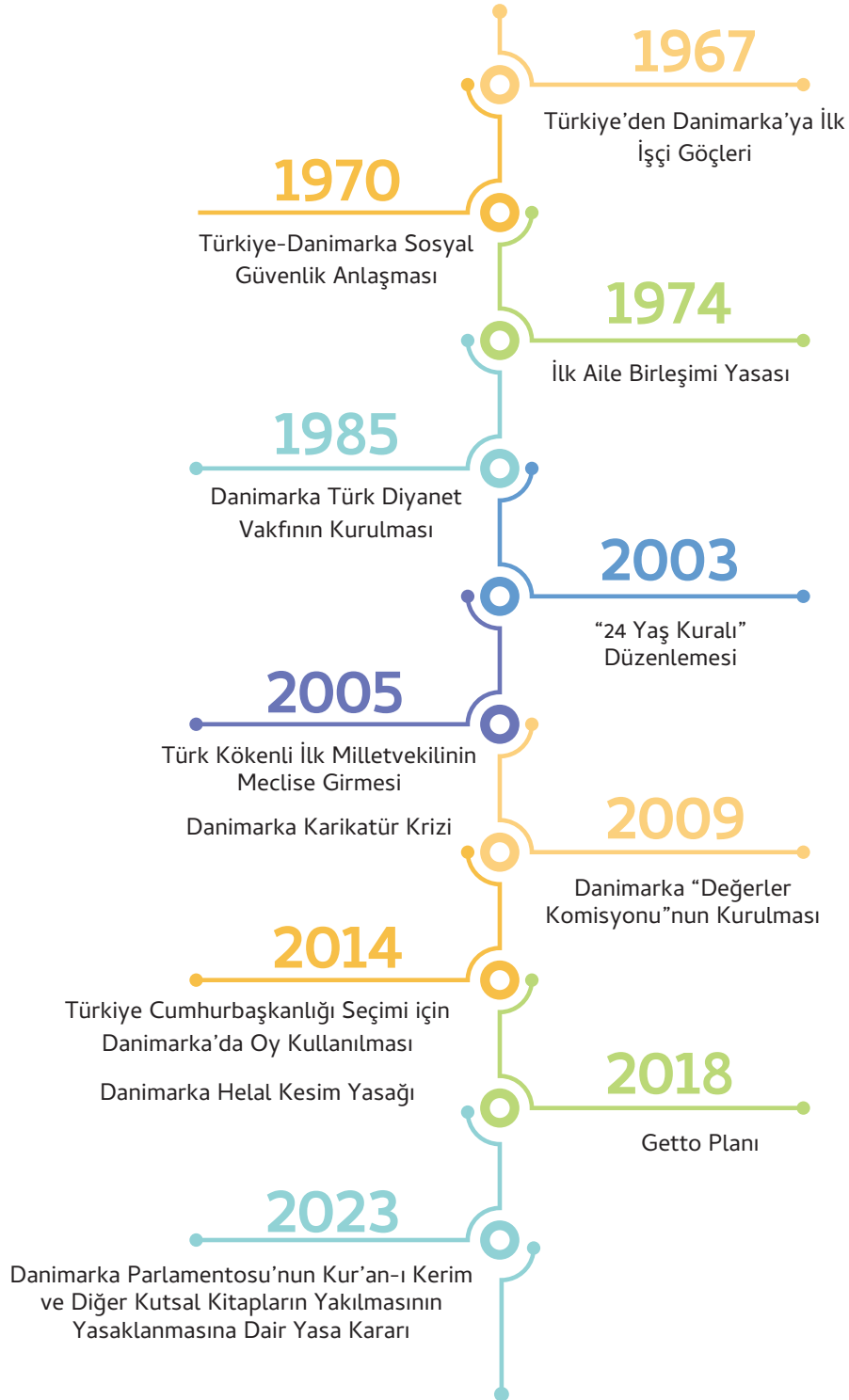
İdari Yapı:

Üniter devlet

Devlet Başkanı:

Kral X. Frederik

Danimarka Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

Danimarka’da din ve vicdan özgürlüğü alanında 8 düzenleme ve gelişme raporlanmış olup bunların 2024 yılı Danimarka için hak ve özgürlükler açısından dikkat çekici gelişmelerin yaşandığı bir yıl olmuştur. Ülkede özellikle din ve vicdan özgürlüğü ile sosyal güvenlik hakları konularında olumlu ve olumsuz birçok olay gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda, Danimarka özelindeki gündem başlıkları ve değerlendirmeler aşağıda sunulmaktadır.

Din ve Vicdan Özgürlüğü Bağlamında Gelişmeler

2024 yılı, Danimarka’da din ve vicdan özgürlüğü açısından hem olumlu hem de olumsuz gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Mart ayında, 2021 yılında hayatını kaybeden Danimarkalı karikatürist Kurt Westergaard’ın anısına düzenlenen bir etkinlikte, İslam karşıtı ifadelerin kullanılması, Danimarka’da mukim Müslüman toplum arasında rahatsızlık yaratmış ve bu durum din özgürlüğü ihlali olarak değerlendirilmiştir. Bu tür olaylar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 9. maddesiyle güvence altına alınan din ve vicdan özgürlüğü hakkının ihlali niteliğindedir.

Öte yandan, aynı ay içerisinde Danimarka İslam Merkezi kadınların askerlik hizmetine katılırken başörtüsü takabilme serbestisini isteyen bir açıklama yapmıştır. Bu konudaki Müslüman toplumun beklentisine Danimarka kamuoyunda olumlu geri dönüşler olmuştur. Aynı zamanda bu tarz haklı talepler toplumun farklı kesimlerinin entegrasyonuna yönelik olumlu bir adım olarak kaydedilmiştir. Bu gelişme, dini toplulukların toplumsal hayata aktif katılımını teşvik etmesi açısından önem arz etmektedir.

Eylül ayında ise Liberal İttifak Partisi’nin camilerin kapatılmasını öneren tutumu, din özgürlüğüne yönelik ciddi bir tehdit olarak ortaya çıkmıştır. Danimarka’da son dönemde gündeme gelen camilerin faaliyetlerinin incelenmesi ve bazı camilerin kapatılması tartışmaları, ülkede politik ve sosyal bir gerilime dönüşmeye başlamıştır. Özellikle Liberal İttifak Partisi’nin Göçmenlik ve Entegrasyon Sözcüsü Steffen Larsen’in yaptığı açıklamalar, kamuoyunda ciddi bir yankı uyandırmıştır. Larsen, “yıkıcı camileri kapatın” çağrısıyla Danimarka hükümetini harekete geçmeye davet ederken, İran ve Türkiye gibi ülkelerin Danimarka’daki diaspora üzerinde sosyal baskı oluşturduğunu ve bazı camilerin despotik rejimlerle ilişkili örgütlerle bağlantıları bulunduğunu iddia etmiştir. Bu tür söylemler, özellikle göçmen ve Müslüman toplumlarda endişeye ve tepkiye yol açmıştır. Bu tür politikaların, dini azınlıkların ibadet özgürlüğünü kısıtlayarak, toplumsal uyumu zedeleyeceği ve ayrımcılığı körükleyeceği mülahaza edilmektedir.

Sonuç olarak, Danimarka’daki Müslüman topluma yönelik bu tür tartışmaların toplumda derin ayrışmalara sebep olmaması için sağduyunun korunması, karşılıklı iletişim kanallarının açık tutulması ve hukuki zeminde hareket edilmesi önem taşımaktadır. Özellikle Müslüman toplumu temsil eden kurumların yapıcı tutumu, gerilimin azaltılması ve karşılıklı anlayışın sağlanmasında kritik rol oynayacaktır.

Sosyal Güvenlik ve Göçmen Hakları

Danimarka'da 2024 yılında sosyal güvenlik hakları bağlamında göçmenlere yönelik bazı kısıtlamalar gündeme gelmiştir. Liberal Parti'nin, Batı dışından gelen göçmenlerin erken emeklilik ve sosyal yardım haklarını kısıtlama girişimleri, göçmen toplulukları arasında endişeye yol açmıştır. Bu tür uygulamalar, Avrupa Sosyal Şartı'nın 12. ve 13. maddeleriyle güvence altına alınan sosyal güvenlik ve sosyal yardım haklarının ihlali anlamına gelmektedir.

2024 yılı Aralık ayında Danimarka'da mukim emekli göçmenlerin, özellikle Batı dışından gelenlerin, hükümetin dikkatini çektiğine yönelik bir haber Danimarka kamuoyunda gündem olmuştur. Koalisyon ortağı Liberal Parti (Venstre), bu grubun erken emeklilik uygulamalarını incelemeye aldıklarını ifade etmiştir. Amaç, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini sağlamak ve potansiyel suiistimalleri önlemek olarak ilan edilmiştir. Liberal Parti'nin önerileri arasında, erken emeklilik koşullarının sıkılaştırılması ve göçmenlerin emeklilik sistemine katkılarının artırılması bulunmaktadır. Ancak, bu politikalar toplumsal tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Eleştirmenler, göçmenlerin hedef alınmasının ayrımcılığa yol açabileceğini ve sosyal uyumu zedeleyebileceğini belirtmektedirler. Ayrıca, bu tür önlemlerin göçmen toplulukları arasında güvensizlik yaratabileceği ve entegrasyon çabalarını olumsuz etkileyebileceği ifade edilmektedir.

Sonuç olarak Danimarka hükümetinin göçmenlerin sosyal yardım haklarını daha da kısıtlayan politikaları, göçmenlerin toplumsal entegrasyonunu zorlaştıracak ve ekonomik eşitsizlikleri derinleştireceği mütalaa edilmektedir. Uzmanlar bu durumun, uluslararası insan hakları normlarına aykırı olarak değerlendirmektedir.

Irkçılık ve Hoőgörüsüzlüőe Karşı Avrupa Komisyonu (The European Commission against Racism and Intolerance - ECRI) Raporu

2024 yılı Ekim ayında Avrupa Konseyi'ne bağlı Irkçılıőa ve Hoőgörüsüzlüőe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) tarafından yayımlanan yıllık değerlendirme raporunda, Danimarka'da yaşayan azınlık gruplarına yönelik uygulamalara dair ciddi eleőtiriler yer almaktadır. Raporda özellikle, "paralel toplumlar" politikası çerçevesinde uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin etnik temelli ayrımcılıőa neden olduğu, bu politikaların zorunlu tahliyeler gibi insan hakları ihlallerini beraberinde getirdiği ve "Batı kökenli olmayan" toplulukları hedef aldığı vurgulanmıştır. ECRI ayrıca, ülkede Müslümanlara ve diğer azınlıklara yönelik kamusal temsilin yetersizliğine dikkat çekmiş, ırkçılıkla mücadele kapsamında kapsamlı ve etkin bir ulusal eylem planının hâlâ yürürlüőe konmamıő olmasını eleőtirmiőtir. Avrupa Konseyi, Danimarka hükümetine söz konusu politikaları gözden geçirme, ayrımcılıőı önleme ve toplumsal kapsayıcılıőı güçlendirme yönünde çağrıda bulunmuştur. Komisyonun Danimarka hükümetine yönelik tespit ve tavsiyeleri 4 baőlık altında değerlendirilmektedir. Bunlar;

1. Ulusal Irkçılıkla Mücadele Eylem Planı Eksikliği

ECRI, Danimarka'nın 2022 yılında başlattığı ırkçılıkla mücadele eylem planının hâlâ resmî olarak kabul edilmediğini ve uygulanmadığını belirtmiştir. Bu durum, özellikle Müslüman karşıtı ırkçılığın ve ayrımcılığın önlenmesi aşıından ciddi bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

2. Kamu Sektöründe Azınlık Temsili

Komisyon, Danimarka'da öğretmenlik ve kolluk kuvvetleri gibi kamu sektörlerinde Müslümanların ve diğer azınlık mensuplarının temsiline artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu adım vasıtasıyla, toplumdaki çeőtilliliėi yansıtmayı ve ayrımcılıkla mücadelede önemli bir rol oynaması beklenmektedir.

3. "Paralel Toplumlar" Politikası ve Zorunlu Tahliyeler

ECRI, Danimarka'nın 2018 yılında kabul ettiği ve "getto yasası" olarak bilinen "paralel toplumlar" politikasını eleőtirmektedir. Bu politika kapsamında, "Batı kökenli olmayan" nüfusun yoğun olduğu bölgelerde kentsel dönüşüm projeleri uygulanmakta ve bazı sakinler zorunlu olarak tahliye edilmektedir. Komisyon, bu uygulamaların etnik temelli ayrımcılıőa yol aşıabileceğini ve insan hakları ihlallerine neden olabileceğini belirtmektedir. Hakeza ECRI, bu uygulamaların AB'nin 2000/43/EC Irkçılıkla Mücadele Direktifi'ne aykırı olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir.

4. Pozitif Teőviklerin Eksikliği

Komisyon, Danimarka'nın "paralel toplumlar" politikasının hedeflerine ulaşmak için zorunlu tahliyeler yerine, insanları gönüllü olarak taşınmaya teşvik edecek pozitif önlemler alması gerektiğini önermektedir. Bu yaklaşımın, toplumsal uyumu artıracığı ve ayrımcılıőı azaltacığı değerlendirilmektedir.

Kur'an-ı Kerim ve Diğer Kutsal Kitapların Yakılmasının Yasaklanmasına dair Yasanın Tatbiki

Danimarka Parlamentosu, 7 Aralık 2023 tarihinde, kutsal kitaplara yönelik uygunsuz muameleyi yasaklayan yasaı kabul etmiştir. Yasa marifetiyle Kur'an-ı Kerim, İncil, Tevrat gibi dini metinlerin alenen yakılması, yırtılması, çiğnenmesi veya tahrip edilmesini suç kapsamına alarak, ihlal edenlere para cezası veya iki yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Yasa, özellikle aşırı sağ grupların ve İslam karşıtı provokatörlerin eylemlerini engellemeyi hedeflemektedir.

Söz konusu yasanın 2024 yılının ocak ayında yürürlüğe girmesinin akabinde kutsal kitaplara yönelik saldırıların sayısında belirgin bir düşüş gözlenmiştir. Danimarka emniyet teşkilatı verilerine göre 21 Temmuz-24 Ekim 2023 tarihleri arasında 483 kitap/bayrak yakma eylemi kaydedilmiş; bu eylemlerin ekseriyeti Rasmus Paludan ve Stram Kurs partisi taraftarları tarafından gerçekleştirilmiştir. 2024 yılında söz konusu yasaı ihlal eden en az 8 vaka hakkında soruşturma başlatılmıştır. Bu durum, yasanın caydırıcı etkisini gösterdiğini ancak, sembolik tahrip eylemlerinin de devam ettiğini ortaya koymaktadır. Yasanın tatbikine binaen ilk soruşturma, 2024 yılının haziran ayında gerçekleşmiş; Kopenhag'da Kur'an-ı Kerim'i yırtarak canlı yayın yapan iki saldırgana yönelik açılmıştır.

Danimarka Demokratları (Danmarksdemokraterne) ve aşırı sağcı Stram Kurs partileri, yasaı ifade özgürlüğünün kısıtlanması olarak nitelendirmektedir. Danimarka'daki mukim Müslüman azınlıkların en önemli temsil kurumlarından olan Danimarka Müslümanları Birliği (Dansk Muslims Union) ise yasanın daha sıkı uygulanmasını talep etmiştir. Yasanın yürürlüğe girmesinin akabinde Danimarka'da iki ihlal gerçekleşmiştir.

• Kopenhag Festivalinde Haziran 2024'teki Eylem

Söz konusu ihlal, Kopenhag'da düzenlenen bir açık hava festivalinde gerçekleşmiştir. Olayda iki kişi, Kur'an-ı Kerim'i yırtıp parçalarını yere attıktan sonra bu görüntüleri sosyal medya üzerinden canlı olarak yayınlamışlardır. Danimarka polisi, olayın akabinde soruşturma başlatmış; zanlıların eyleminin kutsal metinlere uygunsuz muamele" kapsamına girdiği tespit edilmiş ve her iki şahıs hakkında cezai yaptırımla yargılanmaları amacıyla dava açılmıştır. Fakat dava ve soruşturma süreci gizli sürdürülmektedir.

• 2 Şubat 2025, Rasmus Paludan'ın Türkiye Cumhuriyeti Kopenhag Büyükelçiliği Önündeki Eylemi

Aşırı sağcı Danimarka-İsveç vatandaşı, Stram Kurs Partisi lideri Rasmus Paludan, 2 Şubat 2025 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Kopenhag Büyükelçiliği önünde kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'i yakarak sosyal medyada yayınlamış; bu eylemin ifade özgürlüğü kapsamına girdiğini savunmuştur. Saldırının akabinde Danimarka polisi, eylemin güvenlik risklerini artırabileceğini belirterek Paludan'a Kopenhag genelinde 24 saat süreyle gösteri yasağı getirmiş; fakat Paludan hakkında halihazırda söz konusu nefret suçu girişime yönelik resmi bir soruşturma bildirilmemiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılı, Danimarka’da insan hakları açısından karmaşık bir tablo ortaya koymuştur. Din ve vicdan özgürlüğü ile sosyal güvenlik hakları alanında yaşanan gelişmeler, ülkenin uluslararası insan hakları yükümlülükleriyle uyumlu politikalar geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle göçmen topluluklarına yönelik politikaların, ayrımcılığı önleyici ve entegrasyonu teşvik edici bir yaklaşımla ele alınması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, Danimarka’nın insan hakları alanında daha kapsayıcı ve eşitlikçi politikalar benimsemesi, toplumsal uyumun sağlanması ve uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Danimarka’da 2024 yılında 12 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Danimarka’da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

DANİMARKA	TOPLAM 12
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	2
Olumsuz	2
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	3
Olumsuz	2
SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM	
Olumsuz	2

Kaynak: YTB

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 13.01.2024

Danimarka Parlamentosu, 7 Aralık 2023 tarihinde kabul ettiği ve 13 Ocak 2024'te yürürlüğe giren yasa ile Kur'an-ı Kerim ve diğer kutsal kitaplara yönelik yakma, yırtma gibi uygunsuz muameleleri suç kapsamına almıştır. Yasa, kamuya açık alanlarda veya geniş kitlelere yayma amacıyla gerçekleştirilen bu tür eylemleri iki yıla kadar hapis veya para cezası ile cezalandırmaktadır.

+ AYRIMCILIK YASAĞI 13.02.2024

Avrupa Birliği Adalet Divanı, Danimarka'nın "Getto Yasası" olarak bilinen ve belirli bölgelerdeki sosyal konutların yıkılmasını ve belirli mahallelere etnik kökene dayalı nüfus kısıtlamasını öngören yasanın, "Batı kökenli olmayan" gruplara karşı doğrudan ayrımcılık oluşturduğunu belirtmiştir.

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 25.11.2024

Danimarka'daki Stram Kurs partisinin lideri Rasmus Paludan, 2019 yılında gerçekleştirdiği bir konuşmada sarf ettiği ırkçı ifadeler nedeniyle, Kasım 2024'te Kopenhag Şehir Mahkemesi tarafından 3 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Mahkeme, Paludan'ın sözlerinin ırk temelli nefreti teşvik ettiğine hükmetmiştir. Sanık, suçlamaları reddetmiş ancak kararı temyize götürmeyeceğini beyan etmiştir.

FİNLANDİYA CUMHURİYETİ

Kuruluş:

6 Aralık 1917

Başbakan:

Antti Petteri Orpo

Devlet Biçimi:
Parlamber
Cumhuriyet

Konuőulan Dil Esasına Göre Nüfus Dağılımı:

%89,3 Fince,
%5,3 İsveççe,
%1,2 Rusça,
%4,2 diğeri

Mevcut Hükümet:

Ulusal Koalisyon
Partisi (KOK),
Gerçek Finler Partisi
(Perussuomalaiset),
İsveç Halk Partisi
(Svenska folkpartiet i
Finland) ve Hristiyan
Demokrat Parti (KD)
koalisyonu

Hükümet Biçimi:
Parlamber Hükümet
Sistemi

Nüfus:
5,6 milyon

Türk Nüfus:
13.500

Ekonomik Yapı:
Hizmet Sektörü (%70), Sanayi
(%27,2), Tarım (%2,6)

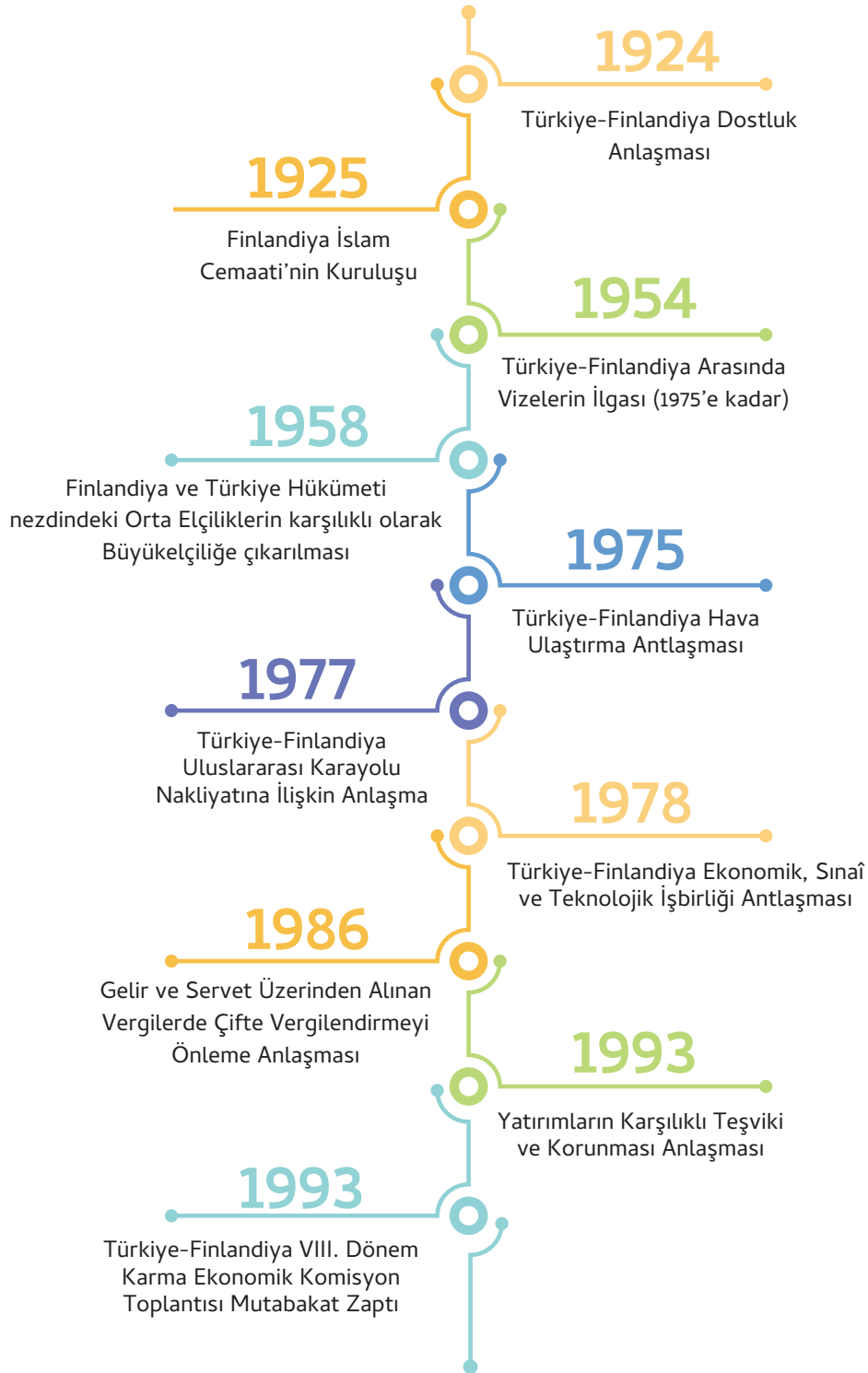
Dinler ve Mezhepler:
%67,8'i Evanjelik Lutheran,
%29,4'ü herhangi bir dini
mensubiyeti olmayan, %2,5
(110.000) Müslüman, Diğeri
%2'lik kesim Ortodoks
Hristiyanlar ve Yahudiler

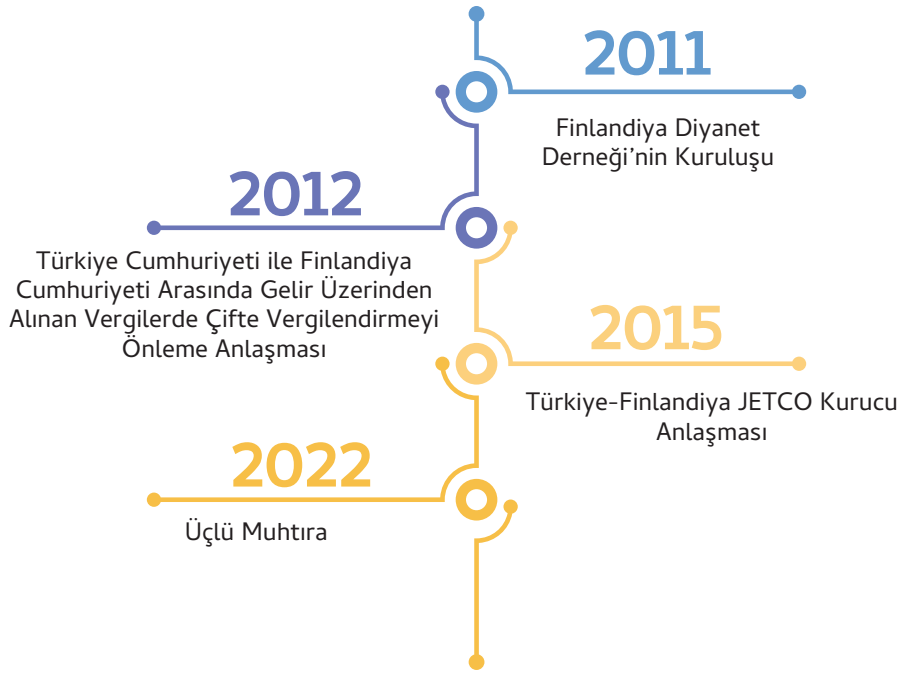
**Parlamento
Yapısı:**
(Fince: Suomen
Eduskunta, 200
üyeli meclis

İdari Yapı:
6 İl, 446 Belediye

Devlet Başkanı:
Alexander Stubb

Finlandiya Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

Finlandiya, uzun yıllardır güçlü bir insan hakları siciline sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte göçmen ve azınlık hakları alanında ortaya çıkan güncel tartışmalar, mevcut yasal düzenlemelerin artık sadece var olan hakları korumakla kalmadığını, aynı zamanda daha insancıl ve kapsayıcı yaklaşımlarla yeniden düzenlenmesi gerektiğini göstermeye başlamıştır. Bu bakımdan 2024 yılı Finlandiya’da yaşayan Türk vatandaşları ve göçmenler açısından temel hak ve özgürlüklerin sınındığı, kimi alanlarda gerileme kimi alanlardaysa dayanışma örneklerinin öne çıktığı bir yıl olmuştur.

2024 yılında Türk vatandaşları ve göçmenlerin karşılaştığı sorunlar yalnızca bireysel hak ihlalleriyle sınırlı kalmamıştır. Yapısal sorunlar, politikalar ve uygulamalarda görülen eksiklikler Finlandiya hukuk sisteminin insan hakları odaklı bir değişime ihtiyaç duyduğuna işaret etmiştir.

Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele: Kurumsal Sessizlik ve Sivil Dayanışma

23 Nisan 2024 tarihinde Finlandiya’da faaliyet gösteren “Mavi ve Siyah Hareketi” adlı grup, ülkedeki göçmen karşıtı yapılanmaların tarihsel izlerini sorgulayan bir sergi düzenlemiştir. Sergi, Lapua Hareketi’nin 1929-1932 yılları arasındaki faaliyetlerini ve bunun toplumsal yansımalarını kapsamlı şekilde ele almıştır. Lapua Hareketi dönemine ait orijinal fotoğraflar ve dönemsel materyallerin yer aldığı sergi, Finlandiya’da tarihsel faşizm tartışmalarını yeni bir boyuta taşımıştır. Söz konusu sergide sıklıkla yer alan anti-komünist temalar, Finlandiya’nın Rusya-Ukrayna Savaşı nedeniyle Rusya ile ilişkilerinde yaşadığı gerilimlerle de örtüşmektedir. Dahası, savaş sonrası Finlandiya’da hem Rusça konuşan hem de Ukraynalı bireyler arasında nefret söylemi ve ayrımcılık vakalarında

artış görüldüğü medyada yansımıştır. Dolayısıyla Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Finlandiya'da meydana gelen ırkçılık ve ayrımcılık temelli olaylarda etkisi olduğu söylenebilir.

Mavi ve Siyah Hareketi gibi girişimler, Finlandiya Ceza Kanunu'nun 11. bölümü kapsamında tanımlanan “ırk temelli ayrımcılığın” suç sayıldığı bir ülkede güncel bir soruna işaret etmektedir. Ancak devletin ayrımcılık karşıtı girişimlere aktif destek vermemesi, ayrımcılıkla mücadelede toplumsal çabanın yalınlaştığını göstermektedir. Özellikle göçmen kökenli kişilerin konut, istihdam ve kamu hizmetlerine erişimde karşılaştıkları dolaylı ayrımcılık, Avrupa Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele Gözlemevi'nin (FRA) de Finlandiya hakkında 2023 sonunda yayınladığı raporlarla doğrulanmaktadır.

Din ve Vicdan Özgürlüğü: Camilere Yönelik Saldırılar

Finlandiya Anayasası Madde 11, din ve vicdan özgürlüğünü koruma altına almaktadır. “Herkes, dinini özgürce seçme, dini vecibelerini yerine getirme, ibadet etme, dini topluluklara katılma veya ayrılma özgürlüğüne sahiptir.” Bu hüküm yalnızca kişisel inançları değil, aynı zamanda dini ibadetlerin kamusal alandaki varlığını da güvence altına almaktadır. Ancak 28 Mart 2024'te Vantaa şehrindeki As-Salam Cami'nin sabah saatlerinde kapısının tahrip edilmesi, anayasal güvence ile fiili uygulamanın arasında açık bir uçurum olduğunu göstererek Finlandiya'daki Müslüman toplulukların güvende olma hissini zedelemiştir. Olayın faili yakalanamazken Müslüman toplumun dini mekanlarına yönelik koruma önlemlerinin yetersizliği tartışma konusu olmuştur. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) 2022 verilerine göre, Finlandiya'da bildirilen İslamofobik saldırıların çoğu kayıt altına alınmamaktadır. Bu durum Anayasa'nın sağladığı korumanın etkin uygulanması noktasında ciddi zaafılar yaşandığını ortaya koymaktadır.

Sosyal Güvenceye Erişim: Mülteci Geçmiş Olanlara Ayrımcılık

Finlandiya Sosyal Yardım Yasası (Act on Social Assistance 1412/1997), temel yaşam giderlerinin karşılanmasına yönelik güçlü bir sosyal güvence mekanizmasıdır. “Son çare” olarak tanımlanan bu destek, kişinin gelir ve giderler dikkate alınarak hesaplanmakta; sosyal dışlanmayı önlemek, temel gıda, barınma, sağlık ve eğitim masraflarını karşılamak üzere tasarlanmıştır. Ancak, 5 Nisan 2024'te Finlandiya hükümetinin mülteci geçmiş olan bireylerin bazı sosyal yardım programlarına erişimini zorlaştıran yeni bir düzenleme önerdiği medyada yer bulmuştur. Bu öneri, “ikamet süresi” ve “dil yeterliliği” gibi kriterlerle mülteci kökenli göçmenlerin sosyal haklardan dışlanmasına yol açabilecek niteliktedir.

Yürürlükte olan Sosyal Yardım Yasası kapsamında herkesin temel ihtiyaçlarının karşılanması bir hak olarak tanımlansa da yeni politikalar bu hakkı kısıtlayıcı yönde evrilmektedir. Bu durum, eşitlik ilkesine ve Anayasasının 6. maddesinde düzenlenen ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil etmektedir.

Siyasal Haklar ve Vatandaşlık: Gerçek Finler Partisi'nin Söylemleri

19 Nisan 2024'te hükümet ortağı Gerçek Finler Partisi'nin göçmenlere yönelik vatandaşlık başvurusu için talep edilen sürenin uzatılması ve çifte vatandaşlığa kısıtlama getirilmesi gibi önerilerle gündeme gelmesi, göçmen topluluklarda tedirginlik yaratmıştır. Özellikle Finlandiya'da uzun süredir yaşayan Türk vatandaşları açısından bu tür söylemler entegrasyon süreçlerini zora sokmakta ve siyasi katılımı sınırlayıcı etkiler doğurmaktadır. Finlandiya Vatandaşlık Yasası (Kansalaisuuslaki 359/2003) kapsamında, sürekli ikamet edenlerin vatandaşlık başvurusunda bulunabilmesi mümkündür. Ancak yasa değişikliği önerileri, bu hakkı daha erişilmez hale getirebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılı, Finlandiya'da yaşayan Türk vatandaşları ve göçmenler açısından bir haklar sınavı yılı olmuştur. Ayrımcılıkla mücadele, ifade ve ibadet özgürlüğü, sosyal güvenlik ve siyasi haklara erişim gibi temel başlıklarda yaşanan gelişmeler, mevcut yasal çerçevenin uygulamada nasıl sınındığını ortaya koymuştur. Tüm bu gelişmelere dayanılarak Finlandiya'nın göçmenlere yönelik kamu politikalarında daha kapsayıcı ve çok kültürlü bir yaklaşım benimsemesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca, ayrımcılıkla mücadele alanında sadece cezai değil, önleyici ve eğitici programların da yaygınlaştırılması gerektiği düşünülmektedir. Bunların yanı sıra, cami ve ibadet yerlerinin güvenliği artırılmalı, dini topluluklarla doğrudan iletişim kanalları güçlendirilmelidir. Aynı zamanda vatandaşlık süreçlerine dair yapılacak olası değişikliklerde insan hakları odaklı etki analizlerinin zorunlu hale getirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak 2024 yılı Finlandiya'nın haklar ve yasal düzenlemeler konusunda sınav verdiği bir yıl olmuş ve Finlandiya'daki hukuki altyapının insan hakları perspektifiyle yeniden düşünülmesi gerektiği gözlemlenmiştir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Finlandiya’da 2024 yılında 10 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Finlandiya’da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

FİNLANDİYA	Toplam 10
AİLE VE ÖZEL YAŞAMA SAYGI	
Olumlu	2
ÇOCUK HAKLARI	
Olumsuz	1
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	2
DÜŐÜNCİ VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	1
SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM	
Olumsuz	1
VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)	
Olumsuz	3

Kaynak: YTB

- AİLE VE ÖZEL YAŞAMA SAYGI 13.09.2024

Finlandiya hükümeti, aile birleşimi koşullarını sıkılaőtıran yeni düzenlemeleri öngören yasa tasarısını kabul etmiştir. Buna göre, eőlerin her ikisinin de en az 21 yaőında olması şartı getirilmiőt, bu kural yalnızca Finlandiya vatandaşları için istisna tutulmuőtur. Ayrıca, uluslararası koruma statüsündeki bireylerin aile birleşimi talebinde bulunabilmeleri için en az iki yıl Finlandiya'da ikamet etmiőt olmaları zorunlu hale getirilmiştir. Yasa 2025 yılı itibariyle yürürlüğe girmiştir.

FRANSA CUMHURİYETİ

Kuruluş:

4 Ekim 1958
(V. Cumhuriyet)

Başbakan:

Michel Barnier

Devlet Biçimi:

Üniter Devlet

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

Cezayir, Fas, Tunus,
Portekiz, İtalya

Mevcut Hükûmet:

Azınlık hükûmeti:
Yeniden Doğuş
Partisi (Renaissance),
Demokrat Hareket
Parisi (MoDem),
Ufuklar Partisi
(Horizons)

Hükûmet Biçimi:

Yarı Başkanlık Sistemi

Nüfus:

68,606
milyon

Türk Nüfus:
800 bin

Ekonomik Yapı:

Hizmet: %78.7, Endüstri: %19,
Tarım: %2.2

Dinler ve Mezhepler:

%29 Katolik, %51 ateist, %10
Müslüman,
%9 diğer Hristiyanlar,
%1 diğer dinler

Parlamento Yapısı:

Ulusal Meclis
(577 vekil),
Senato
(348 vekil)

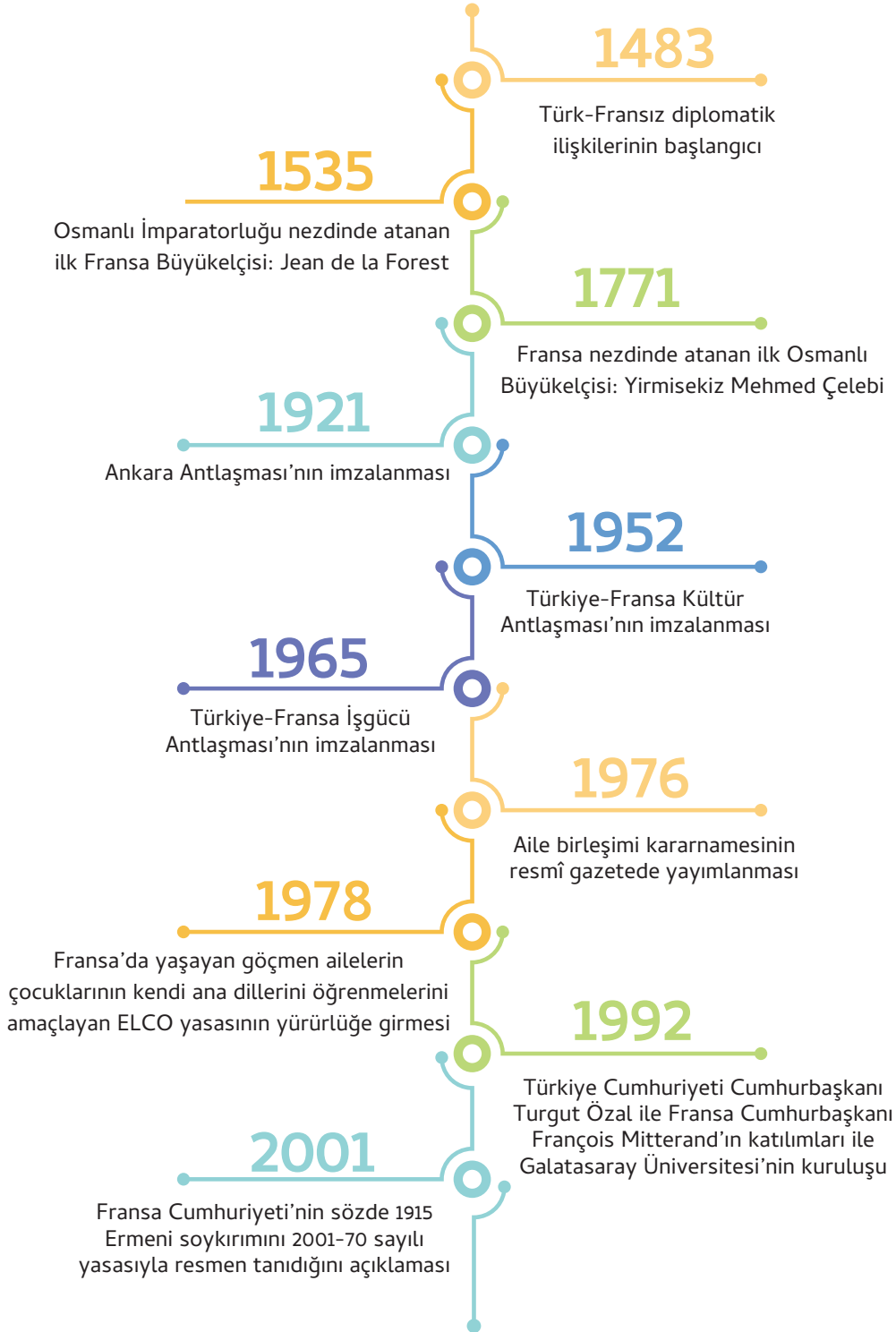
İdari Yapı:

18 Bölgeden
Oluşan
Merkeziyetçi
Devlet

Devlet Başkanı:

Emmanuel
Macron

Fransa Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

Okullarda ve kamusal alanlarda dini sembollerin yasaklanması, Müslüman derneklerinin gözetimi, bireylerin İslam dinini uygulama şekillerine göre hedef alan güvenlik önlemleri, İslam dini veya Filistin ile ilgili konularda ifade özgürlüğüne yönelik artan kısıtlamalar, resmi istatistiklerde yer almazken; İslamofobi'yi kurumsallaştıran politikaların da önünü açmaktadır. Bu tür dışlayıcı politikalar, önyargılı kontrol kalıpları ve toplumun kolektif hafızasını şekillendiren söylemlerin medyada yerleşik ve alışılmış bir hale gelmesi de bir başka sorun teşkil etmektedir.

Kurumsal Ayrımcılık

Kurumsal ayrımcılık; Müslümanları veya Müslüman olarak algılananları sistematik olarak hedef alan yasal mekanizmalar, kurumsal uygulamalar ve sosyal normlar kümesini ifade etmektedir. İslam dinini bir tehdit olarak ilişkilendiren ve böylece gözetim politikalarını, temel özgürlüklere getirilen kısıtlamaları ve kurumsallaşmış ayrımcılığı meşrulaştıran ideolojik ve normatif bir yapıya dayanmaktadır. Örneğin Fransa’da kamu politikası alanında, laiklik kisvesi altında Müslümanların kamusal alanlarda görünürlüğünü ve erişimini kısıtlayan yasaların çıkarılmasında veya profillemeye önlemlerinin yoğunlaştırılması bir kurumsal ayrımcılıktır. İstihdam ve eğitim alanlarında, Müslümanlar -ve özellikle de başörtüsü takan kadınlar- sistematik dışlanmaya maruz kalmaktadır. Medya alanında Müslüman figürünün “istenmeyen”, “öteki”, “medeniyet tehdidi” veya “güvenlik tehlikesi” ile özdeşleştirilmesi ve bunun ifade özgürlüğü olarak görülmesi de bir kurumsal ayrımcılık örneğidir.

CCIE’nin Fransa’ya ilişkin 2024 yılı verilerinde raporlanan vakaların %19,97’si kişiler arası ırkçılık/ayrımcılık olaylarıyla ilgiliyken, %80,03’ü doğrudan hükümet önlemleri veya politikalarıyla bağlantılı eylemlerle ilgili olarak kayda geçmiştir. Bu ihlallerin içinde giyim tarzı sebebi (başörtüsü veya bol, uzun giysiler) ile eğitime veya istihdama erişimin engellenmesi, konut ve sağlık hizmetlerine erişimde ayrımcılık, orantısız idari aramalar veya camilerin düzenli olarak denetime tabi tutulması gibi vakalar yer almaktadır.

2024 yılına ait 1.037 ihbarda temel motifler başörtüsü takma (438), okula eşlik etme (228) (Fransa’da okullarda başörtüsü yasağı okul bahçesinde başlamaktadır. Bu nedenle okula eşlik eden veya okul kamplarına katılan ebeveynler de bu yasağa tabidir), sözlü saldırı (223), fiziksel saldırı (58), psikolojik saldırı (124), iş hayatı (175), internet üzerinden söylemler (111) olarak sıralanmaktadır. Bu vakalar elbette her yerde gerçekleşebilir, ancak belirli kurumlar ve kamusal alanlar İslamofobi için birincil alan olmaya devam etmektedir. Raporda da belirtildiği üzere vakalar devlet dairelerinde, eğitim kurumlarında (anaokulu, ilkököl, ortaokul, lise ve üniversite), hastanelerde ve dijital alanda (sosyal medyada) yoğunlaşmaktadır.

Mağdurların %76’sı kadınları ve %24’ü erkeklerden oluşurken; büyük çoğunluğu Fransız uyruklu (889), Belçikalı (18), Faslı (19), Cezayirli (18), Tunuslu (11) ve İspanyol (6) uyruklu kişileri içermektedir. Bu durum Türk toplumunun bu tür vakalara maruz kalmadığını düşündürse de aslında olan bildirim ve şikâyet mekanizmalarını işletmekteki çekimserliktir.

2024 Yılıının En Çarpıcı Gündemi: Müslüman Kadınların Kıyafeti

Fransa’da 2023’te okullarda getirilen abaya (uzun elbise) yasağının ardından, 2024 yılında “çok uzun” veya “çok bol” olduğu düşünülen giysiler giyen genç kızlara yönelik ayrımcılık vakalarında artış görülmüştür. Lise ve ortaokullardaki kız öğrencilere, Fransız milli eğitiminin temel ilkeleri

olan eşitlik ve tarafsızlık ilkeleriyle ve 15 Mart 2004 tarihli ve 2004-228 sayılı Laiklik İlkesinin Uygulanmasında, Kamu Ortaokul ve Liselerinde Dini İnancı Gösteren İşaretlerin veya Giysilerin Giyilmesini Düzenleyen Kanun ile 18 Mayıs 2004 tarihli uygulama genelgesinin mahiyetiyle çelişen, “dini bir mesaj iletecekleri” kaygısı ile elbise ve eteklerini kısaltmaları veya kıyafetlerini değiştirmeleri talep edilmiştir. Bu kapsamda uzak doğu kıyafeti olan kimonolar dahi okula alınmamıştır.

Giyime dayalı bu dışlama spor dünyasında da kendini göstermiştir. Fransız Danıştayı’nın, Haziran 2023’te futbol müsabakaları sırasında başörtüsü takma yasağını onaması sonrası; Paris’te gerçekteştirilen 2024 Olimpiyat Oyunları’nın açılış töreni sırasında, Fransız sporcuların başörtüsü de dahil olmak üzere “dini kıyafetler” giymeleri yasaklanmıştır. Bu durum İnsan Hakları İzleme Örgütü ve Uluslararası Af Örgütü başta olmak üzere birçok STK tarafından inanç özgürlüğünün ihlali olarak nitelendirilmiştir.

Orantısız İdari Tedbirler

Bireysel İdari Kontrol ve Gözetim Tedbirleri (MICAS; Mesures Individuelles de Contrôle Administratif et de Surveillance) uygulanması, 2024 yılında ev hapislerinde ve idari arama sayısında verici bir seviyeye ulaşmıştır. Normal şartlarda güvenlik gerekçesi ile haklı gösterilen bu tedbirler, hedefli baskıyı kurumsallaştırmaya hizmet etmiş ve ülkedeki Müslümanların büyük çoğunluğunun belirsiz ve keyfi gerekçelerle hedef alınmasına yol açmıştır. Promote tarafından MICAS verilerine yönelik hazırlanan rapor, masumiyet karinesinin yerini baskı unsurunun aldığını ve sonuçların yıkıcı olduğu bir sistemi ortaya koymuştur. Rapora göre yıllık MICAS verileri 2024’ten önce 120 ile 150 arasında dalgalanırken, Fransız İşçileri Bakanlığı 2024 yılında sadece birkaç ayda 559 tedbir uygulamıştır. İdari aramalar da 153’ten (2023 yılı) 936’ya (2024 yılı) yükselmiştir. Bu %510’luk bir artışa tekabül etmektedir. Yine rapora göre uygulanan bu tedbirler sabıka kaydı olmayan ve bazı durumlarda 14 yaşın altındaki bireyleri de hedef almıştır. Bu durum temel hakların korunması noktasında ciddi bir endişe yaratmıştır.

MICAS uygulamasında kayıtlara geçen gerekçeler genellikle gayri ciddi ve imzasız, tarihsiz belgeler olan “beyaz notlara” dayanmıştır. Örneğin gözetim altında olan bir imamın bulunduğu camide namaz kılmak, sosyal medyada şüpheli bir kişiyle etkileşimde bulunmak, dini kitaplara sahip olmak gibi yetersiz bulgular MICAS uygulamasına tabi olmaya yol açmıştır. Bunlara ek olarak dindarlık belirtilerinin ve siyasi görüşlerin suç sayılması da sıkça görülen bir diğer örnektir: klasik sayılabilecek bazı İslami eserlere sahip olmak, başörtüsü veya peçe takmak, sosyal medyada Filistinli sivillere desteğini ifade etmek olağan şüphe haline gelmiştir.

MICAS uygulaması sürecinde kayda geçen bazı tanık ifadeleri bazı polis memurlarının tedbir amaçla ev/iş yeri aranan kişilerin kitaplıklarını incelemekten, seccadelerini kaldırmaktan veya şiddeti meşrulaştırdığı iddia edilen Kur’an-ı Kerim ayetlerini göstermekten çekinmediğini göstermektedir. Böylece din ve vicdan ile ifade özgürlüğü, “aşırılıkla mücadele” kisvesi altında doğrudan ihlale

uğramaktadır. Benzer şekilde yine tanık ifadeleri ağır silahlı güvenlik birimleri tarafından sabah erken saatte yapılan ev aramalarını ve çocuklar da dahil olmak üzere tutuklananlara uygulanan fiziksel ve sözlü tacizi yansıtmaktadır. Bu tür orantısız tedbirlere maruz kalan kişilerin birçoğu işini kaybetmiş, sosyal ve psikolojik sorunlar yaşamıştır.

Özetle 2024 yılı, MICAS uygulamasının orantılı ve etkili bir güvenlik sistemi olmadığını net bulgularla ortaya koymuş; orta ve uzun vadede yalnızca felaket olabilecek bir toplumsal kontrol ve sistemsel ayrımcılık aracına dönüştüğünü göstermiştir.

Medyanın Körüklediği Nefret Söylemleri ve Hedef Göstermeler

11 Eylül saldırılarından bu yana geleneksel medya Avrupa'daki Müslümanlara karşı bir korku ve şüphe iklimi yaratmada merkezi bir rol oynamıştır. Medya ekonomik ve sosyal analizlerin aksine güvenlik ve kimlik meselelerine öncelik vererek, İslam ve göç hakkında kamuoyunu şekillendirmiş ve böylece Müslümanları hedef alan baskıcı politikaların normalleşmesine katkıda bulunmuştur.

Fransa özelinde ise 2024 yılı aşırı sağ ideolojisini savunan kişilerin televizyon ve radyoda sıklıkla yer bulması hususunda bir dönüm noktası olmuştur. Yazılı medya ise aşırı sağ fikirleri teşvik eden köşe yazarları tartışmaları tekeline almış ve bu tartışmaları “ulusal kimlik”, “İslamcı ayrılıkçılık” veya “kültürel uyumsuzluk” konularına yönlendirmiştir. Müslüman veya Müslüman olarak algılanan biriyle ilgili en ufak bir olay medyanın bilinçli yönlendirmesi ile sistemsel sorunların bir belirtisi olarak yorumlanmış ve devletin orantısız müdahalelerini haklı çıkarma çabası içine girmiştir. 2024 yılında Bolloré grubuna ait medya kuruluşlarının, özellikle C8 ve CNEWS'in yükselişi bu dinamiği güçlendirmiştir.

Görsel-işitsel ve dijital iletişim için düzenleyici otorite olan ARCOM'un (Autorité de Régulation de la Communication Audiovisuelle et Numérique) 2024'te C8'e uyguladığı yaptırımlar ve müdahaleye rağmen, medyadaki nefret söylemi çoktan yayılmış ve bu söylemler ifade özgürlüğü olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Bu tür medya araçları İslamofobik söylemler ve komplo teorileri için bir platform sağlamış, böylece bu fikirlerin medya ortamında kalıcı olarak yerleşmesine yol açmıştır.

Tüm bunlara, sosyal medyanın artan etkisi eklenmiş ve ırkçı dezenformasyonun yayılmasında orantısız bir rol oynamıştır. 2024 yılında Fransa'da medyanın kitlelere erişim gücü; özellikle İslam dini ve Müslümanlar hakkında yanlış bilgi yayan koordineli kampanyaları, kutuplaştırıcı içerikleri destekleyen algoritmalarla birleşmiş toplumsal bölünmeleri güçlendirmiş ve kamuoyunun bir kesimini radikalleştirmiştir.

İsrail'in Gazze'deki Soykırımı

7 Ekim saldırıları ve 54.000'den fazla sivilin ölümüne neden olan İsrail soykırımı ile beraber, 2024 yılına Avrupa'daki Filistin dayanışma hareketini hedef alan kısıtlamaların benzeri görülmemiş

bir şekilde sıkılaştırılması damgasını vurmuştur. Bu baskı, Fransa’da da Filistin halkına destek olmak için yapılan her türlü toplantı ve örgütlenmeyi caydırmayı amaçlayan siyasi, hukuki ve idari önlemler halini almıştır. Bu “cadı avı” iklimi, özellikle Müslümanların ve Filistin yanlısı aktivistlerin Fransa için bir güvenlik tehdidi oluşturduğu fikrini güçlendirmeye çalışarak, ırkçı ve İslamofobik söylemlerin normalleşmesine katkıda bulunmuştur.

12 Ekim 2023 itibarıyla Fransız hükümeti, kamu düzenini bozacağı gerekçesiyle Filistin yanlısı gösterilere sistematik bir yasak getirmiştir. Bu yasak, uygulamayı hukuka aykırı bulan çok sayıda mahkeme kararına rağmen 2024’te de artan bir yoğunlukla devam etmiştir. Fransız Danıştayı bu yasakların hukuka aykırı olduğunu defalarca yinelemiştir ancak buna rağmen uygulama devam etmiş ve kendiliğinden bir sivil inisiyatif neredeyse imkânsız hale getirmiştir.

Bütün yasaklara rağmen, mahkemenin verdiği karar güvenerek yapılan destek gösterileri orantısız polis şiddeti ile bastırılmıştır. Özellikle metropol olan Paris, Lyon, Marsilya ve Lille’de kolluk kuvvetleri göz yaşartıcı gaz kullanmış, barışçıl protestoculara karşı toplu tutuklamalar gerçekteştirilmiştir. Örneğin Paris’te düzenlenen bir gösteri yürüyüşünde tek bir günde 1.300’den fazla kişiye idari para cezası kesilmiş ve birçok aktivist sadece Filistin bayrağı taşıdıkları için gözaltına alınmıştır. Bu baskı zamanla protestoların ve toplantı yürüyüşlerinin ötesine geçmiştir.

Birçok insan sosyal medyada Gazze ile dayanışmasını ifade ettikleri için tutuklanmış veya cezalandırılmış; okullar ve üniversiteler ise öğrenci ve öğretmenlerin kefiye takmasını veya Filistin'e destek mesajları göndermesini yasaklayan farklı kısıtlamalar uygulamıştır.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Fransa'da 2024 yılında 22 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Fransa'da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

FRANSA	Toplam 22
ÇALIŞMA HAKKI	
Olumsuz	2
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	3
Olumsuz	5
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	2
EĞİTİM HAKKI	
Olumlu	2
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	1
Olumsuz	3
KONUT DOKUNULMAZLIĞI	
Olumsuz	1
MÜLKİYET HAKKI	
Olumlu	1
ÖRGÜTLENME VE TOPLANTI ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 12.01.2024**Nîmes**

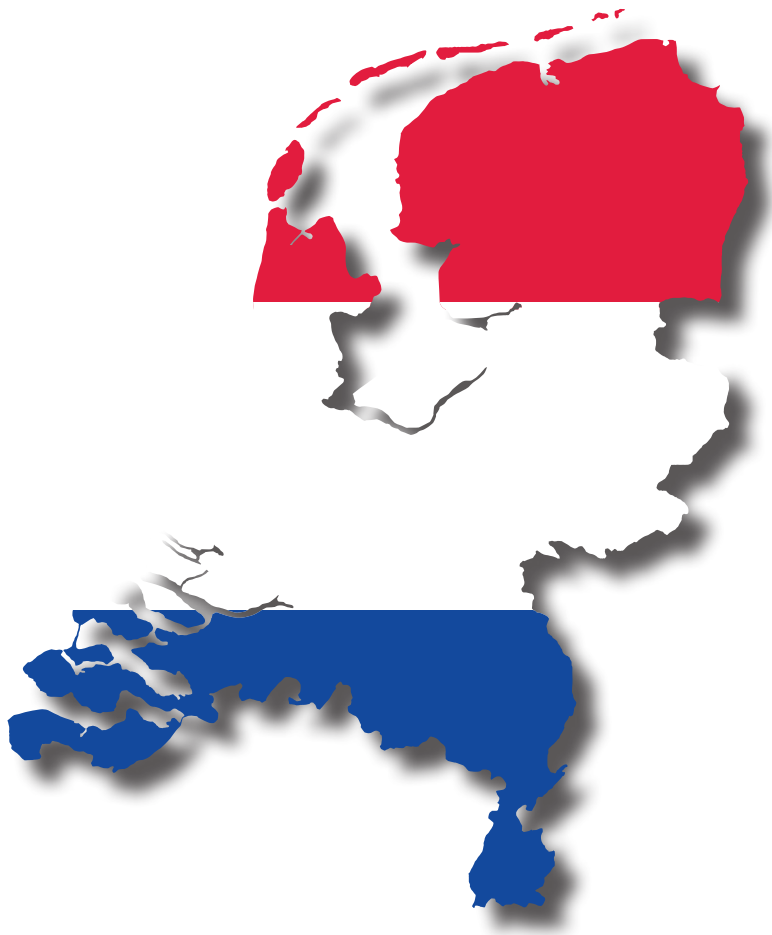
Fransa İslam Konseyi'nin (CFCM) bildirdiğine göre, Nîmes Ceza Mahkemesi, Ekim 2020'de bir marketin girişine başörtülü kadınların içeri alınmayacağına dair afiş asan market müdürünü, ayrımcılık suçu kapsamında 3 ay tecilli hapis cezasına çarptırmıştır. Mahkeme ayrıca sanığa 5 yıl süreyle siyasi yasak getirmiştir.

- DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 13.05.2024

Fransa, 1 Ocak 2024 itibarıyla Türkiye, Fas ve Cezayir gibi ülkelerden kamu görevlisi statüsünde gönderilen imamların ülkeye kabulünü durdurmuştur. Yeni uygulama kapsamında imamların artık ilgili cami dernekleri tarafından doğrudan istihdam edilmesi öngörülmektedir. Bu karar, Fransa'nın "yabancı etkiyi azaltma" ve "İslam'ın yerelleştirilmesi" politikasının bir parçası olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, bazı cami temsilcileri, özellikle Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) ile ilişkilerin sonlandırılması yönünde dolaylı baskılarla karşılaştıklarını duyurmuştur. Uygulamanın cami derneklerine mali ve idari yük getireceği yönünde kaygılar dile getirilmektedir.

- ÇALIŞMA HAKKI 11.12.2024

Fransa'da Gustave-Eiffel Üniversitesi'ne bağı Yükseköğretimde Ayrımcılık ve Eşitlik Ulusal Gözlemevi (Observatoire national de la discrimination en enseignement supérieur), başörtülü öğrencilerin mesleki eğitim başvurularına yönelik bir inceleme gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda Paris'teki 2 bin şirketten 4 bin başvuru değerlendirilmiş olup, başörtülü öğrencilerin yüzde 81,4'üne olumsuz yanıt verildiği tespit edilmiştir. Karşılaştırmalı veriler göstermektedir ki başörtüsüz öğrencilerin olumlu yanıt oranı başörtülülere kıyasla oldukça yüksektir.

HOLLANDA KRALLIĞI

Kuruluş:

1813

Başbakan:

Mark Rutte

Devlet Biçimi:

Anayasal Monarşi

Hükûmet Biçimi:

Yarı Başkanlık Sistemi

**Önemli Sayıdaki
Göçmen Nüfus:**

428.478 Fas kökenli,
363.301 Surinam
kökenli, 344.027
Endonezya kökenli,
335.915 Alman kökenli,
186.594 Hollanda
Karayipleri kökenli

Mevcut Hükûmet:

Özgürlük ve
Demokrasi İçin
Halk Partisi (VVD),
Demokratlar 66 (D66),
Hristiyan Demokrat
Parti (CDA) ve
Hristiyan Birliği (CU)

Nüfus:

18 milyon

Türk Nüfus:

468.726

Ekonomik Yapı:

%68,7 Hizmet Sektörü, %19,5 Sanayi,
%1,5 Tarım

Dinler ve Mezhepler:

%57,2 ateist, %18,2 Katolik,
%13,2 Protestan, %5,6
Müslüman

**Parlamento
Yapısı:**

İki kamaralı
parlamento
(150 üyeli
Temsilciler Meclisi
ve 75 üyeli
Senato)

İdari Yapı:

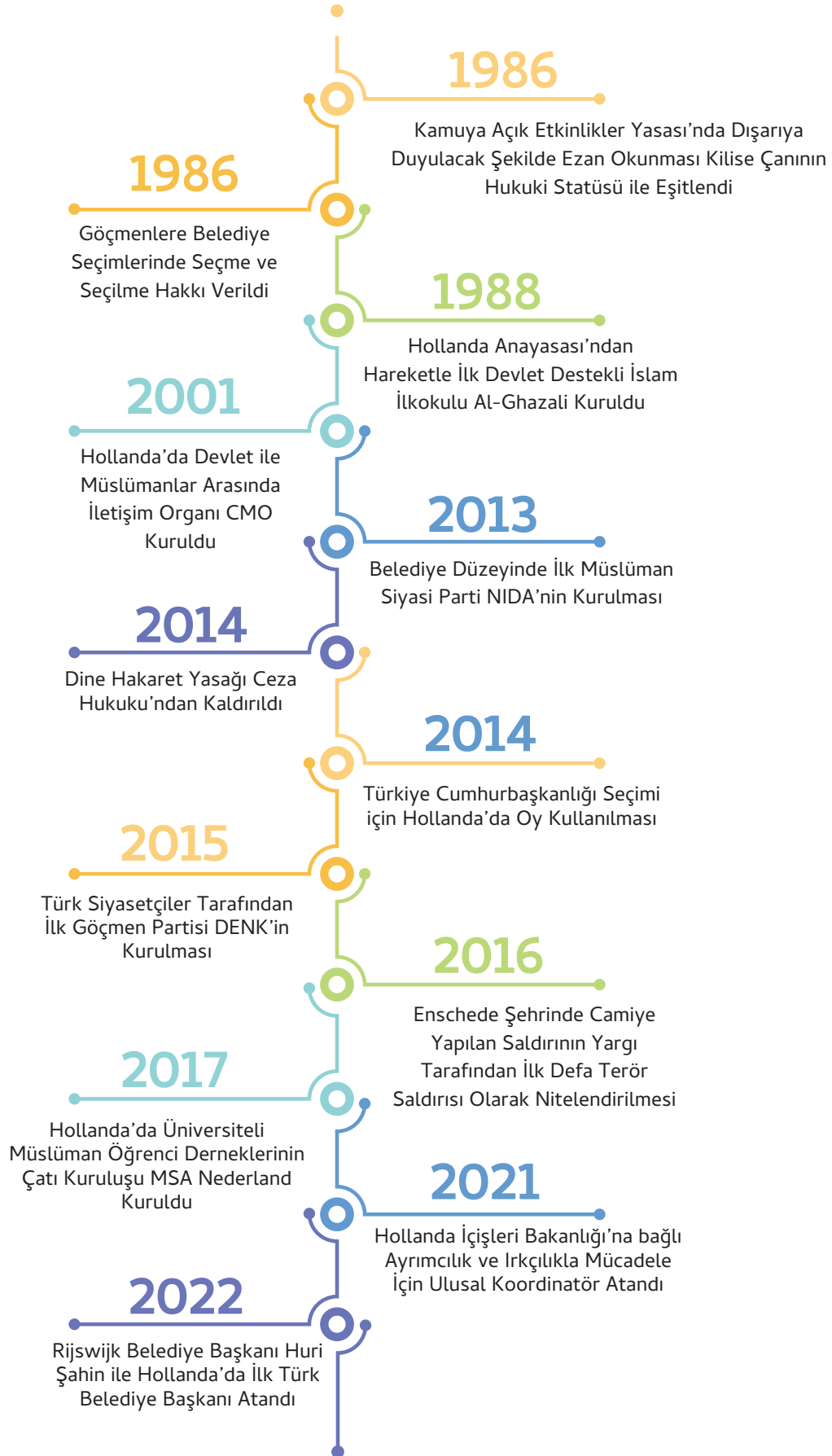
18 Bölgeden
Oluşan
Merkeziyetçi
Devlet

Devlet Başkanı:

Hollanda Kralı Willem
Alexander Claus
George Ferdinand

Hollanda Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

ERCOMER (European Research Centre on Migration and Ethnic Relations) ve Utrecht Üniversitesi'nin ulusal düzeyde Müslüman ayrımcılığı alanında 2024 yılında yaptığı araştırma, Müslüman ayrımcılığının toplumun her katmanında giderek normalleşmiş olduğunu ortaya koymuştur. Raporda Müslüman ayrımcılığın yapısal bir sorun haline geldiği ve sonuçlarının sadece Müslümanlar üzerinde değil bütün toplum için yıpratıcı olduğu belirtilmiştir. Rapor aynı zamanda kurumsal ayrımcılığa da dikkat çekmiştir. Söz konusu bulgular, 2024 yılında Dışışleri Bakanlığı tarafından yayınlanan bir araştırma raporunun devlet memurlarının iş yerinde yaşadığı ırkçılığı gözler önüne sermesiyle de daha iyi anlaşılmaktadır. Rapora göre son 12 ay içerisinde 10 memurdan 1'i, özellikle göçmen kökenli memurlar, ayrımcılık tecrübesi yaşamıştır.

Müslümanlara Yönelik Ayrımcılık ve Göçmen Karşıtlığı

Müslüman ayrımcılığı ve göçmen karşıtlığının toplumda siyasi iktidarı oluşturacak düzeyde karşılık bulması, son yapılan genel seçimler ile de anlaşılmıştır. 2023 yılında gerçekleşen genel seçimler sonucunda 2024 yılında koalisyon hükümeti kurulmuştur. Dick Schoof'un Başbakan olduğu koalisyonda Demokrasi ve Özgürlük İçin Halk Partisi (VVD), Yeni Sosyal Sözleşme (NSC) ve Çiftçi Vatandaş Hareketi Partisi (BBB) yanı sıra aşırı sağ ve göçmen ile İslam karşıtı söylemleriyle bilinen Özgürlük Partisi (PVV) de yer almıştır. 2 Temmuz 2024 tarihinde ise yeni koalisyon hükümetinin yemin töreni gerçekleşmiştir. Koalisyon hükümeti tarafından yayınlanan mutabakat belgesi (hoofdelijnenakkoord), göçmen karşıtlığıyla mücadelenin yeterince gündeme alınmaması ve bazı maddelerin hukuk devleti ilkeleriyle çatışması sebebiyle Barolar Birliği ve İnsan Hakları Koleji gibi kurumlar tarafından eleştirilmiştir.

Amnesty International 17 Mayıs 2024 tarihinde Temsilciler Meclisi'ne gönderdiği mektupta, mutabakat belgesinin toplumda eşitsizliği teşvik ettiğini ve insan haklarını yeterince koruma altına almadığını açıklamıştır.

Yeni koalisyon döneminin başlamasıyla bazı siyasetçilerin ve bakanların göçmen karşıtı açıklamaları da tepkiye yol açmıştır. Söz konusu dönemde henüz ataması yapılmamış olan Konut ve Mekansal Planlama Bakanı Mona Keijzer'in "Yahudi nefreti ile İslam kültürü arasındaki ilişkiye" dair açıklamaları, Sağlık Bakanı Fleur Agema ile İltica ve Göç Bakanı Marjolein Faber'in başörtüsü aleyhinde açıklamaları tartışmalara yol açmıştır. En çarpıcı gelişmelerden biri ise PVV partisinden gelen Bakanlar Reinette Klever ve Marjolein Faber'in beyazların beyaz olmayanlarla değiştirildiği anlamına gelen ve Nazi ideolojisine ait "etnik ikame teorisine" ilişkin açıklamaları olmuştur. Özellikle Reinette Klaver, söz konusu teoriyi ısrarla savunmuştur. Faber, 2020 yılında bu kavramı açıklamasında kullanmış olmasının uygun olmadığını itiraf ederek mesafe koymuştur. Hollanda Toplu Taşıma ve İklim Bakan Yardımcısı Chris Jansen'in bir televizyon programında PVV lideri Geert Wilders'in Faslılar ile ilgili yaptığı ve sonradan yargı tarafından suçlu bulunduğu açıklamasının arkasında durduğuna yönelik açıklaması da tepki çekmiştir. Bunun gibi siyasetçilerin söylem ve ifadelerinden dolayı ADV ofislerine ayrımcılık ve gruba hakaret gerekçeleriyle çok sayıda bildirim yapılmıştır.

Bunun dışında 2023 yılında Göç ve İslam karşıtı eylemleriyle bilinen “Batı’nın İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar Örgütü” PEGIDA’nın Hollanda temsilcisi Edwin Wagenveld’in başlattığı Kur’an-ı Kerim’i yırtma eylemleri kısmen devam etmiştir. 2024 yılında Lahey Mahkemesi tarafından Edwin Wagenveld’in Müslümanları Naziler ile kıyaslamasından dolayı gruba hakaret gerekçesiyle kamu hizmeti cezası almasına hükmedilmiştir. Bu süreçte ayrıca Arnhem Belediye Başkanı Ahmed Marcouch, Kur’an-ı Kerim’e yönelik saldırıların yasalarla yasaklanmasını istemiştir. Yapılmak istenen bazı eylemler sonraki süreçte bu kapsamda engellenmiştir.

2024 yılında İçişleri ve Krallık İlişkileri Bakanlığı tarafından ulusal bildirim hattı niteliğinde *Discriminatie.nl* internet sitesinin lansmanı yapılmıştır. Ulusal düzeyde faaliyet göstermesi amaçlanan bildirim hattı için 19 bölgenin Ayrımcılıkla Mücadele Ofisi (ADV) iş birliği yapmıştır. Bildirim hattı ile ayrımcılık tecrübe eden vatandaşların daha hızlı ve kolay bildirimde bulunmaları amaçlanmıştır. Bu çalışma ile ilk defa ayrımcılıkla mücadelede ulusal düzeyde bir organizasyonun devlet tarafından desteklenmesi söz konusu olmuştur.

İsrail Hükümeti tarafından Gazze’ye yönelik saldırılar da ülkede bazı gerilimlere yol açmıştır. 7 Kasım 2024 tarihinde Ajax ve Maccabi Tel Aviv futbol kulüpleri arasında gerçekleşen maçın ardından Amsterdam’da yaşanan gerginlikler Müslüman ayrımcılığına yol açmıştır. Maçın ardından Müslüman taraftarların Maccabi Tel Aviv taraftarlarına saldırdıkları iddiası ülke siyasetinin gündemine taşınarak Müslümanlar antisemitizm ile itham edilmiştir. Bu süreçte antisemitizmle mücadele gerekçesiyle mevzuatın katılaştırılması konusu gündeme taşınmıştır. 2024 yılının temmuz ayında Ceza Hukuku’nda 137c maddesi bu kapsamda genişletilmiştir. Holokost gibi insanlığa karşı suçları ve savaş suçlarını önemsiz gösterme, inkâr etme veya mazur gösterme açıkça yasaklanmıştır. Holokost’un inkârı daha önce Yargıtay kararıyla yasak olup yeni gelişme ile artık yasada doğrudan yasak hala getirilmiştir. Bunun yanı sıra Temsilciler Meclisi’nde İsrail’e karşı savaşı teşvik eden konuşmacıları davet eden okullara mali ceza verilmesine yönelik önergede sunulmuştur.

Gazze saldırılarıyla ilişkili olarak maç sonrası yaşanan olayların devamında Milletvekili Bente Becker’in göçmen kökenlilerin kültürel ve dini değer yargılarının denetlenmesine yönelik sunduğu ve meclisin çoğunluğu tarafından kabul edilen önerge de Müslüman kuruluşlar tarafından ayrımcı ve damgalayıcı olarak nitelendirilmiş ve 7 Müslüman çatı kuruluşunun temsil edildiği K7 kuruluşunun milletvekili hakkında suç duyurusunda bulunmasına yol açmıştır. Önergeye, Ayrımcılık ve Irkçılıkla Mücadele Ulusal Koordinatörü Rabin Baldewsingh ve Sosyal Kültürel Planlama Bürosu (SCP) da tepki göstermiştir. ADV ofislerine gelen yaklaşık 1.000 bildirim söz konusu önerge sebebiyle gelmiştir.

Olumlu Gelişmeler

2024 yılında ayrımcılıkla mücadelede olumlu gelişmeler de yaşanmıştır. Aralık 2024’te Temsilciler Meclisi, ayrımcı saikin bir suç etkisi varsa, bu durumun cezayı ağırlaştırıcı neden sayılmasını öngören bir yasa tasarısını kabul etmiştir. Tasarıya göre, eğer bir suçun ayrımcı bir saikle işlendiği

kanıtlanırsa, bu suç için verilen hapis cezası üçte bir oranında artırılabilir. Bunun yanı sıra Hollanda’da konut piyasasında yaşanan ayrımcılık ve diğersusuzlükler, özellikle etnik köken temelinde ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Son yıllarda konut piyasasındaki her türlü ayrımcılığa karşı bazı belediyeler önlem almak için harekete geçmiştir. Bunlardan biri de Lahey Belediyesi olmuştur. Belediye, kiracıları korumak ve konut piyasasındaki ayrımcılık ve susuzlüklerle mücadele etmek için 2025’te daha sıkı önlemler almayı planlamaktadır.

Bunun yanı sıra Vergi Dairesi’nde yaşanan ayrımcılık sebebiyle yaşanan sorunlar halen tam anlamıyla çözülmüş değildir. Ayrımcı ve haksız denetimler sebebiyle aileler finansal anlamda büyük zorluklar yaşamıştır. Bu zorluklar sonucunda yaklaşık 2.000 çocuk Gençlik Daireleri tarafından ailelerinden alınmıştı. Hükümet, 2024 yılında mağdur olan ailelere telafi amaçlı finansal destek sağlanacağını, şimdiye kadar ise yaklaşık yüzde 90’ına finansal destek verdiğini açıklamıştır. Buna karşın Verwey-Jonker Enstitüsü’nün, Çocuk Koruma Kurulu’nun (Raad voor de Kinderbescherming) başvurusu üzerine başlattığı araştırmanın bilinmeyen sebeplerle durma noktasına geldiğı haberi ise olumsuz bir gelişme olarak basında yer almıştır.

Türk vatandaşlarının lehine olan gelişmeler arasında ise Bergen op Zoom Belediye binasında Felemenkçe ve Türkçe olarak resmi nikah kıyma imkânı da yer almaktadır. Ayrıca Hengelo Müslüman Mezarlığında azami mezar kullanma süresi 75 yıla çıkarılarak Müslümanların dini haklarında ilerleme kaydedilmiştir. Öte yandan Hollanda’da göçmen karşıtlığının giderek hakimiyet kazandığı siyasi ajanda kapsamında Hollanda’ya gelecek olan yeni Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik bazı kısıtlamalar da getirmeye devam etmektedir. Daha önce zorunlu uyum sınavı konusunda

adım atan hükümet, 2024 yılında, 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren süresiz oturma izni talebinde bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının dil ve kültür konusunda zorunlu uyum sınavına tabi tutulmasını da kararlaştırmıştır. Karar, ülkedeki hukukçular tarafından yasalara ve ikili anlaşmalara aykırı olarak değerlendirilmiştir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Hollanda'da 2024 yılında 40 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Hollanda'da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

HOLLANDA	Toplam 40
ÇALIŞMA HAKKI	
Olumlu	1
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	7
Olumsuz	4
EĞİTİM HAKKI	
Olumsuz	1
EVLENME HAKKI	
Olumlu	1
HABERLEŐME ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	11
Olumsuz	12
SEYAHAT VE İKAMET ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
SİĞİNMA HAKKI	
Olumlu	1

Kaynak: YTB

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 15.02.2024**Amsterdam**

Hollanda'nın Amsterdam Belediyesi, Güvenlik ve Adalet Bakanının kamu görevlilerine yönelik başörtüsü yasağına rağmen, belediye bünyesinde görev yapan sivil denetim memurlarının (BOA) görev esnasında başörtüsü takmalarına izin vereceğini açıklamıştır. Belediye yetkilileri, dini aidiyetin mesleki tarafsızlığa engel teşkil etmediğini belirtmiş; karar, Utrecht, Arnhem ve Tilburg gibi diğer belediyelerin benzer uygulamalarıyla uyumlu şekilde alınmıştır.

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 20.03.2024

Hollanda'da, özellikle Müslüman topluluğun dini hassasiyetleri dikkate alınarak mezarlıklarla ilgili mevzuatta değişikliğe gidilmiştir. Yapılan düzenlemeyle, mezar yerlerinin kullanım süresi isteğe bağlı olarak 20 yıldan 75 yıla kadar uzatılabilecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Yeni uygulama kapsamında bireyler, kullanım süresini tek seferde 20, 50 veya 75 yıl olarak belirleyebilecektir. Bu değişiklik, dini inançlara saygı çerçevesinde uzun vadeli defin hakkını güvence altına almayı amaçlamaktadır.

- İRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 27.03.2024**Amsterdam**

Hollanda Senatosu, işyerinde ayrımcılıkla mücadeleyi amaçlayan ve göçmen kökenli bireylerin istihdam sürecinde eşit fırsatlara erişimini destekleyen "İstihdamda Eşit Fırsatlar Yasa Tasarısı"nı 27 Mart 2024 tarihinde yapılan oylamada reddetmiştir. Tasarı, 25 ve üzeri çalışanı bulunan işverenlerin işe alım süreçlerinde ayrımcılığı önlemeye yönelik yazılı prosedürler geliştirmesini ve bu uygulamaların denetlenmesini öngörmekteydi. Senato çoğunluğu, düzenlemeyi orantısız bir idari yük olarak değerlendirmiştir.

- İRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 23.05.2024

Hollanda'da öğrenci burs ve kredi işlemlerinden sorumlu devlet kurumu DUO'nun, burs denetimlerinde Türk ve Fas kökenli öğrencileri orantısız şekilde hedef aldığı tespit edilmiştir. Hollanda İstatistik Kurumu (CBS) tarafından yayımlanan rapora göre, söz konusu gruplara yönelik denetim oranları diğer öğrencilere kıyasla iki kat daha yüksek gerçekleşmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, hükümet ayrımcılıktan etkilenen öğrencilere toplamda 61 milyon avro tutarında iade yapılacağını açıklamıştır.

- IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 6.06.2024

Hollanda'da, Verwey-Jonker Enstitüsü tarafından yürütölen bir araştırma, Müslöman kadınların iş yerlerinde sistematik ayrımcılığa maruz kaldığını ortaya koymuğtur. Özellikle başörtüsü kullanan kadınların işe alım süreçlerinde, terfi imkanlarında ve günlük iş ilişkilerinde önyargılı ve dışlayıcı tutumlara hedef olduğu tespit edilmiğtir. Katılımcıların bir kısmı, dini kimliklerini gizlemek veya başörtülerini çıkarmak zorunda kaldıklarını ifade etmiğtir. Araştırma, iş piyasasında yapısal eşitsizliklerin varlığına işaret ederken, insan hakları kuruluşları bu durumu ciddi bir toplumsal sorun olarak değerlendirmiğtir.

+ EVLENME HAKKI 12.06.2024***Schiedam***

Hollanda'nın Schiedam kentinde, belediye ile bir cami arasında gerçekteştirilen iş birliği kapsamında, ilk kez resmi ve dini nikâh aynı mekânda ve eşzamanlı olarak kıyılmıştır. Resmi nikâh, belediye görevlisi tarafından; dini nikâh ise cami imamı tarafından icra edilmiğtir. Uygulama, kültörel çeşitliliğe saygı çerçevesinde toplum içi uyumu güçlendirmeye yönelik örnekle bir adım olarak değerlendirilmiğtir.

+ ÇALIŞMA HAKKI 9.09.2024***Amsterdam***

Rotterdam Mahkemesi, hamileliği süresince Türkiye'den uzaktan çalışmaya devam eden bir kadın çalışanın iş akdinin feshedilmesini haksız bulmuğtur. Mahkeme, işverenin çalışma yerindeki değişikliği gerekçe göstererek maaş indirimi teklif etmesini ve bu teklifin kabul edilmemesi üzerine iş akdini sona erdirmesini hukuka aykırı değerlendirmiğtir. İlgili karar kapsamında işverenin, çalışana 15.000 avro tutarında tazminat ödemesine hükmedilmiğtir. Mahkeme, söz konusu işten çıkarma işlemini dolaylı ayrımcılık kapsamında değerlendirmiğtir. Karar, uzaktan çalışma koşulları ve hamilelik temelli ayrımcılığa ilişkin emsal niteliği taşımaktadır.

İSVEÇ KRALLIĞI

Kuruluş:

6 Haziran 1523

Başbakan:

Ulf Kristersson
(İlmlı Parti)

Parlamento Yapısı:
Halkın temsil edildiği
Parlamento 349
milletvekili

**Önemli Sayıdaki
Göçmen Nüfus:**
150 bin Suriye
kökenli, 135 bin
Irak kökenli, 60 bin
Boşnak kökenli, 80
bin İran kökenli, 70
bin Somali kökenli

Mevcut Hükûmet:
İlmlı Parti (68),
Hristiyan
Demokrat Parti (19),
Liberal Parti (16)

Hükûmet Biçimi:
Üniter Parlamenter
Monarşi

Devlet Biçimi:
Krallık

Nüfus:
10,5 milyon

Türk Nüfus:
150 bin

Ekonomik Yapı:
Hizmet Sektörü %74,5, Sanayi %23,9,
Tarım %1,6

Dinler ve Mezhepler:
%53.2 İsveç Kilisesi
(Luteryen), %3.5 Protestan,
%2.1 Müslüman, %1.5
Ortodoks, %1.2 Katolik

**Parlamento
Yapısı:**
İki kamaralı
parlamento
(150 üyeli
Temsilciler Meclisi
ve 75 üyeli
Senato)

İdari Yapı:
Üniter bir
devlet olup 21
ile ayrılmıştır.

Kral:
XVI. Carl Gustaf

İsveç Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

2024 yılında İsveç'te din ve vicdan özgürlüğü ile sosyal güvenlik hakları konularında olumlu ve olumsuz çeşitli olaylar gündeme gelmiştir.

Kur'an-ı Kerim'e Yönelik Eylemler ve Yasal Süreçler

Irak asıllı Salwan Momika, İsveç'te 2023 yılı boyunca gerçekleştirdiği kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'i yakma provokasyonlarıyla kamuoyunun gündemine gelmiştir. İsveç Göçmenler Ofisi, söz konusu şahsın oturma ve çalışma izninin 16 Nisan 2024 tarihine kadar geçerli olduğunu, bu sürenin bitimiyle birlikte sınır dışı edilmesine karar verildiğini açıklamıştır. Momika'nın sınır dışı kararına itirazı İsveç Göç Mahkemesi tarafından reddedilmiş; mahkeme, oturma izni başvurusunda yanıltıcı beyanlarda bulunduğu gerekçesiyle sınır dışı kararını onamıştır. Kararı Temyiz Mahkemesi'ne taşıyan Momika, bu süreçte İsveç'i terk ederek Norveç'e geçip iltica talebinde bulunmuştur. Ancak Norveç makamları, güvenlik riski oluşturduğu gerekçesiyle iltica talebini reddetmiş ve şahsı İsveç'e iade etmiştir.

Kasım ayında İsveç'te aşırı sağcı "Stram Kurs" (Sıkı Yön) Partisi lideri Rasmus Paludan, nefret suçu işlediği gerekçesiyle 4 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. İsveç mahkemesi tarafından alınan karar kapsamında Paludan'ın, dini gruplara karşı alenen nefret içerikli ifadeler kullandığı ve halkı kin ve nefrete teşvik ettiği tespit edilmiştir. Kararda, Paludan'ın söz konusu fiilleri ifade özgürlüğü sınırlarının ötesine geçerek toplumsal barışı tehdit eden bir nitelik taşıdığını vurgulanmıştır. Mahkeme, failin daha önce de benzer eylemlerde bulunmuş olmasını da ceza takdirinde ağırlaştırıcı unsur olarak değerlendirmiştir. İlgili karar, İsveç'te nefret suçlarıyla mücadele ve dini azınlıkların korunması yönünde atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu yargı süreci, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İsveç Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda yürütülmüştür.

Müslümanlara Yönelik Ayrımcılık ve Nefret Söylemi

İsveç'in Uppsala kentinde 22 Mart 2023 tarihinde meydana gelen bir vakada, boyun ağrısı şikâyetiyle bir sağlık merkezine başvuran başörtülü Müslüman bir kadın hastaya, muayene öncesinde görevli doktor tarafından başörtüsünü çıkarması yönünde talepte bulunulmuştur. Hastanın söz konusu şikâyeti başörtüsüyle doğrudan bağlantılı olmamasına rağmen yapılan bu yönlendirme, dini temelli ayrımcılık vakası olarak İsveç Ayrımcılık Ombudsmanlığı (Diskrimineringsombudsmannen-DO) kurumuna taşınmıştır. 2024 yılının ocak ayında, Ombudsmanlık tarafından yürütölen inceleme sonucunda, başörtüsünün çıkartılması talebiyle hastanın dini kimliğinin ihlal edildiği ve kendisine eşit hizmet sağlanmadığını tespit edilmiştir. Olayın, İsveç Ayrımcılık Yasası kapsamında açık bir dini ayrımcılık örneği teşkil ettiği hükmüne varılmıştır. Bu çerçevede, ilgili sağlık kuruluşunun bağlı bulunduğu Uppsala Belediyesi'nin mağdur kişiye 6.200 Avro tutarında tazminat ödemesine karar verilmiştir. Belediyeden yapılan açıklamada ise konuya ilişkin olarak kamuoyuna herhangi bir yorumda bulunulmayacağı ifade edilmiştir. Bu karar, İsveç'te dinî özgürlüklerin korunması ve kamu hizmetlerinde eşit muamelenin sağlanması bakımından oldukça önemli bir emsal niteliği taşımaktadır.

Nisan ayında İsveç'te bir hava yolu şirketinde istihdam edilmek üzere başvurusu kabul edilen bir kadın çalışan, dini inancı gereği taktığı başörtüsü nedeniyle işbaşı yapmadan görevine son verilmiştir. Söz konusu uygulama, İsveç Ayrımcılık Ombudsmanı nezdinde ayrımcılık şikâyetine konu olmuştur. Ombudsman Lars Arrhenius tarafından yapılan yazılı açıklamada, hava yolu şirketinin kurumsal tek tip kıyafet politikasına atıfla dini sembollere izin vermemesi ve başörtüsü nedeniyle işe alım sürecinde geri adım atmasının, İsveç Ayrımcılık Yasası uyarınca açık bir şekilde dini temelli ayrımcılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Ombudsmanlık makamı tarafından yürütölen inceleme neticesinde, başvuru lehine karar verilmiş ve başörtölü çalışanın uğradığı zararın tazmini amacıyla ilgili şirkete 150.000 İsveç kronu tutarında tazminat ödeme yükümlölüğü getirilmiştir.

31 Temmuz Çarşamba günü Hamas Siyasi Büro Başkanı İsmail Haniye'nin Tahran'da bulunduğu konutta suikast sonucu hayatını kaybettiği yönündeki haberlerin ardından, dünyanın farklı bölgelerinde olduğu gibi İsveç'te de çeşitli camilerde merhum için gıyabi cenaze namazları kılınmış ve dualar edilmiştir. Bu süreçte, İsveç'te yayın yapan çeşitli medya kuruluşları, Göteborg kentinde yer alan bir camide de İsmail Haniye için dua edildiğini kamuoyuna yansıtmış, haberin ardından bazı siyasal aktörler, camilerde bu tür ibadetlerin yapılmasını eleştirerek tepki göstermiştir. Özellikle Göteborgs-Posten gazetesinde yer alan habere göre, Demokratlar Partisi lideri Martin Wannholt, "Göteborg Camisi'nin kapatılmasını istiyorum" şeklinde açıklamalarda bulunmuş ve söz konusu camiye doğrudan hedef almıştır. Bu açıklamalar, İsveç'teki Müslöman topluma yönelik baskı ortamının oluşmasına zemin hazırlamakta, dini mekânların kriminalleştirilmesine yönelik bir tutum sergilenmesine neden olmaktadır. Olayın ardından cami ve Müslöman toplum mensuplarına yönelik söylemler, medya organları üzerinden hedef gösterici bir niteliğe bürünmüştür.

2024 yılı Eylül ayında, İsveç Meclisi Adalet Komitesi Başkanı ve aşırı sağ görüşleriyle bilinen İsveç Demokratlar Partisi (Sverigedemokraterna - SD) Milletvekili Richard Jomshof hakkında, sosyal medya hesabı üzerinden Müslömanları hedef alan ve hakaret içerdiği değeriendirilen iki karikatürü paylaşması nedeniyle savcılık makamlarınca nefret suçu kapsamında adli soruşturma başlatılmıştır. Konuya ilişkin açıklama yapan SD Meclis Grup Başkanı Mattias Karlsson, İsveç devlet televizyonu SVT'ye verdiği demeçte söz konusu soruşturmayı doğrulamış ve Jomshof'un yürütölen soruşturmanın selameti açısından İsveç Meclisi Adalet Komitesi Başkanlığı görevinden geçici olarak ayrıldığını ifade etmiştir. Karlsson ayrıca, paylaşımı Jomshof'a destek amacıyla kendisinin de sosyal medya hesabında yayınladığını ve kamuoyuna, destekçilerin bu içerikleri yaymalarını teşvik ettiğini beyan etmiştir. Bu gelişme, İsveç'te ifade özgürlüğü sınırları ile nefret söylemi arasındaki hassas dengenin yeniden gündeme gelmesine yol açmıştır. Söz konusu paylaşımlar, özellikle ölkede yaşayan Müslöman topluluklar nezdinde endişe ve tepki uyandırmış; anayasal haklar çerçevesinde dini grupların onurunu zedeleyen içeriklerin kamu görevlilerince paylaşılmasının, toplumsal barış ve çoğulculuk açısından ciddi sakıncalar doğurabileceği yönünde değeriendirmeler yapılmıştır.

Gösteriler ve Toplumsal Gerginlik

2024 yılı ağustos ayında Stokholm’de, aşırı sağcı gruplar tarafından Müslüman karşıtı bir gösteri düzenlenmiştir. Odenplan Meydanı’nda toplanan göstericiler, “Ülkemizde Müslüman istemiyoruz” ve “İslam yasaklansın” şeklinde sloganlar atarak Segelstorg Meydanı’na kadar yürüyüş gerçekleştirmiştir. Gösteriye çok sayıda aşırı sağcı İsveçli destek vermiştir. Aynı bölgede, Stockholm Antifaşist Derneği ve sivil toplum inisiyatifleri öncülüğünde, ırkçılık ve ayrımcılığa karşı da bir gösteri organize edilmiştir. Karşıt grupta yer alan katılımcılar, “Caddelerimizde ırkçı istemiyoruz”, “İllegal insan yoktur”, “İsveç’te herkesin yaşama hakkı vardır” gibi ifadelerin yer aldığı sloganlar ve pankartlarla insan hakları ve eşitlik çağrısında bulunmuştur. Her iki grup arasında zaman zaman gerginlik yaşanmış, ancak İsveç polisi tarafından alınan yoğun güvenlik önlemleriyle herhangi bir çatışma meydana gelmemiştir.

Siyasi ve Yasal Gelişmeler

İsveç Hükümeti, vatandaşlık başvurularında güvenlik kontrollerini sıkılaştırmak amacıyla İsveç Göç Ajansı’na (Migrationsverket) yeni önlemler alma talimatı vermiştir. Bu kapsamda, vatandaşlık başvurusunda bulunan kişilerin kimliklerinin daha titizlikle doğrulanması ve başvuru süreçlerinin daha ayrıntılı incelenmesi hedeflenmektedir. Göç Ajansı, vatandaşlık başvurusunda bulunanların kimliklerini doğrulamak amacıyla şahsen başvuru yapmalarını zorunlu kılmıştır. Bu uygulama, biyometrik pasaport sahibi belirli uyruklar için istisnalar dışında, tüm başvuru sahiplerini kapsamaktadır. Ayrıca, başvuru sahiplerinden kimlik belgeleri, seyahat geçmişi, aile durumu, eğitim ve çalışma hayatı gibi konularda daha kapsamlı bilgi sunmaları istenmektedir. Bu bilgiler, başvuruların değerlendirilmesinde güvenlik açısından daha derinlemesine analiz yapılmasına olanak tanımaktadır. Bu yeni güvenlik önlemleri, vatandaşlık başvurularının değerlendirilme süresini uzatmaktadır. Göç Ajansı, 2025 ve 2026 yılları için vatandaşlık başvurularını sonuçlandırma tahminini %26 oranında düşürerek sırasıyla 64.000 ve 65.000 olarak revize etmiştir. Bu durum, başvuru sahiplerinin bekleme sürelerinin uzamasına neden olabilmektedir.

İsveç Hükümeti ekim ayında, aile içi baskı ve “namus temelli” şiddetle mücadele kapsamında birinci derece kuzenler arasında evlilikleri yasaklamaya yönelik bir yasa tasarısı hazırlamıştır. Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen hazırlık süreci neticesinde oluşturulan düzenlemenin 1 Temmuz 2026 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Tasarı kapsamında; Birinci derece kuzenler arasındaki evlilikler yasaklanacak, yurt dışında yapılmış olsa dahi bu evliliklerin İsveç’te tanınmaması sağlanacak ve üvey kardeşler arasındaki evlilikler için mevcut yasal istisnalar kaldırılarak bu tür evlilikler de tamamen yasaklanacaktır. Adalet Bakanı Gunnar Strömmer, söz konusu düzenlemenin temel amacının aile baskısı ve zorla evliliklerin önlenmesi, bireysel özgürlüklerin korunması ve kadınların güçlendirilmesi olduğunu ifade etmiştir. Hükümet tarafından görevlendirilen komisyonun raporunda, bazı aşiret yapılarında bu evliliklerin sadakati artırmak ve

topluluk kontrolünü sürdürmek için araç olarak kullanıldığı tespiti yer almıştır. Bununla birlikte, birinci derece kuzen evliliklerinin sağlık açısından taşıdığı riskler de vurgulanmış; doğum kusurlarına yönelik bilimsel veriler hatırlatılmış ancak yalnızca bu gerekçeyle yasağın savunulamayacağı belirtilmiştir. Tasarı, yürürlük tarihinden önce yapılmış evlilikleri etkilemeyecek olup, bu tarihten sonra yapılan evlilikler için geçerli olacaktır. Yasa, özellikle aile birleşimi süreçlerinde de etkili olacak şekilde uygulanacaktır. İsveç'in bu adımı, Norveç'in Haziran 2024'te yürürlüğe koyduğu benzer yasağın ardından gelmiş olup, Danimarka'nın da benzer bir düzenleme üzerinde çalıştığı bilinmektedir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre İsveç'te 2024 yılında 14 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre İsveç'te olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

İSVEÇ	Toplam 14
ÇALIŞMA HAKKI	
Olumsuz	1
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	5
Olumsuz	2
EĞİTİM HAKKI	
Olumsuz	1
EVLENME HAKKI	
Olumlu	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	3
Olumsuz	1
VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)	
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

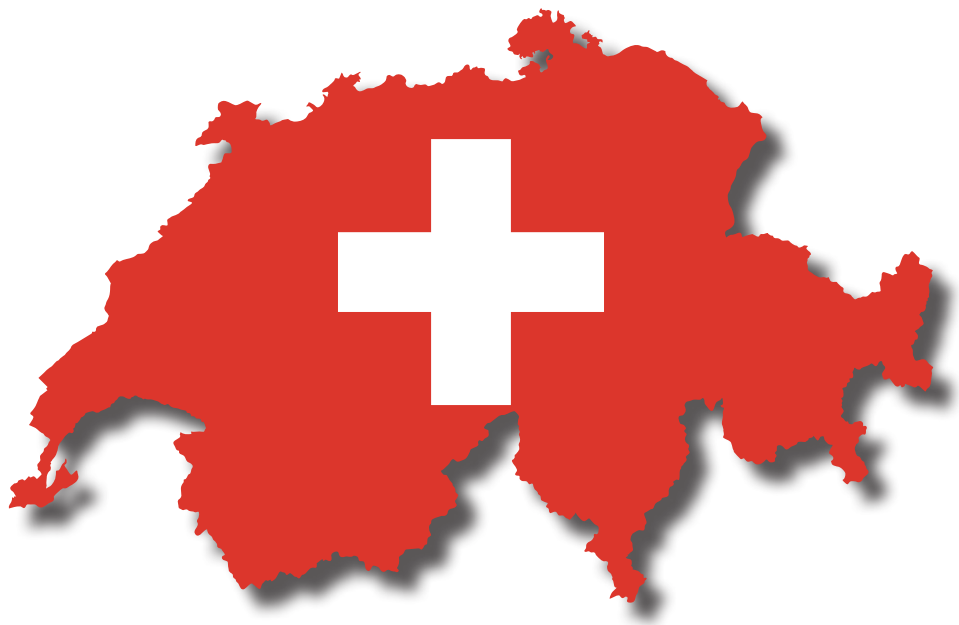
+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 31.01.2024

Uppsala

İsveç'in Uppsala kentinde 22 Mart 2023 tarihinde bir sağlık kuruluşuna başvuran Müslüman bir kadının, muayene öncesinde başörtüsünü çıkarması yönünde doktor tarafından uyarıldığı bildirilmiştir. İsveç Eşitlik Ombudsmanı, bu uygulamanın dini temelli ayrımcılık teşkil ettiğine hükmetmiş ve ilgili sağlık merkezinin bağlı bulunduğu Uppsala Bölgesi'nin mağdura 6.200 avro tutarında tazminat ödemesine karar vermiştir.

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 11.04.2024

İsveç'te bir hava yolu şirketi tarafından, dini gerekçelerle başörtüsü taktığı için işe başlatılmadan iş sözleşmesi feshedilen kadının ayrımcılığa uğradığına hükmedilmiştir. İsveç Ayrımcılık Ombudsmanı Lars Arrhenius, şirketin dini sembollere izin vermeyen kıyafet politikasının eşitlik ilkesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Karar doğrultusunda, mağdur kişiye 150.000 İsveç kronu (yaklaşık 14.000 ABD doları) tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

İSVİÇRE KONFEDERASYONU

Kuruluş:

12 Eylül 1848

Konfederasyon

Başkanı: Karin
Keller-Sutter

Devlet Biçimi:

Federal Cumhuriyet

**Devlet ve Hükûmet
Biçimi/İdari Yapı:**
Konkordanz Yönetim
Sistemi

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

Alman kökenli (%4,2),
İtalyan kökenli (%3,2),
Portekiz kökenli
(%2,5), Fransız kökenli
(%2,1), Kosova kökenli
(%1,1)

Hükûmet Biçimi:

7 üyeli Federal
Konseyden müteşekkil.
Konfederasyon
Başkanı, Federal
Konsey üyeleri
arasından birer
yıllık dönemlerle
seçilmektedir.

Nüfus:

9.0 milyon

Türk Nüfus:

136 bin

Ekonomik Yapı:

%74 Hizmet Sektörü, %25 Sanayi,
%1'den azı Tarım

Dinler ve Mezhepler:

%32,1 Roman Katolik, %20
,5 Protestan, %5,6 diğ
er
Hristiyan toplumlar, %5,9
Müslüman

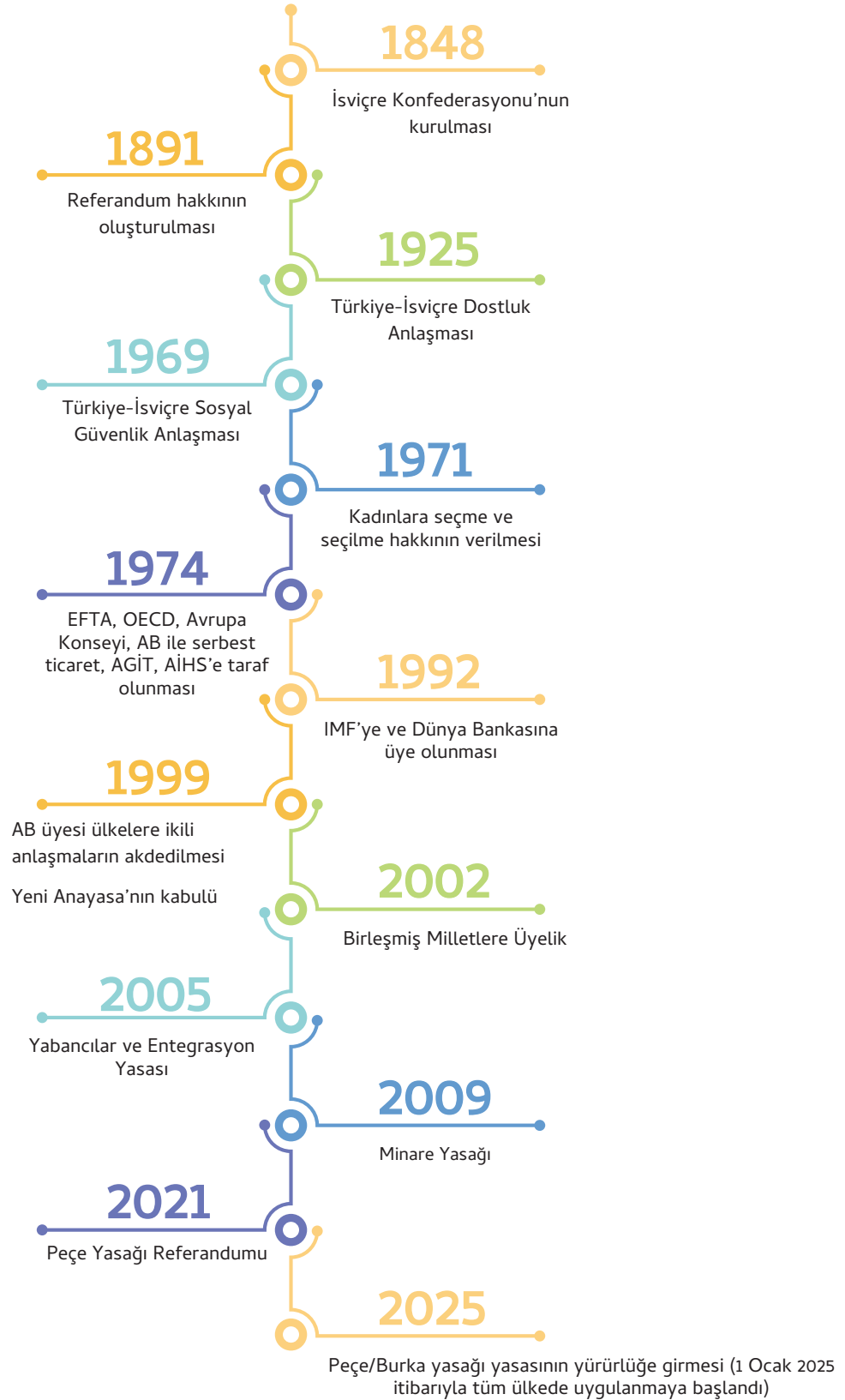
Parlamento Yapısı:

Ulusal Meclis
ve Kantonlar
Meclisi'nden
müteşekkil
İsviçre Federal
Parlamentosu

İdari Yapı:

1 Konfederasyon
(7 bölge başkanı,
26 kanton, 2.172
komün meclisleri,
5,5 milyon oy
hakkını haiz
vatandaş)

İsviçre Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

İsviçre nüfusu 2024 sonu itibarıyla yaklaşık 9 milyona ulaşmıştır. Yabancı uyruklu nüfus, bu toplamın yaklaşık %26–27’sini (2,3 milyon) oluşturmaktadır. Yabancılar arasında en büyük grubu İtalya (342 bin kişi, %14), Almanya (326 bin, %13.4), Portekiz (260 bin, %10.6) ve Fransa (166 bin, %6.8) kökenliler oluşturur. İsviçre’de toplam Müslüman nüfusun payı yaklaşık %5–6 düzeyindedir. Müslümanlar, büyük ölçüde ikinci ve üçüncü kuşak göçmenlerden oluşur ve önemli bir kısmının Türkiye, Kosova ve Kuzey Afrika ülkelerinden bir göç geçmişı bulunmaktadır.

2023 seçimlerinde göçmen kökenli aday sayısının bir önceki seçime göre arttığı dikkat çekmiş fakat adayların listelerde arka sıralarda yer alması kamuoyunda eleştirilmiştir. İsviçre seçimlerine katılım oranı 2019 yılına göre %1,5 artarak %46,6 olmuştur. İsviçre’de göçmen kökenlilerin siyasi yaşamda hem yerel hem de federal düzeyde toplumdaki varlıklarına oranla yeterli düzeyde temsil edilmedikleri gözlemlenmektedir.

İsviçre’de 2023 yılında, din ve vicdan özgürlüğü, ikamet hakkı ve seçme, seçilme ve siyasal faaliyette bulunma hakkı kategorilerinde 6 düzenleme ve gelişme kayıtlara geçmiştir.

Yabancı Düşmanlığı, İslamofobi ve Irkçılık Vakaları

İsviçre’de yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve din temelli ayrımcılık bildirimleri son yıllarda artış göstermiştir. 2024 yılında Federal Irkçılık Karşıtı Komisyon (EKR) ve danışmanlık ağıları tarafından toplam 1.211 ırkçılık vakası rapor edilmiştir; bu, bir önceki yıla göre %40’lık bir artışı işaret etmektedir. Bu olayların çoğu eğitim kurumları, işyeri ve kamusal alanda yaşanmıştır ve özellikle “yabancı karşıtlığı” ile “siyahilere yönelik ırkçılık” vakaları öne çıkmıştır. Rapora göre 2024’te özellikle Müslüman karşıtı ırkçılık vaka sayısında belirgin bir sıçrama görülmüştür. İsviçre’deki İslamofobi gözlemleri, sadece resmi kayıtlardaki artışla sınırlı kalmayıp toplumsal bazda da derin bir soruna işaret etmektedir. Örneğin, İsviçre İslam ve Toplum Merkezi’nin Şubat 2025’te yayımladığı bir çalışma, “Müslüman karşıtlığının toplumun her alanında yaygın” olduğunu ve özellikle medya dahil çeşitli kurumlarda sistemik bir mesele olarak görüldüğünü ortaya koymuştur.

2022 yılında Avrupa Yabancı Düşmanlığı Ağı (ENAR) verilerine göre ülkede Müslüman hedefli 44 olay kaydedilmiş; bu sayı 2021’de 53 idi. 2024’te ise EKR danışmanlık ağı verilerine göre İslam karşıtı içerik bildirimleri sayısı 79’a yükselmiştir (2023’te 27 idi). Aynı yıl medyada ırkçı hakaret, tehdit, fiziksel saldırı vb. olaylar dahil 100 eylem kaydedilmiş; ayrıca yaklaşık 350 vaka Müslüman/ Arap karşıtı kabul edilmiştir.

Yasal Düzenlemeler

İsviçre’de 2021 yılında kamusal alanlarda yüzün tamamen örtülmesini yasaklayan bir yasa teklifine ilişkin yapılan referandumda, Anayasa’ya tam yüz kapanmayı yasaklayan bir madde eklenmiştir. Bu düzenleme kamusal alanda burka ve niqab giymeyi yasaklamakta ve cezası 1.000 CHF’a kadar para cezasıdır. Federal Konsey, bu yeni yasanın 1 Ocak 2025’te yürürlüğe gireceğini açıklamıştır. Yasada belirli istisnalar getirilmiştir. Örneğin; sağlık, güvenlik, uçak, diplomatik yerler, ibadet yerleri gibi alanlardır.

2024'te doğrudan dinî veya etnik gruba dair yeni yasama teklifi öne çıkmamış olmakla birlikte, göçmen politikalarında sıkılaşma eğilimleri sürmüştür. Örneğın, İsviçre Halk Partisi (SVP) 114.600 imzayla popölasyonu 2050 yılına dek 10 milyona çıkarmamak için göç sınırlandırmayı amaçlayan bir anayasa değışikliğı teklifini meclise sunmuştur.

Vatandaşlık, Göç, İltica ve Entegrasyon Politikaları

2023 yılının sonunda tespit edildiğı üzere anılan yılda İsviçre'ye 98.851 kişi göç etmiştir. Avrupa Birliğı ve EFTA ölkelerinden gelen işgücü göçü (2023'te ~92.300 kişi) göçün çoğunluğunu oluşturmuştur. 2023'te İsviçre 23.012 yeni "S statüsü" başvurusu almış ve yıl içinde 66.083 aktif geçici koruma altındaki kişiyi ölkeye almıştır. Aynı yıl, yaklaşık 18.000 Ukraynalı vatandaşa geçici iltica statüsü verilirken, 6.000 kadar diğeri başvuru da onaylanmıştır. Toplamda 2023'te 30.223 sığınma başvurusu yapılmış olup bu sayı bir önceki yıla göre %24 artış anlamına gelmektedir.

İsviçre'de olağın vatandaşlık başvurusunda 10 yıllık ikamet, dillerde yeterlilik ve entegrasyonun ispatı aranmaktadır. 2024'te bu çerçevede katı bir düzenleme yapılmamıştır. Federal yönetim, uyum ve dil eğitimini desteklerken, yurttaşlık sayısını da artırmaya devam etmektedir. 2024'te yaklaşık 40.000 kişi İsviçre vatandaşlığına geçmiştir; bunların %60'ı AB/EFTA ölk kökenlidir.

Medyada Türk ve Müslüman Temsilleri

İsviçre medyası, İslam ve Müslüman konularını ele alış biçimiyle ölkede sıklıkla eleştirilmiştir. Akademik bir çalışmaya göre, İsviçre'de haber medyası Hristiyanlığı içerden bir perspektifle, Müslümanlık ve Yahudiliğı ise dışarıdan ve daha olumsuz öğelerle ele almaktadır. Bu çerçevede Müslüman temsilciler %48 oranında negatif özelliklerle anılmış; Yahudi temsilcilerde bu oran %18, Hristiyanlarda ise %12–26 civarındadır. Başka bir ifadeyle, basın haberlerinde Müslümanlar genellikle "şiddete meyilli", "gizli" veya "göçmen" kimlikleriyle ele alınmaktadır. Bir ötekileştirme unsuru olarak 2024 yılında da Müslümanları radikal figürlerle özdeşleştiren örnekler medyada yoğun biçimde yer almıştır.

İslamofobi

2025'te yayımlanan ve 2024 yılı dahil verileri inceleyen bir saha çalışması, İsviçre'de toplumsal düzeydeki İslamofobik duyguların "her yerde" olduğunu vurgulamıştır. Bu çalışma Müslümanların %35'inin 2019'da ırkçı ayrımcılık mağduru olduğunu ortaya koymuş, toplumun üçte ikisinden fazlasının Müslümanlar hakkında olumsuz eğilimler taşıdığını saptamıştır. Gazeteciler arasında bu bağlamda "tek taraflı habercilik" de gözlemlenmiştir. Türk topluluğı üyeleri de medyada kimi zaman hem etnik hem de din eksenli stereotiplerle karşılaşmaktadır. Basında Türk göçmenlere yönelik özel bir önyargı çalışması olmasa da göçmenlere ilişkin genel stereotipleme ve olumsuz örneklendirmeler yapıldığı dikkat çekmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılında da İsviçre’de göç, dini çoğulculuk ve çokkültürlülük alanında keskin sınamalar ve dönüşümler yaşanmıştır. Hem resmi veriler hem de bağımsız araştırmalar, ülkede özellikle Müslüman ve yabancı kökenli topluluklara yönelik olumsuz algıların güçlendiğini ortaya koymaktadır. Irkçılık, ayrımcılık ve özellikle İslamofobi, artık münferit olaylar olmaktan çıkmış; eğitimden istihdama, medyadan kamusal yaşama kadar çok katmanlı bir sosyal sorun haline gelmiştir. Yüz örtüsü yasağı, göç politikalarında sıkılaşma girişimleri, yalnızca Müslüman toplulukları değil, genel olarak göçmenlerin kamusal görünürlüğü ve haklarını sınırlamaya yönelik bir eğilim olarak okunmaktadır. Bu bağlamda, insan hakları perspektifinden bakıldığında temel hak ve özgürlükler bakımından dikkatle izlenmesi gereken bir süreç yaşanmaktadır.

Buna rağmen, İsviçre’nin güçlü anayasal kurumları, ayrımcılığı yasaklayan hukuk sistemi ve aktif sivil toplum yapısı, toplumsal gerilimleri dengeleme potansiyeli taşımaktadır. Federal yapının sunduğu yerel esneklik, entegrasyon politikalarının kantonlar bazında şekillenmesine olanak tanımakta, bu da yerel ihtiyaçlara duyarlı uygulamaları mümkün kılmaktadır. Türk toplumu açısından ise, artan ayrımcılık ve ötekileştirme riskine rağmen, eğitim, istihdam ve sivil katılım alanlarındaki fırsatları değerlendirdiği ve toplumsal bağları güçlendirdiği değerlendirilmektedir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre İsviçre’de 2024 yılında 13 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre İsviçre’de olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

İSVİÇRE	Toplam 13
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumsuz	3
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	4
Olumsuz	1
VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)	
Olumlu	2
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

- IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 1.02.2024

İsviçre İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan bir rapora göre, İsviçre nüfusunun yaklaşık 1,2 milyonu —yani beş kişiden biri— son beş yıl içinde ırk temelli ayrımcılığa maruz kaldığını düşünmektedir. En yüksek ayrımcılık oranı iş hayatında (%69), kamusal alanlarda (%30) ve eğitim kurumlarında (%27) bildirilmiştir.

- DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 22.02.2024**Luzern**

İsviçre'nin Luzern kentinde, 2017 yılından bu yana ünlü bir market zincirinde kasiyer olarak görev yapan Müslüman bir kadının, başörtüsü taktığı gerekçesiyle iş akdinin feshedildiğı bildirilmiştir. Söz konusu market zincirinin basın sözcüsü Carmen Hefti, müşteriyle doğrudan temas hâlinde çalışan personelin başörtüsü takmasının kurum politikası gereğı yasak olduğunu ve bu kuralın çalışan tarafından bilindiğini açıklamıştır. Olay, işyeri düzenlemeleri ile dini özgürlükler arasındaki sınırlar bağlamında kamuoyunda tartışma yaratmıştır.

- DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 7.06.2024

İsviçre'de faaliyet gösteren bir perakende zincirinde çalışan Müslüman bir kadın, başörtüsü taktığı ve erkek müşterilerle tokalaşmayı dini gerekçelerle reddettiğı için işten çıkarılmıştır. İşverenin kararına gerekçe olarak, çalışan davranışlarının iş akışını ve müşteri ilişkilerini olumsuz etkilediğı belirtilmiştir. Olay, iş hayatında dini özgürlüklerin uygulanması bağlamında kamuoyunda tartışma konusu olmuştur.

+ VATANDAŞLIK HAKKI 4.11.2024

İsviçre vatandaşlığına başvuru koşullarını kolaylaştırmayı amaçlayan ve beş yıllık ikamet süresini esas alan yeni vatandaşlık inisiyatifi, parlamentoya sunulmak üzere yeterli halk desteğini toplamıştır. Mevcut yasal düzenleme, vatandaşlık başvurusu için uzun süreli ikamet ve yüksek düzeyde dil yeterliliğı gibi sıkı koşullar öngörmektedir. İnisiyatifin destekçileri, bu değışiklikle yabancı uyruklu bireylerin topluma daha erken entegre olmasını ve siyasal katılımlarının artırılmasını hedeflemektedir. Öte yandan, bazı çevreler bu tür bir düzenlemenin toplumsal yapıda hızlı değışimlere yol açabileceğine ilişkin endişelerini dile getirmektedir.

İTALYA CUMHURİYETİ

Kuruluş:

4 Ekim 1958

Başbakan:

Sergio Matterella

Parlamento Yapısı:

Çift meclislilik
(Senato'da 200
Senatör, Temsilciler
Meclisi'nde 400 vekil)

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

Romen (1,2 milyon),
Kuzey Afrikalı (670
bin), Sahra Altı Afrikalı
(470 bin), Arnavut
(441 bin), Çin hariç
Asyalı (793 bin), Çinli
(299 bin), Ukraynalı
(239 bin), Latin
Amerikalı (362 bin)

Mevcut Hükûmet:

Fratelli d'Italia
(İtalyan Kardeşler)

Hükûmet Biçimi:

Parlamenter
Cumhuriyet
(1946'dan beri)

Devlet Biçimi:

Üniter Parlamenter
Cumhuriyet

Nüfus:

58.93 milyon

Türk Nüfus:

50 bin

Ekonomik Yapı:

%64.3 Hizmet Sektörü, %23.82
Sanayi, %1.82 Tarım

Dinler ve Mezhepler:

%78,9 Katolik, %4,6 Ortodoks,
%0,8 Protestan, %1,5 diğer
Hristiyan mezhepleri,
%7,5 ateist, %4,2 Agnostik,
%1 Müslüman, %1 Budizm,
%1 Hinduizm

Parlamento Yapısı:

İki kamaralı
parlamento
(150 üyeli
Temsilciler Meclisi
ve 75 üyeli
Senato)

İdari Yapı:

Üniter

Devlet Başkanı:

Giorgia Meloni

2024 yılı itibarıyla, İtalya'daki insan hakları durumu, özellikle göçmen karşıtı ve İslamofobi'yle yönelik gelişmeler bağlamında değişim göstermektedir. Sağcı hükümetin iktidarda olduğu ve göçmenlere karşı sert bir tutumun benimsenmesiyle, özellikle Müslüman topluluklar üzerinde ciddi bir baskı artışı gözlemlenmiştir.

İtalya'da, 2024'te temel insan hakları alanında bazı olumlu gelişmeler yaşansa da, bu gelişmeler özellikle göçmenler ve dini azınlıklar için sınırlı kalmıştır. Hükümetin, özellikle Müslüman göçmenlere karşı benimsediği politikalar, ülkedeki din özgürlüğü ve ayrımcılıkla mücadele

konularında önemli sorunlar yaratmaktadır. 2024'te yapılan yasal düzenlemeler, özellikle İslam'a yönelik ayrımcılığı artırıcı bir etkiye sahip olmuştur. Başbakan Giorgia Meloni'nin liderliğindeki hükümetin, göçmenlerin entegrasyonunu zorlaştıran ve din özgürlüğünü kısıtlayan politikalara verdiği destek, uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından eleştirilmiştir.

İslamofobi ve Müslümanlara Yönelik Ayrımcılık

İtalya'da 2024 yılı, İslamofobi ve Müslümanlara yönelik ayrımcılığın arttığı bir dönem olmuştur. 2024'te İtalya'da Müslümanların karşılaştığı ayrımcılığın boyutu, özellikle kamu hizmetlerinde ve eğitimde kendini göstermektedir. Örneğin; Mayıs 2024'te Treviso kentinde bir ilköğretim öğretmeni, iki Müslüman öğrenciye Dante Alighieri'nin "İlahi Komedi" eserini okumaktan muaf tutulmalarını önermiştir. Bu durum, İtalya'daki birçok dini azınlık için eğitimin de ayrımcılığa açık bir alan olduğunu göstermektedir. İtalya'nın sağcı hükümeti, göçmenlerin İtalyan toplumu içinde entegre olabilmesini zorlaştıran açıklamalarda bulunmuş ve İslam karşıtlığıyla ilgili politikalar geliştirmiştir.

2,6 milyon Müslüman'ın yaşadığı İtalya'da cami inşasını ve kullanımını zorlaştıran ve Mayıs 2024'te iktidar partisi tarafından teklif edilen yasa, Müslümanların cami kurmalarını kısıtlamaktadır. Yasaya göre kamu yararına kurulu 2024'te, camilere yönelik finansman denetimleri sıkılaştırılmış ve cami inşaatı yasaklanan bölgelerde ibadet yapılması önlenmiştir. Hükümetin önerdiği yeni düzenlemeler, Müslüman toplulukların dini faaliyetlerini zorlaştırmakta, bu durum ülke çapında geniş bir tepki ile karşılaşmıştır.

Sosyal medya, İslamofobik söylemlerin yayılmasına aracılık etmiştir. Özellikle İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları gibi uluslararası meseleler üzerinden yapılan paylaşımlar, Türkiye'yi ve Müslümanları hedef alan nefret söylemlerine yol açmıştır. İtalya'da birçok sosyal medya kullanıcısı, Türkiye'yi ve İslam'ı hedef alarak, hem Türkiye'nin iç politikalarını hem de Türklerin İtalya'daki entegrasyonunu eleştiren içerikler paylaşmıştır. Bu tür içerikler, çoğunlukla bireysel kullanıcılar tarafından yapılmış olsa da zaman zaman organize hareketler halini alabilmiştir. Uluslararası insan hakları kuruluşları, sosyal medya platformlarının, nefret söylemleri ile mücadele etme konusunda daha etkin bir şekilde hareket etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

2024 yılında, İtalya'daki sivil toplum kuruluşları, İslamofobi'ye karşı önemli bir mücadele yürütmüştür. İslamofobi'ye karşı yapılan gösteriler ve kampanyalar, hükümetin sağcı söylemleri ve yasaları karşısında etkisiz kalmış gibi görünmektedir. İtalya'daki bazı sivil toplum kuruluşları, cami inşasına ve ibadet özgürlüğüne yönelik yasakları protesto etmiş, ancak bu protestolar genellikle büyük çaplı desteğe ulaşamamaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılı itibarıyla, İtalya'da insan hakları ihlalleri ve İslamofobi, özellikle hükümet politikaları ve toplumsal söylemler nedeniyle ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. İslamofobik söylemlerin ve ayrımcılığın artışı, bireylerin ve toplulukların Anayasa'da ve uluslararası hukukta güvence altına alınan din özgürlüğünü tehdit etmektedir. Devletin bu konuda aldığı önlemler, özellikle cami inşası ve ibadet özgürlüğü konusunda sınırlayıcı nitelikte olmuştur. Bu durum, İtalya'da yaşayan Müslümanlar için güvenlik ve özgürlük açısından ciddi bir tehlike yaratmaktadır. İslamofobi'nin toplumun tüm katmanlarında yayılması, yalnızca Türk kökenli toplulukları değil, tüm Müslümanları hedef alabilmektedir. Bu bağlamda, İtalya'daki insan hakları ve İslamofobi'yle dair gelişmelerin yakından takip edilmesi gerekmektedir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre İtalya'da 2024 yılında 3 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre İtalya'da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

İTALYA	Toplam 3
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	1

Kaynak: YTB

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 23.05.2024

Monfalcone

İtalya'nın Friuli-Venezia Giulia bölgesinde yer alan Monfalcone ilçesinde, belediye yönetimi tarafından Kasım 2023'te, Müslüman vatandaşların ibadet amacıyla kullandığı iki kültür merkezinin imar mevzuatına aykırı şekilde faaliyet gösterdiği gerekçesiyle kapatılmasına karar verilmiştir. Söz konusu karar, ilgili dernekler tarafından yargıya taşınmış ve Trieste İdari Mahkemesi nezdinde dava süreci başlatılmıştır. Devam eden hukuki süreç kapsamında İtalya Danıştayı (Consiglio di Stato), belediyenin yalnızca mevcut ibadet alanlarını kapatma yetkisiyle sınırlı kalamayacağını, aynı zamanda ibadet özgürlüğünün tesisi için uygun alternatif alanlar temin etme yükümlülüğü bulunduğunu hükme bağlamıştır.

KANADA

Kuruluş:

1 Temmuz 1867

Başbakan:

Mark Carney
(Liberal Parti)

Parlamento Yapısı:

İki kamaralı
parlamento (105 üyeli
Senato ve 338 üyeli
Avam Kamarası)

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

1.7 milyon Çin
kökenli, 1.5 milyon
Hindistan kökenli,
220 bin İran kökenli,
205 bin Pakistan
kökenli, 120 bin Arap
kökenli.

Devlet Başkanı:

Kral III. Charles
(temsilci olarak
Genel Vali)

Hükûmet Biçimi:

Parlamentar
Demokrasi

Devlet Biçimi:

Parlamentar Federal
Monarşi

Nüfus:

40 milyon

Türk Nüfus:

Yaklaşık 100
bin

Ekonomik Yapı:

%71 Hizmet Sektörü, %27 Sanayi,
%2 Tarım

Dinler ve Mezhepler:

19.3 milyon Hristiyan,
1.7 milyon Müslüman,
828 bin Hindu,
356 bin Budist,
335 bin Yahudi

Parlamento Yapısı:

İki kamaralı
parlamento
(150 üyeli
Temsilciler Meclisi
ve 75 üyeli
Senato)

İdari Yapı:

Federalizm,
10 eyalet ve
3 toprak

Mevcut Hükûmet:

Liberal Parti

Kanada'da 2024 yılında İslam karşıtlığı ve nefret suçlarını önlemek ve genel bir strateji belirlemek amacıyla çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

İslamofobi'yle Mücadele Özel Temsilciliği'nin Faaliyetleri

Kanada Hükümeti, İslamofobi'yle mücadele amacıyla Özel Temsilcilik Ofisi'ni kurmuştur. Bu ofis, Müslüman topluluklara yönelik nefret suçlarıyla mücadele etmek, farkındalık yaratmak ve politika geliştirmek amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur.

Özel Temsilcilik Ofisi tarafından "Kanada İslamofobi'yi Anlama ve Mücadele Rehberi" yayımlanmış ve rehberin İslamofobi, tezahürleri ve bununla mücadele etmek için çeşitli stratejiler hakkında bütüncül bir Kanada görüşü sunma amacıyla oluşturulduğu ifade edilmiştir. 2024 yılında, yine bu ofis tarafından polis teşkilatlarına yönelik İslam karşıtlığı ile mücadele rehberi yayımlanmış ve kamu görevlileri için eğitim modülleri geliştirilmiştir.

Çevrim İçi Zararlı İçeriklerle Mücadele Yasası (Bill C-63)

Federal hükümet, çevrim içi nefret söylemleriyle mücadele amacıyla Çevrim İçi Zararlı İçeriklerle Mücadele Yasası'nı (Bill C-63) gündeme almıştır. Bu yasa tasarısı, sosyal medya platformlarının nefret söylemi içeren içeriklere karşı daha sorumlu olmalarını ve bu tür içeriklerin hızlı bir şekilde kaldırılmasını öngörmektedir.

Nefret Suçlarıyla Mücadelede Kurumsal İş Birliği

2024 yılında, Kanada Hükümeti, nefret suçlarıyla daha etkin mücadele etmek amacıyla üç federal ofis arasında iş birliği anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşma, İslam karşıtlığı ve antisemitizm mağdurlarına yönelik destek hizmetlerinin güçlendirilmesini ve bilgi paylaşımının artırılmasını hedeflemektedir.

Quebec’te Laiklik Yasası (Bill 21)

Kanada’nın Quebec bölgesinde Müslümanların haklarını, özgür yaşamlarını ve kendileri ifade etmelerini engelleyen 21 Numaralı Yasa da etkisini sürdüren olumsuz gelişmelerden biridir. Quebec’in 2019 yılında yürürlüğe koyduğu Laiklik Yasası (Bill 21), belirli kamu görevlilerinin görevleri sırasında dini semboller taşımasını yasaklamaktadır. Bu yasa, öğretmenler, polis memurları, savcılar ve yargıçlar gibi kamu görevlilerini kapsamaktadır. Yasa, özellikle başörtüsü takan Müslüman kadınları hedef almakta ve onların kamu sektöründe istihdam edilmesini zorlaştırmaktadır.

2024 yılında, Quebec Ulusal Meclisi, bu yasanın geçerliliğini beş yıl daha uzatmak için “notwithstanding clause” olarak bilinen anayasal bir mekanizmayı kullanmıştır. Bu mekanizma, yasanın Kanada Haklar ve Özgürlükler Şartı’nın belirli bölümlerinden muaf tutulmasını sağlamaktadır.

Aynı yıl, Quebec Temyiz Mahkemesi, Bill 21’in Anayasa’ya uygun olduğuna hükmetmiştir. Ancak, bu karar, yasanın İngilizce eğitim veren okul kurulları ve Ulusal Meclis üyeleri üzerindeki uygulamalarını Anayasa’ya aykırı bulmuştur.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Kanada’da 2024 yılında 5 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Kanada’da olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

KANADA	Toplam 5
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
Olumsuz	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	1
KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ	
Olumlu	1
KÖTÜ MUAMELE VE İŐKENCE YASAĞI	
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

+ DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ 14.06.2024**Hamilton**

Haziran 2024'te Kanada'nın Hamilton kentindeki Downtown Camii'nde meydana gelen olayda, 54 yaşındaki W. V. adlı şahıs, içerisinde öğretmen ve öğrencilerin bulunduğu bir sınıfa izinsiz girerek nefret içerikli sözler sarf etmiş ve yanında getirdiği İngilizce Kur'an-ı Kerim'i yırtmıştır. Olay, cami yönetimi ve tanıklar tarafından polise bildirilmiş; zanlı kısa süre içinde Hamilton Polisi tarafından gözaltına alınmıştır. Polis, olayı nefret suçu kapsamında değerlendirerek şüpheliye "cezaî taciz" suçlaması yöneltmiştir. Cami yönetimi, olayın özellikle çocuklar üzerinde ciddi bir korku ve tedirginlik yarattığını belirtmiş, güvenlik önlemleri artırılmıştır. şu ana kadar dava süreci devam etmekte olup, mahkeme tarafından verilen nihai bir hüküm henüz açıklanmamıştır. Olayın nefret suçları kapsamında değerlendirilmesi İslam karşıtlığı suçlarının adi suçlar olarak nitelendirilmemesi açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

+ KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ 27.09.2024**London**

Ontario'da, London kentinde başörtülü bir kadına yaklaşarak hakaret eden ve bıçakla hafif yaralayan bir kişi tutuklanmıştır. Saldırı, nefret suçu kapsamına dahil edilmiş olup, London Polis Teşkilatının Nefret Suçları Birimi tarafından soruşturulmaktadır. Hâlâ hüküm verilmemiş olan saldırganın suçlarının Nefret Suçları Birimi tarafından soruşturulması İslam karşıtlığı suçlarının adi suçlar olarak nitelendirilmemesi açısından olumlu bir durumdur.

NORVEÇ KRALLIĞI

Kuruluş:

7 Haziran 1905

Başbakan:

Jonas Gahr Støre

Parlamento Yapısı:

4 yıl arayla seğilen
ulusal meclis –
169 üyeli

Önemli Sayıdaki Göçmen Nüfus:

%18,
Müslüman
(170.000)

Mevcut Hükümet:

İşçi Partisi ve Merkez
Partisi Koalisyonu

Hükümet Biçimi:
Üniter Parlamenter
Monarő

Devlet Biçimi:
Anayasal Monarő

Nüfus:
5,5 milyon

Türk Nüfus:
27.000

Ekonomik Yapı:
Hizmet Sektörü % 63.5,
Sanayi % 34.7, Tarım % 1.6

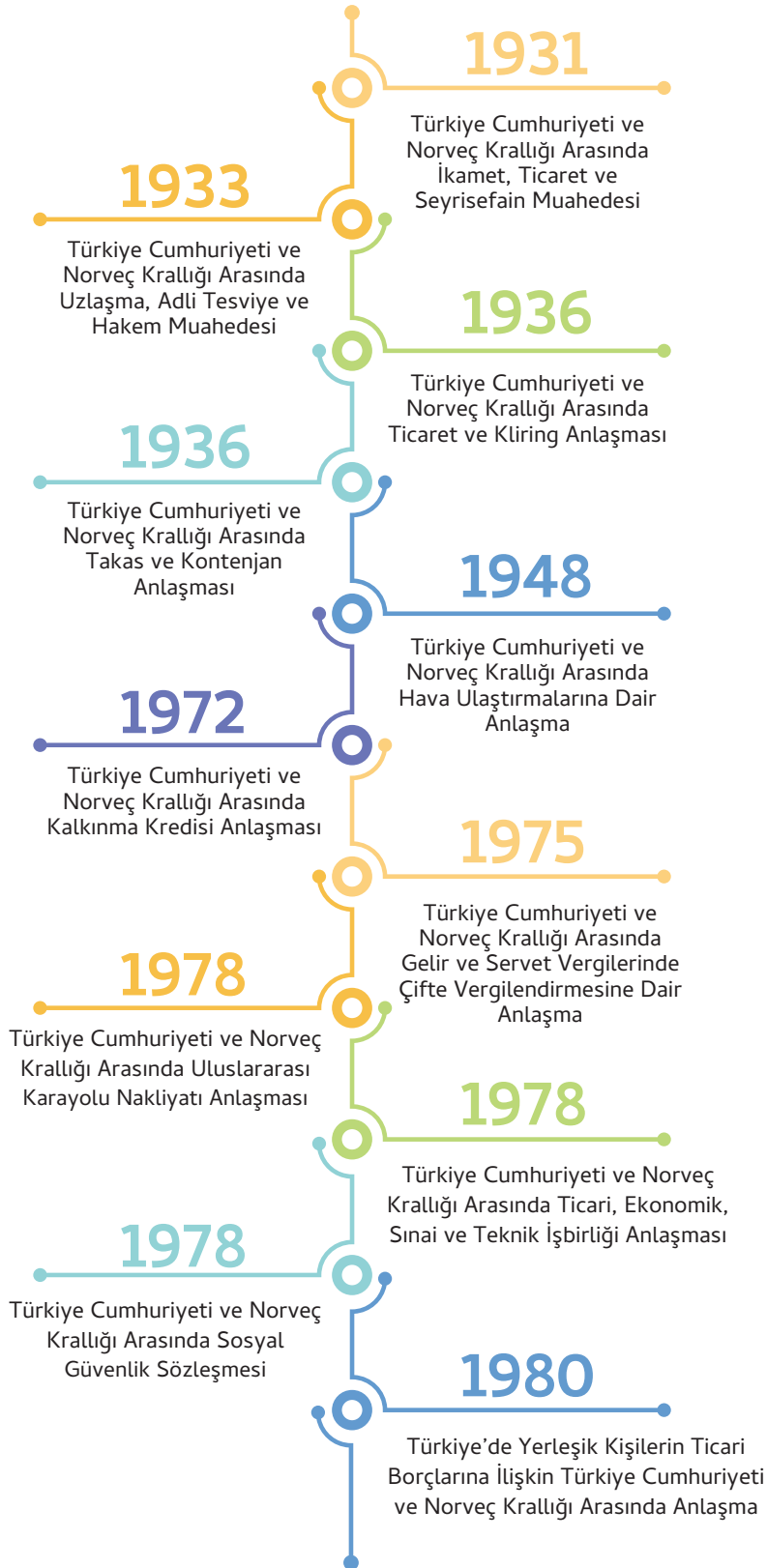
Dinler ve Mezhepler:
%68,7 Luterjan Evanjelik,
%3,1 Katolik, %3,4 Müslüman,
%18,3 herhangi bir dini inancı
olmayan

**Parlamento
Yapısı:**
İki kamaralı
parlamento
(150 üyeli
Temsilciler Meclisi
ve 75 üyeli
Senato)

İdari Yapı:
Üniter yapılı,
18 idari bölge

Kral:
5. Harald

Norveç Türk Toplumu için Önemli Düzenlemeler, Kararlar ve Gelişmeler

2024 yılında Norveç'te hem olumlu hem de olumsuz birçok gelişme yaşanmıştır. Bunlardan en önemlisi Aralık 2024'te Norveç Hükümeti tarafından duyurulan Anti-Müslüman Irkçılıkla Mücadele Eylem Planı'dır.

Norveç'te Müslüman toplumu ülke nüfusunun küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Yaklaşık 200.000 Müslüman, toplam nüfusun %3,5-4'ü kadardır. Bu topluluk büyük ölçüde göçmen kökenlidir ve özellikle başkent Oslo gibi büyük şehirlerde yoğunlaşmıştır. Norveç toplumunda genel olarak çoğulculuk ve hoşgörü değer görse de İslamofobi ve Müslüman karşıtı önyargılar son yıllarda kayda değer bir sosyal sorun olarak tespit edilmiştir.

Müslümanlara Genel Bakış

Çeşitli araştırmalar, Norveç'te Müslümanlara yönelik olumsuz tutumların varlığını ve seyrini ortaya koymaktadır. Holokost ve Azınlık Çalışmaları Merkezi (HL-senteret) tarafından 2012, 2017, 2022 ve 2024 yıllarında gerçekleştirilen anketler, Müslümanlara dair toplumsal tutumların zaman içinde bir miktar iyileşme gösterse de halen endişe verici düzeyde olduğunu göstermiştir. Örneğin 2024 itibarıyla Norveç toplumunun yaklaşık %22'si Müslümanlara ve İslam'a karşı açıkça düşmanca tutumlara sahip olup bu oran 2012'de %27 civarındaydı; yani on yılda kısmi bir düşüş tespit edilmiştir. Ancak hala toplumun üçte birine yakını (%31) Müslümanlara karşı belirgin önyargılar beslemektedir. Dahası, halkın önemli bir kesimi İslam ve Müslümanlar hakkında olumsuz stereotipleri doğru kabul etmektedir: Yaklaşık üç kişiden biri "Müslümanların Norveç kültürüne tehdit oluşturduğu" ifadesine katılmakta, dört kişiden biri "Müslümanların diğer insanlara göre daha şiddet eğilimli olduğu" görüşünü desteklemekte ve benzer şekilde çeyrek kadarı "Müslümanların Avrupa'yı ele geçirmek istediği" şeklindeki komplo teorisine inanmaktadır. Hatta, bir ankette katılımcıların %44'ü "artan İslam karşıtlığının başlıca sorumlusunun Müslümanlar olduğu" yargısına katıldığını belirtmiştir. Bu veriler, önyargı ve düşmanlığın boyutlarını ortaya koyarken altında yatan nedenler arasında terör eylemleri, bilgisizlik ve medyada Müslümanların tekdüze/olumsuz sunumu gibi faktörlerin halk tarafından dile getirildiği saptanmıştır. Öte yandan olumlu bir not olarak, uluslararası karşılaştırmalarda Norveçlilerin Avrupa'da Müslüman bir kişiyi aile üyesi olarak kabul etmeye en açık toplumlar arasında olduğu belirtilmiştir. Bu da Norveç toplumunda yaygın önyargılar bulunsa bile, birlikte yaşama isteğinin diğer birçok ülkeye kıyasla daha güçlü olabileceğine işaret etmektedir.

İslamofobi ve Ayrımcılık

Müslüman karşıtı tutumların somut yansımaları, ayrımcılık vakaları ve nefret suçları olarak gözlemlenmektedir. Norveç İstatistik Kurumu'nun (SSB) yürüttüğü bir araştırmaya göre ülkedeki Müslümanların yarısından fazlası son bir yılda en az bir kez ayrımcılığa maruz kaldığını bildirmiştir. Birçok Müslüman, günlük yaşamda kimi zaman dışlandığını veya "Norveç toplumuna ait olmadığını" hissettirildiğini ifade etmektedir. 2022 yılında Müslüman katılımcıların %43'ü, diğer insanların kendilerine sık sık ya da ara sıra toplumda istenmediklerini hissettirdiğini belirtmiştir. Yine %33'ü, olası

olumsuz tepkilerden çekindikleri için bazen kendi dini kimliklerini görünür kılmaktan kaçındıklarını söylemiştir. Ayrımcılık özellikle iş hayatında belirginleşmektedir: Müslümanlar iş başvurularında, terfi süreçlerinde veya müşteri/iş arkadaşı ilişkilerinde önyargı ve dışlanma yaşayabilmektedir. Örneğin, etnik kökeni veya ismi “Müslüman” olarak algılanan bireylerin eşit yetkinliğe rağmen istihdamda geri plana itilebildiği raporlanmıştır. Başörtüsü (hijab) kullanımı, esmer tenli olmak ya da “Müslüman isme” sahip olmak gibi unsurların bazı iş yerlerinde ayrımcılık riskini artırdığı tespit edilmiştir. Bu tür deneyimler, Müslüman bireylerde topluma aidiyet duygusunu zedeleyebilmekte ve genel olarak kutuplaşmayı derinleştiren bir etki yaratmaktadır.

Norveç’te İslamofobi’nin seyri, sadece gündelik ayrımcılıkla sınırlı değildir; aynı zamanda ciddi güvenlik tehditlerini de içermektedir. Dünyada ve Norveç’te son yıllarda görülen aşırı sağ kaynaklı terör eylemleri, Müslüman toplumu üzerinde derin izler bırakmıştır. Özellikle Ağustos 2019’da Bærum kentindeki Al-Noor İslam Merkezi’ne yapılan silahlı saldırı girişimi, Norveç’te yaşayan Müslümanlar arasında korku ve güvensizlik yaratmıştır. Bu saldırıda bir aşırı sağcı saldırgan camide ibadet edenleri hedef almış, ancak saldırgan engellenebilmiştir. Bu ve benzeri olaylar, Norveç Polis Güvenlik Servisi (PST) raporlarında da vurgulandığı üzere, ülkede aşırı sağcı şiddet tehdidinin yükselişte olduğu gerçeğine işaret etmektedir. Müslüman karşıtı aşırılık yanlılarının tehdit düzeyinin artması, ibadethanelerin güvenliği ve Müslüman vatandaşların korunması konularını gündemin üst sıralarına taşımıştır. Nitekim 2020 yılında hükümet, ibadethanelerin güvenlik altyapısını güçlendirmek üzere özel hibeler tahsis etmeye başlamıştır. Tüm bu bağlam, Norveç’te Müslüman toplulukların maruz kaldığı İslamofobi vakalarının hem toplumsal uyumu hem de bireylerin temel güvenlik duygusunu tehdit eden çok boyutlu bir mesele olduğunu göstermektedir.

2025–2030 Müslüman Karşıtı İrkçılıkla Mücadele Eylem Planı

Norveç Hükümeti, Müslüman karşıtı ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele çabalarını ilk kez 2020 yılında kapsamlı bir eylem planı ile somutlaştırmıştır. Eski Başbakan Erna Solberg liderliğindeki hükümet tarafından başlatılan 2020–2023 planı, özellikle 2019’daki cami saldırısı ve artan aşırı sağ tehdidi sonrasında acil bir ihtiyaç olarak görülmüştü. Söz konusu planın önsözünde, “Norveç’te ve dünyada Müslümanlara yönelik husumet, önyargı ve saldırılar gerçek ve büyüyen bir sorundur” denilerek, bu eylem planının amacının Müslümanların güvenliğini sağlamak ve onları hedef alan nefreti önlemek olduğu vurgulanmıştı. Bu ilk plan çerçevesinde hükümet, sivil toplum ve emniyet kurumlarıyla iş birliği yaparak nefret suçlarını önleme, diyalog kanallarını geliştirme ve kamuoyunda farkındalık artırma yönünde adımlar atmıştır. 2023 yılına gelindiğinde bu ilk eylem planının süresi dolarken, elde edilen kazanımların pekiştirilmesi ve devam eden boşlukların giderilmesi için yeni bir plana ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

Yeni 2025–2030 Müslüman Karşıtı İrkçılıkla Mücadele Eylem Planı, bu ihtiyaçtan doğmuştur. Başbakan Jonas Gahr Støre liderliğindeki mevcut hükümet, göreve geldiğinden itibaren ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadeleyi öncelikli politika alanlarından biri ilan etmişti. Nitekim hükümet, sadece Müslüman karşıtlığıyla değil, aynı zamanda antisemitizm ve Samilere (Norveç’in yerli halkı)

yönelik ayrımcılıkla mücadele için de özel eylem planları hazırlamaktadır. Bu kapsamlı yaklaşımın bir parçası olarak, 13 Aralık 2024 tarihinde Başbakan Støre ve Kültür-Eşitlik Bakanı Lubna Jaffery tarafından Oslo’da düzenlenen bir toplantıyla Müslüman karşıtlığına dair ikinci ulusal eylem planı kamuoyuna sunulmuştur. Eylem planının koordinasyonunu, bu alandan sorumlu bakanlık olan Kültür ve Eşitlik Bakanlığı üstlenmiştir. Bakan Lubna Jaffery (kendisi Norveç’te doğup büyümüş Pakistan kökenli bir siyasetçidir) bu çalışmanın başındaki isim olarak, planın hazırlık sürecinde ilgili paydaşlarla yakın temas içinde olmuştur.

Planın geliştirilmesi sırasında kapsamlı ve katılımcı bir süreç izlenmiştir. Hükümet, Müslüman toplulukların temsilcileriyle düzenli görüşmeler yapmış, onların deneyim ve önerilerini dinlemiştir. Başbakan Støre, 2023 yılı boyunca farklı şehirlerdeki camileri ve Müslüman sivil toplum kuruluşlarını ziyaret ederek topluluk üyeleriyle birebir sohbetler gerçekleştirdiğini, bu açık ve samimi diyalogların planın içeriğine önemli katkılar sağladığını belirtmiştir. Bu görüşmeler sayesinde sahada yaşanan sorunlar birinci elden gözlemlenmiş ve çözüm önerileri birlikte tartışılmıştır. Ayrıca plan hazırlanırken akademik araştırmalar ve uzman raporlarından yararlanılmıştır. Özellikle HL-senteret’in Norveç toplumundaki önyargılar üzerine yaptığı anketler ve Uç Ekstremizm Komisyonu gibi uzman kurulların tavsiyeleri dikkate alınmıştır. Nitekim eylem planındaki önemli bir girişim olan

“Müslüman Rehberler (Veiviser) Programı”, daha önce aşırılıkla mücadele komisyonunun önerdiği bir tedbir olup bu plan kapsamında somutlaştırılmıştır. Benzer şekilde, ilgili bakanlıklar ve devlet kurumları kendi yetki alanlarına giren konularda katkı sağlamış; örneğin Adalet Bakanlığı nefret suçları ve güvenlik boyutuna dair, Eğitim Bakanlığı okullarda farkındalık ve kapsayıcılık konularına dair girdiler sunmuştur.

Hazırlık sürecinde çok paydaşlı istişare mekanizmaları devreye sokulmuştur. Kültür ve Eşitlik Bakanlığı bünyesinde, Müslüman toplumu temsilcileri, insan hakları kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer bakanlıkların katılımıyla çalışma grupları oluşturulmuştur. Hükümet, önceki eylem planı döneminde tesis edilen “Müslümanlara Yönelik Nefretle Mücadele Forumu”nu sürdürerek, bu platform üzerinden gelen görüşleri de yeni plana yansıtmıştır.

Eylem planının gelişiminde bir diğer etken, uluslararası ve ulusal bağlamdaki güncel gelişmelerdir. Ortadoğu’daki gelişmeler nedeniyle yeni eylem planı, yalnız Müslümanlara odaklanmakla kalmayıp, antisemitizm ve diğer ırkçılık türleriyle mücadele planlarıyla eşgüdümlü bir şekilde ele alınmıştır.

2025–2030 Eylem Planı, Norveç hükümetinin “kapsayıcı ve çeşitli bir toplum oluşturma” yönündeki uzun vadeli hedefinin bir parçasıdır. Planın temel amacı, hiçbir bireyin dini kimliği nedeniyle kendini dışlanmış veya tehdit altında hissetmediği; herkes için güvenli ve saygılı bir toplum tesis etmektir. Resmî açıklamalarda, bu eylem planıyla Müslümanlara yönelik ırkçılık ve ayrımcılığın önlenmesi ve bunlarla mücadelenin güçlendirilmesi hedeflendiği belirtilmiştir. Başbakan Støre, planı tanıtırken “Kimse kimliğini ve inancını göstermekten korkmamalı. Müslümanlara yönelik husumet toplumumuzda huzursuzluk ve korku yaratıyor; bunu hep birlikte, her düzeyde engellemek zorundayız” diyerek planın ana gayesini özetlemiştir. Bu sözler, planın salt bir hükümet belgesi olmanın ötesinde, toplumsal bir seferberlik çağrısı niteliğinde olduğunu göstermektedir.

Eylem planının amaçları, belirli odak alanları etrafında somutlaştırılmıştır. Hükümet, plan kapsamında atılacak 30 somut adımı üç ana hedef doğrultusunda gruplandırmıştır:

- **(1) Diyalog ve iyi işleyen bir demokrasi,**
- **(2) Bilgi ve beceri (farkındalık artırma),**
- **(3) Güvenlik ve emniyet.**

Bu odak alanları, planın ulaşmak istediği sonuçları da tanımlamaktadır. İlk hedef, Müslümanların toplumsal katılımının ve farklı kesimler arası etkileşimin güçlendiği, önyargıların diyalog yoluyla azaltıldığı bir demokratik ortam yaratmaktır. İkinci hedef, toplum genelinde ve kurumlarda İslam konusunda bilgi düzeyinin yükseltilmesi, yanlış kanıların düzeltilmesi ve kamu görevlilerinin kültürel yeterliliklerinin artırılmasıdır. Üçüncü hedef ise Müslüman bireyler ve kurumlar için fiziksel ve psikolojik güvenliğin sağlanması; nefret suçlarının engellenmesi ve caydırılmasıdır.

Plan hem ulusal hem uluslararası düzlemde etki yaratmayı hedeflemektedir. Norveç hükümeti, bu eylem planının sadece ülke içinde değil, ülke dışında da Müslümanlara yönelik ırkçılıkla mücadeleye katkı sunacak unsurlar içerdiğini vurgulamıştır. Bu kapsamda Norveç, uluslararası platformlarda (örneğin Birleşmiş Milletler ve Avrupa konseyi düzeyinde) din veya inanç özgürlüğünü ve hoşgörüyü teşvik eden girişimlere destek verecektir. Planın 2025'ten 2030'a dek sürecektir olması, mücadelenin kısa vadeli olmadığını, yapısal ve kalıcı değişimler hedeflendiğini ortaya koymaktadır. Hükümet yetkilileri planı "dinamik bir belge" olarak tanımlamıştır; ihtiyaç duyuldukça yeni tedbirlerin eklenebileceği, değişen koşullara uyum sağlayabilecek esneklikte bir çerçeve öngörülmektedir. Bu sayede, 2025–2030 döneminde ortaya çıkabilecek yeni meydan okumalara veya öngörülemeyen gelişmelere karşı planın güncellenmesi mümkün olacaktır.

Sonuç olarak eylem planının hedefleri, Norveç'in demokratik ve eşitlikçi değerlerine dayanmakta ve "kimseyi geride bırakmama" prensibiyle şekillenmektedir. Plan, hem Müslüman topluma yönelik somut iyileştirmeler yapmayı hem de tüm toplumun yararına olacak biçimde önyargı ve ayrımcılığı azaltmayı amaçlamaktadır. Böylelikle, toplumsal uyum ve barışın pekiştirilmesi, Norveç demokrasisinin güçlendirilmesi hedefleriyle de örtüşmektedir. Bu yönüyle plan, sadece Müslüman azınlığı değil, Norveç toplumunun bütününe ilgilendiren bir insan hakları ve toplumsal bütünleşme girişimi olarak değerlendirilebilir.

Uygulanacak Politikalar ve Önlemler

Eylem planı, belirlenen amaçlara ulaşmak üzere 30 somut tedbir içermektedir. Bu tedbirler, yukarıda belirtilen üç ana kategori (diyalog, bilinçlendirme, güvenlik) altında sınıflandırılmıştır. Her bir kategori kapsamında hayata geçirilmesi öngörülen başlıca politikalar ve önlemler şu şekilde özetlenebilir:

Bilinçlendirme ve Eğitim (Farkındalık ve Bilgi Artırma): Bu alandaki önlemler, toplumda ve kurumlarda İslam ve Müslümanlar hakkında bilgi düzeyini yükseltmeyi, önyargıları azaltmayı ve kültürel duyarlılığı artırmayı hedeflemektedir. En dikkat çekici adımlardan biri, "Müslüman Rehberler Programı"nın (Veiviserordning) kurulmasıdır. Bu program, genç nesillere ulaşarak İslam ve Müslümanlar hakkında doğru bilgileri aktarmayı, böylece yanlış stereotipleri ve yabancı düşmanlığını kırmayı amaçlamaktadır. Halihazırda sivil toplum inisiyatifi olarak küçük ölçekte yürütölen bu rehberlik programı (ör. Rabita adlı İslami kuruluş tarafından), devlet desteğiyle resmi ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulacaktır. Müslüman rehberler, okullarda ve gençlik merkezlerinde öğrencilerle bir araya gelerek kendi deneyimlerini paylaşacak, İslam hakkında soruları yanıtlayacak ve genç kuşaklarda empati ve anlayış geliştirecektir. Bu programın, Norveç'te daha önce başarıyla uygulanan Samî ve Yahudi rehberlik programları model alınarak tasarlandığı belirtilmektedir.

Bilinçlendirme başlığı altında hükümet, araştırma ve veri toplama çalışmalarına da önem vermektedir. Plan, Norveç toplumundaki tutumları ve Müslümanların yaşam koşullarını daha iyi anlamak için bir dizi araştırma yürütülmesini öngörmektedir. Örneğin, halkın Müslümanlar ve Yahudiler hakkındaki düşüncelerini düzenli aralıklarla ölçecek anketlerin yapılması, Müslümanların yerel yönetimlerle (belediyelerle) ilişkilerinde karşılaştıkları sorunların incelenmesi, Müslüman nüfusun eğitim, istihdam, konut gibi alanlardaki durumunu analiz eden çalışmalar planlanmaktadır. Ayrıca, spor alanında ırkçılık olup olmadığını tespit etmeye yönelik özel bir araştırma da gündemdedir. Bu çalışmalar sayesinde elde edilecek veriler, ileride yeni politikaların geliştirilmesinde kanıta dayalı bir temel oluşturacaktır. Bilinç ve eğitim boyutunda bir diğer önlem, okullarda ve gençlere yönelik kurumlarda halihazırda uygulanmakta olan DEMCRA (Demokratik Farkındalık ve Hazırlık Programı) gibi girişimlerin Müslümanlara yönelik ayrımcılık teması eklenerek güçlendirilmesidir. Öğretmenlere ve eğitimcilere bu konuda ekstra kaynaklar ve eğitimler sağlanarak, çocuk yaşta farklı kültürlere saygı ve hoşgörü bilincinin yerleşmesi hedeflenmektedir. Aynı şekilde, kamu sektörü çalışanlarının ve hizmet sunucuların (örneğin polis, sosyal hizmet görevlileri, sağlık personeli) kültürel yeterlilik eğitimleri alması planlanmıştır. Böylece kamu hizmetlerinden yararlanan Müslüman bireylerin maruz kalabileceği bilinçsiz önyargılı tutumların önüne geçilmek istenmektedir.

Güvenlik ve Koruma Önlemleri: Bu kategorideki tedbirler, Müslümanların can ve mal güvenliğini sağlamaya, nefret suçu ve saldırı riskini azaltmaya odaklanmaktadır. Öncelikle, Müslümanlara yönelik nefret söylemi ve nefret suçlarına karşı hukuki ve idari yaptırımların etkili biçimde uygulanması temin edilecektir. Emniyet birimlerinin ve savcılarının bu konudaki farkındalığı artırılacak, gerekli durumlarda özel eğitimler verilecektir. Plan, ibadethanelerin ve dini kuruluşların güvenlik ihtiyaçlarına da eğilmektedir. 2019'daki cami saldırısından sonra başlatılan ve her yıl 5 milyon Norveç Kronu tutarında fon ayıran ibadethane güvenlik hibe programının devam edeceği anlaşılmaktadır. Bu fon sayesinde camiler başta olmak üzere risk altındaki ibadet yerleri güvenlik kameraları, alarm sistemleri, giriş kontrolü gibi koruyucu tedbirlerini güçlendirebilmektedir. Hükümet, 2024 itibarıyla bu güvenlik destek fonlarını artırmayı ve daha fazla kurumun başvurusunu teşvik etmeyi planlamaktadır.

Güvenlik başlığı altında, nefret söylemiyle mücadele de önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle internet ve sosyal medya ortamlarında İslamofobik nefret söyleminin yayılmasıyla mücadele için yeni araçlar devreye alınacaktır. Hükümet, çevrim içi platformlarla iş birliği yaparak yasa dışı nefret içeriklerinin tespitini ve kaldırılmasını hızlandırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, yanlış bilgi ve dezenformasyonun (özellikle Müslümanlar hakkında komplo teorileri ve yanlış iddiaların) yayılmasına karşı bir bilgilendirme kampanyası başlatılacaktır. Bu kapsamda, toplumun farklı kesimlerine ulaşacak şekilde kamu spotları, sosyal medya içerikleri ve bilgilendirici yayınlar hazırlanacak; "Müslümanlar hakkında doğru bilinen yanlışlar" temalı etkinlikler düzenlenecektir. Böylece, kötü niyetli aktörlerin yaydığı yanlış bilgilerin toplumda nefret iklimi oluşturmasının önüne geçilmek istenmektedir. Öte yandan, polis ile Müslüman toplumu arasındaki iletişimi geliştirmek

üzere de adımlar atılacaktır. Özellikle nefret suçu mağdurlarının polise güvenle başvurabilmesi için emniyet teşkilatında irtibat görevlileri belirlenmesi ve her bölge polisinin azınlık topluluklarıyla düzenli temas kurması planlanmıştır. Bu sayede, ihbar ve şikâyet mekanizmalarının daha etkin işlemesi ve güvenlik güçlerine duyulan güvenin pekiştirilmesi hedefleniyor. Son olarak, plan Norveç'in istihbarat ve terörle mücadele birimlerinin (PST gibi) aşırı sağcı ve İslam karşıtı şiddet potansiyeline karşı tetikte olmasını, bu konuda analiz ve raporlamaların düzenli yapılmasını da içermektedir. Tüm bu güvenlik tedbirleri, Müslüman karşıtı tehditlerin önleyici bir yaklaşımla ele alınmasına vurgu yapmaktadır.

Katılım ve Diyalog (Toplumsal Katılımın Artırılması): Planın üçüncü odağı, Müslümanların Norveç toplumuna tam ve eşit katılımını teşvik eden, farklı gruplar arasında diyalog ve iş birliğini geliştiren önlemleri kapsamaktadır. Bu alandaki en önemli adımlardan biri, hükümetin düzenli diyalog platformları oluşturmasıdır. Plan, Müslüman topluluk temsilcileri ile hükümet yetkililerini bir araya getiren bir forumun kurumsallaşacağını öngörmektedir. Hükümet, geçmiş dönemde başlatılan "Müslümanlarla Diyalog Forumu"nu devam ettirerek veya genişleterek, bu platformu politika yapım sürecinin bir parçası haline getirmeyi planlamaktadır. Böylelikle, Müslümanların sorunları, beklentileri ve önerileri doğrudan karar alıcılara iletebilecek; yürütülen politikalar düzenli geribildirim ışığında değerlendirilebilecektir.

Toplumsal diyalogun güçlendirilmesi için farklı inanç ve kültür gruplarını buluşturan etkinliklere de destek verilecektir. Örneğin, okullarda "dinler arası buluşma günleri" düzenlenmesi, gençlerin cami, kilise gibi farklı ibadethaneleri ziyaret ederek birbirlerinin inançları hakkında sohbet etmesi teşvik edilecektir. Planın tanıtımında Başbakan Støre'nin değindiği bir örnek, Oslo'daki bir kilisede Filistin halkıyla dayanışma için düzenlenen ve Müslüman ve Hristiyan toplumun bir araya geldiği tören olmuştur. Bu tarz sembolik buluşmaların, toplumsal birlik duygusunu pekiştirdiği ve ötekileştirmeyi azalttığı düşünülmektedir. Hükümet, bu tür karşılıklı etkileşim ve anlama etkinliklerini destekleyeceğini belirtmiştir.

Katılım başlığı altında, Müslümanların kamusal hayatta görünürlüğünü ve temsilini artırmak da hedeflenmektedir. Siyasi partilere ve sivil toplum kuruluşlarına, yönetim kademelerinde farklı etnik ve dini geçmişlerden gelen kişilere yer vermeleri yönünde teşvik edici mesajlar verilmektedir. Medya kuruluşlarına, yayınlarında ve haber içeriklerinde Müslümanları yalnızca sorunlarla ilişkilendirilen figürler olarak değil, toplumun eşit ve sıradan üyeleri olarak yansıtmaları çağırısı yapılmaktadır. Nitekim Norveç devlet yayıncısı NRK'nın mevzuatında, yayın içeriğinin ülkenin dini mirasını ve inanç çeşitliliğini yansıtmaları gerektiği zaten belirtilmiştir. Plan, bu ilkenin tüm yayıncılık sektöründe benimsenmesi ve uygulanması için Medya Otoritesi aracılığıyla denetim ve rehberlik sağlanacağını ifade etmektedir. Son olarak, genç Müslümanların toplumla bütünleşmesine yönelik özel programlar (spor, sanat ve gönüllülük faaliyetlerinde çok kültürlü katılım projeleri gibi) desteklenecektir. Örneğin, spor kulüplerinde ırkçılık karşıtı farkındalık eğitimleri verilmesi

ve başarılı Müslüman sporcuların rol model olarak öne çıkarılması planlanmaktadır. Bu sayede, özellikle gençler arasında ortak paydaların vurgulandığı ve ayrımcılığın dışlandığı bir katılım kültürünün yerleşmesi amaçlanmaktadır.

Uygulama Mekanizmaları

Eylem planının başarıya ulaşması, uygulanmasının etkin bir şekilde koordine edilmesine bağlıdır. Bu kapsamda kurumlar arası koordinasyon ve ilerlemenin sürekli izlenmesi için çeşitli mekanizmalar oluşturulacaktır. Planın yürütücüsü ve genel koordinatörü, Kültür ve Eşitlik Bakanlığı'dır. Bakan Lubna Jaffery, plan kapsamındaki tüm tedbirlerin ilgili kurumlarca hayata geçirilmesini takip edecek ve gerekli durumlarda müdahil olacaktır. Ancak plan, doğası gereği birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına temas etmektedir. Örneğin, eğitimle ilgili önlemlerin Eğitim Bakanlığı, güvenlik ile ilgili adımların Adalet Bakanlığı ve Polis Teşkilatı, istihdamda ayrımcılık konularının Çalışma Bakanlığı tarafından uygulamaya konması gerekecektir. Bu nedenle hükümet, bakanlıklar arası bir çalışma grubu veya koordinasyon komitesi oluşturmayı öngörmektedir. Bu yapı, düzenli toplantılarla plan maddelerinin gidişatını değerlendirecek, karşılaşılan engelleri tespit edecek ve çözüm geliştirecektir. Ayrıca, her bir tedbir için bir sorumlu kurum ve bir zaman çizelgesi tanımlanmıştır. Plan belgesinde 30 tedbirin her birinin altında hangi kurumun liderlik edeceği ve hangi yıl aralığında tamamlanmasının hedeflendiği belirtilmektedir (örneğin, 2025'te başlatılacak, 2027'ye kadar sürecek gibi).

İzleme ve değerlendirme mekanizmaları da planın ayrılmaz bir parçasıdır. Hükümet, eylem planının uygulanmasını şeffaf bir biçimde takip etmek amacıyla yıllık ilerleme raporları hazırlamayı planlamaktadır. Her yıl sonunda, 30 tedbirden hangilerinde ne aşama kaydedildiği, varsa ölçülebilir göstergelerde (örneğin kamuoyu tutum anketleri, nefret suçu sayıları, vb.) meydana gelen değişimler raporlanacaktır. Bu raporlar parlamento ile de paylaşılacak ve böylece demokratik denetim sağlanacaktır. Planın dinamik yapıda olması sebebiyle, izleme süreci aynı zamanda yeni ihtiyaçları tespit etme ve planı güncelleme işlevi de görecektir. Örneğin, 2026'da ortaya çıkan yeni bir nefret söylemi türü veya beklenmedik bir olay, koordinasyon komitesince ele alınarak plana ek bir tedbir olarak yansıtılabilecektir. 2030 yılı sonunda ise, planın genel bir değerlendirmesi yapılarak hedeflere hangi ölçüde ulaşıldığı analiz edilecektir. Bu final değerlendirme, gerekirse sonraki yıllar için yeni bir eylem planının zeminini oluşturacaktır.

Kurumlar arası koordinasyonun yanı sıra, paydaş katılımı da uygulamanın önemli bir boyutudur. Hükümet, planın uygulanması sırasında da Müslüman toplumu ve sivil toplum örgütleriyle istişareye devam etmeyi taahhüt etmektedir. Özellikle Diyalog Forumu gibi yapılar, plan uygulanırken ortaya çıkan sorunların tartışıldığı, karşılıklı geri bildirimlerin alındığı platformlar olacaktır. Örneğin, bir tedbirin saha uygulamasında aksaklık yaşanırsa, ilgili STK bunu hükümete iletecek ve birlikte çözüm aranacaktır. Bu yaklaşım, planın tepeden inme bir şekilde değil, paydaşlarla ortaklık halinde hayata geçmesini sağlayacaktır. Ayrıca yerel yönetimlerin rolü de

göz ardı edilmemiştir. Belediyeler, şehirlerindeki projelerin (örneğin okul etkinlikleri, yerel diyalog çalışmaları) uygulanmasında kilit aktörler olacaktır. Merkezi hükümet, yerel düzeyde iyi uygulamaların yaygınlaştırılması için belediyeler arası bilgi paylaşımını destekleyecektir.

Son olarak, planın uluslararası boyutuna dair uygulama adımları bulunmaktadır. Norveç, Avrupa Birliği'nin ve Birleşmiş Milletler'in ırkçılık karşıtı eylem planlarıyla uyumlu politikalar geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle, Norveç'in diğer ülkelerle tecrübe paylaşımı yapması, iyi uygulamaları aktarması veya başka ülkelerdeki başarılı yöntemleri kendi planına adapte etmesi söz konusu olacaktır. Dışişleri Bakanlığı, din özgürlüğü ve hoşgörü konularını ikili ve çok taraflı görüşmelerde gündeme getirmeye devam edecek; uluslararası izleme mekanizmalarına (örneğin BM Din veya İnanç Özgürlüğü raportörlüğü) Norveç'te kaydedilen ilerlemelere dair geri bildirim sunacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme

Norveç'in 2025–2030 Müslüman Karşıtı Irkçılıkla Mücadele Eylem Planı, kapsamı ve yaklaşımı itibarıyla oldukça ileri düzeyde bir politika çerçevesi olarak değerlendirilmektedir. Planın güçlü yönleri arasında ilk olarak bütüncül yapısı göze çarpmaktadır. Müslüman karşıtı ırkçılığı sadece tek bir boyutuyla ele almak yerine, bilinçlendirmeden güvenliğe, eğitimden katılıma kadar çok yönlü bir mücadele stratejisi ortaya konmuştur. Bu sayede sorunun hem kökenine (önyargılar, cehalet) hem de sonuçlarına (nefret suçları, ayrımcılık mağdurları) hitap eden entegre önlemler paketlenmiştir. İkinci olarak, plan kanıta dayalı verilerle beslenmiştir. HL-senteret gibi bağımsız araştırma kurumlarının bulguları ve uzman komisyonların tavsiyeleri planın şekillenmesinde etkili olmuştur. Bu da planın inandırıcılığını artırmakta ve uygulanabilir politikalar içerdіğine işaret etmektedir. Üçüncü olarak, planın hazırlanması ve sunulması en üst düzeyde siyasi sahiplenmeyle gerçekleştirilmiştir. Başbakan ve ilgili bakanın ortak lansmanı, hükümetin bu meseleye verdiği önemi göstermektedir. Hemen hemen tüm bakanlıkların da planın hazırlanışında ve uygulamasında rol alacak olması, devletin zirvesinden tabanına kadar geniş bir sahiplenme olduğunu gösterir. Bu sahiplenme, kamu kurumlarının planı ciddiyetle uygulaması ve gerekli kaynakların ayrılması açısından olumlu bir etkidir.

Planın bir diğer avantajı, esnek ve uyarlanabilir oluşudur. Belirli bir zaman dilimi için sabit hedefler koymakla birlikte, değişen koşullara göre güncellenebilecek dinamik bir çerçeve sunulması, uygulama sırasında karşılaşılabilecek beklenmedik durumlara yanıt verebilmeyi sağlayacaktır. Örneğin, 2025–2030 arasında Norveç'te veya dünyada meydana gelebilecek yeni gelişmelere (siyasi olaylar, göç dalgaları, vb.) planın kayıtsız kalmaması, aksine yeni tedbirler eklenerek proaktif davranılması mümkün olacaktır. Bu, planın etkinliğini koruması için önemli bir yapısal avantajdır. Ayrıca plan, Müslüman karşıtlığı ile mücadeleyi genel ırkçılık ve ayrımcılık karşıtı çabaların bir parçası olarak konumlandırđı için, toplumdaki farklı gruplar arasında dayanışma ve ortak sorumluluk duygusu aşılacaktır. Bu yaklaşım, belirli bir azınlığa ayrıcalık tanındığı algısını azaltabilir ve çoğunluğun desteğini kazanmayı kolaylaştırabilir. Son olarak, planın uluslararası

boyutu, Norveç'i küresel ölçekte iyi uygulama örneği konumuna getirebilir. Avrupa'da yükselen İslamofobi'ye karşı somut adımlar atan bir ülke olarak Norveç, diğer ülkelere ilham verebilir ve uluslararası iş birliklerini güçlendirebilir.

Bununla birlikte, planın zayıf yönleri ve potansiyel riskleri de dikkatle değeriendirilmelidir. Birincisi, plan ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun, uygulamadaki kararlılık ve kaynak tahsisi yeterli olmazsa hedeflere ulaşamayacaktır. 30 tedbirin hayata geçirilmesi için mali kaynak, insan gücü ve kurumsal kapasite gerekmektedir. Örneğin, rehberlik programlarının ülke geneline yayılması, araştırmaların yürütülmesi, eğitim kampanyalarının düzenlenmesi hep bütçe ve emek isteyen işlerdir. Eğer hükümet, planın uygulanması sürecinde ekonomik zorluklar nedeniyle bütçe kesintilerine gider veya önceliklendirmede tereddüt ederse, plan hedeflerinin bir kısmı kâğıt üzerinde kalabilir. İkinci olarak, planın başarısı kısmen toplumun genelinin desteğine bağlı olacaktır. Müslüman karşıtı önyargılar toplumun üçte birinde mevcutken, bu kesimlerin tutumlarını dönüştürmek zor bir iştir ve zaman alacaktır. Toplumun bazı kesimleri bu planı gereksiz bulabilir veya Müslümanlara "ayrıcılık" verildiği algısına kapılabilir. Bu nedenle uygulama sürecinde geniş çaplı bilgilendirme ve iletişim çabalarıyla, planın neden gerekli olduğu halka iyi anlatılmalıdır. Aksi takdirde, toplumsal kutuplaşmayı azaltmak yerine yeni tartışmaların doğması riski vardır.

Planın Türk ve genel olarak Müslüman topluluklar açısından değeriendirmesine gelince; Norveç'te yaşayan Türk kökenli Müslümanlar da dahil olmak üzere tüm Müslüman topluluklar, bu planı büyük ölçüde olumlu ve umut verici bir adım olarak göreceklerdir. Zira plan, yıllardır deneyimledikleri ayrımcılık ve ötekileştirme sorunlarının devlet tarafından tanındığını ve ciddiye alındığını göstermektedir. Norveç'teki Müslümanlar için, hükümetin en üst düzeyde "Müslümanlara yönelik ırkçılık kabul edilemez" mesajı vermesi ve somut önlemler açıklaması güvence verici bir gelişmedir. Bu, Müslüman azınlığın topluma aidiyet duygusunu pekiştirebilir ve kamu kurumlarına güvenini artırabilir. Özellikle cami güvenliği, eğitimde temsil, iş hayatında eşitlik gibi somut konularda atılacak adımlar, günlük hayatta doğrudan etkisini hissettireceğinden, Müslüman toplulukların hayat kalitesine katkı sağlayacaktır. Türk toplumu özelinde, Norveç'teki Türk kökenli vatandaşlar da plan kapsamındaki hak ve imkanlardan yararlanacak; örneğin çocukları okulda İslam hakkında doğru bilgi alırken, camileri güvenlik desteği alabilecek, iş yerinde ayrımcılığa uğradıklarında başvuracakları mekanizmalar güçlenecektir.

Bununla birlikte, Müslüman toplulukların beklentileri planın ilanıyla sona ermemektedir. En büyük beklenti, planın kâğıt üzerinde kalmayıp hayata geçmesi ve somut sonuçlar üretmesidir. Bu nedenle, uygulama sürecinde Müslüman ve Türk STK'ları hükümetle iş birliği içinde süreci takip etmelidir. Hatta bu plan, uluslararası alanda da ilgiyle izlenmelidir; zira İslamofobi konusu İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Birleşmiş Milletler nezdinde Türkiye'nin de öncülük ettiği bir gündem maddesidir. Genel itibarıyla, Norveç Hükümeti'nin 2025-2030 Anti-Müslüman ırkçılıkla Mücadele Eylem Planı, akademik ve pratik bir bakışla başarılı olma potansiyeli yüksek bir girişim olarak değeriendirilmektedir. Plan, hem Norveç'te Müslümanların eşit vatandaşlar olarak huzur içinde

yaşamalarına katkı sağlayacak, hem de çokkültürlü demokrasinin gereği olan hoşgörü ve karşılıklı saygı iklimini pekiştirecektir. Bu da uzun vadede toplumun tüm kesimleri için daha güvenli ve birlik içerisinde bir Norveç demektir.

YTB Verileri ve Örnek Vakalar

YTB verilerine göre Norveç'te 2024 yılında 8 düzenleme/gelişme kaydedilmiş olup aşağıdaki tabloda hak ve özgürlükler kategorilerine göre tasnif edilmiş hali sunulmaktadır. Tablonun devamında ise örnek teşkil eden birkaç düzenleme/gelişmeye yer verilmektedir.

Tablo: Kategorilere göre Norveç'te olumlu ve olumsuz düzenleme/gelişmeler

NORVEÇ	Toplam 8
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	
Olumlu	1
IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI	
Olumlu	4
KANUNİ SUÇ VE CEZA (CEZANIN ORANTILILIĞI)	
Olumlu	1
VATANDAŞLIK HAKKI (SİYASAL HAKLAR)	
Olumsuz	1
YAŞAMA HAKKI	
Olumsuz	1

Kaynak: YTB

- IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 29.04.2024***Stavanger***

Norveç'in Stavanger kentinde bulunan Rogaland İslam Birliği Camisi'ne posta yoluyla gönderilen bir zarfın içerisinden, şarbon içerdiği iddia edilen toz madde çıkmıştır. Zarfı açan cami imamı, üzerinde "burada şarbon var" ifadesi bulunan not nedeniyle önlem amaçlı karantinaya alınmıştır. Yapılan laboratuvar incelemesi sonucunda maddenin zararsız olduğu belirlenmiş, ancak zarfta Müslümanlara yönelik nefret içerikli ifadelerin yer aldığı tespit edilmiştir. Söz konusu olay, ülkedeki Müslüman toplumda ciddi endişeye yol açmış, bu çerçevede bölgedeki camilerde güvenlik tedbirleri artırılmıştır.

+ IRKÇILIK/AYRIMCILIK YASAĞI 13.12.2024***Oslo***

Norveç Hükümeti, ülkede Müslümanlara yönelik ayrımcılık ve nefrete karşı mücadeleyi güçlendirmek amacıyla 2025–2030 yıllarını kapsayan Müslüman Karşıtı Irkçılıkla Mücadele Eylem Planı'nı kamuoyuna sunmuştur. Başbakan Jonas Gahr Støre ve Kültür-Eşitlik Bakanı Lubna Jaffery tarafından açıklanan eylem planı, toplam 30 somut tedbiri içermektedir. Plan; diyalog ve katılımın artırılması, toplumsal farkındalık ve bilgi düzeyinin yükseltilmesi ile güvenlik ve hukuki korumanın güçlendirilmesi olmak üzere üç temel hedef çerçevesinde yapılandırılmıştır. Özellikle gençlere yönelik "Müslüman Öncüler" programı gibi projeler aracılığıyla İslam hakkında bilinç oluşturulması ve önyargıların azaltılması amaçlanmaktadır. Hükümet ayrıca, Müslümanların yaşam koşulları ve karşılaştıkları ayrımcılıkların araştırılmasına yönelik çalışmaları artıracak; nefret suçlarıyla mücadeleye yönelik kaynakları da genişletecektir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele
nesam.ytb.gov.tr

Ağustos 2025

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI**

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele